

ANLEGGSMASKINEN

NR. 10 | DESEMBER 2019

60. ÅRGANG

Ulv
og
480-en

94

Gle-
der
seg

71

Drif-
tig
kar

84

norskpumpeservice.no

BORUTSTYR TIL TOPPHAMMER OG DTH

Norsk Pumpeservice - Totalleverandør av borutstyr til hele Norge

Robit

Totalleverandør av borutstyr for brønn, fjell- og spesialboring. Vi har et godt samarbeid med flere kvalitetsleverandører som **Mincon, Robit og CME**. Vi utfører service og overhaling av borhammere og vår nye knekkebenk kan åpne borhammere opptil 30". Vi leverer høy kvalitet, kort leveringstid og riktig pris.

Norsk Pumpeservice AS - Heiasvingen 33 - 1900 Fetsund - Tlf: 63 88 87 00

ENKEL OG RASK BULK- BESTILLING

Nå har vi gjort det enda enklere for deg å bestille bulk! Sjekk ut vår nye brukervennlige og tidsbesparende portal for bulkbestilling.

Finn ut mer på
www.circlek.no/bulk

GARANTIFORSIKRING for MEF-medlemmer

Garantiforsikring dekker entreprenørens behov for å stille sikkerhet i forbindelse med utførelsen av en kontrakt. Nå kan MEF-medlemmer kjøpe garantiforsikring i If.

ER DU INTERESSERT I ET TILBUD PÅ FORSIKRINGSGARANTI?

Da er du velkommen til å ta kontakt med Ulf Michaelsen på mobil 934 03 657 eller e-post: ulf.michaelsen@if.no.

I SAMARBEID MED:

MASKIN-
ENTREPRENØRENE
FORBUND

GEOSYNTIA

ARCTIC
ENTREPRENEUR
STAND nr 14

Bunntetting av deponi, Iris Vikan i Bodø

Vi er totalleverandør av geosynteter og tilbyr gjennomprøvde økonomiske løsninger med høy kvalitet

Erosjonssikring ned kokosnett i Gjerdrum

Geosyntia leverer alle typer geosynteter; fiberduk, veiarmoring, jordarmoring, geomembraner og erosjonssikring.

Jordarmoring av rassikringsvoll i Ørsta

Geosyntia leverer også

MP200 jernbaneundergang i Nittedal.

STRONG fordrøyningsmagasin på Sande i Vestfold.

MP200 trafikk tunnel under skiløype på Kvittfjell.

TrenchCoat rør under vei på Verdal.

www.geosyntia.no

Geosyntia AS, Tel. 67 15 92 90 , e-post post@geosyntia.no

INNHold

- 8 Vant rettssak mot kommune
- 12 Vil løse flere konflikter utenom rettssalen
- 16 Seks forslag for mindre massetransport
- 20 Sikker graving
- 26 Tre årsaker til at tømmer vrakes
- 32 Forebygger skader med nytt info-verktøy
- 37 Uvissthet i regionene
- 41 Nasta åpnet nytt bygg utenfor Lillestrøm
- 44 Tok fagprøven på Bybanen – om natta
- 50 Trygt inn og ut med Brøyt-stigen
- 54 Trond Even har Altas største maskinpark
- 61 Kommunalt monopol i avfallsbransjen?
- 64 Hvem er årets beste lærebedrift?
- 71 HMS-pris til «Årets foregangsbedrift»
- 75 Arctic Entrepreneur 2020 – forhåndsstoff
- 84 Driftig lærling med businesssteft
- 91 280 møtes til fulltegnet Hallingtreff
- 94 Mann og maskin i særklasse
- 100 Her får elevene en "ny" 20-tonner til opplæring
- 109 MEF har ordet
- 110 MEF-nytt

Abonnement: 10 utgaver pr år. Kun kr 550,-
Bestill hos kundeservice. Tlf 67 11 38 19, epost am@aboservice.no.

ØYEBLIKKET

TRANGT: Maskiner er ofte(st) nødvendig for å gjøre vei i vellinga. Av og til er det så trangt at håndmakt og god, gammeldags spade og bølge er mest effektivt. Cato Remme (t.h.) og Knut Johan Kallestad i Løvaas Maskin fyller imot et nystøpt fundament til en strømmast for nye bybanen i Bergen. (Foto: Jørn Söderholm)

REDAKTØREN

Mer tid på jobb – mindre i rettssalen

Har du eller noen du kjenner vært involvert i en rettssak? I så fall vet du at tvister og konflikter kan være som sorte hull i verdensrommet: De sluker alt som kommer i nærheten. Kapasitet, tid og penger bare forsvinner. Selv lyset slukes ut av øya på folk som står i sårne ting.

En ting er tiden som går i selve rettsbehandlingen. Forberedelsene er en annen – og for mange det største tidssluket. Entreprenører over hele landet vet mye om det. Henry Ringvold på Dokka har helt fersk erfaring (se side 8).

Det nylig opprettede meklingscenteret (side 12) kan forhåpentlig være til god hjelp for å unngå noen av de sorte hullene som forsyner seg så grovt med arbeidstimer i bransjen vår.

Her er det satt opp et system og en organisasjon med ett mål for øye: Skaffe uhildede øyne og reell fagkompetanse, og bistå uenige parter med meklings. Helst på et så tidlig tidspunkt som mulig. Før uenighetene har blitt store konflikter og juridisk ladede tvister. Og i alle fall før det kommer til rettssalen.

Jeg hilser det nye tilbudet hjertelig velkommen. Jeg håper så mange som mulig vil undersøke muligheten for meklings som et av de aller første tiltakene i en uenighet med motpart.

Jeg hilser også julen velkommen om litt, og ser fram til Arctic Entrepreneur i januar. Jeg ønsker deg og dine riktige god jul og et godt nytt år.

Jørn Söderholm – jos@mef.no

Utgiver:
Maskinentreprenørenes Forbund

Redaksjon:
Pb. 505, Sentrum,
0105 Oslo
Fred. Olsens gate 3,
0152 Oslo
Tlf. 22 40 29 00
anleggsmaskinen@mef.no

I redaksjonen:
Ansv. redaktør
Jørn Söderholm
Tlf: 416 55 220
jos@mef.no

Journalist
Runar F. Daler
Tlf: 482 46 412
rd@mef.no

Håvard Almås
Kari Druglimo-Nygaard

Annonser:
A2Media AS
Camilla Sparby
Tlf: 477 07 338
camilla@a2media.no

Bjørnulf Lie
Tlf: 971 66 507
bjornulf@a2media.no

Abonnement:
Media Digital AS
am@aboservice.no
Dronningens gate 3,
0152 Oslo
Konto: 1602.55.93417
Kr 550 pr år (10 utg)

Forsidebilde:
Jørn Söderholm

Design og trykksvarlig:
www.polinor.no

ISSN 0003-3715
60. årgang

Vant rettssak mot kommune

Sted: Sjusjøen/Dokka

Dokka Entreprenør AS har fått medhold i to rettsinstanser i en sak mot Ringsaker kommune. Kommunen var uenig i sluttoppgjør sommeren 2016, men ga ikke klare nok innsigelser. – En krevende sak. For begge parter, sier daglig leder Henry T. Ringvold.

Tekst: Jørn Söderholm – jos@mef.no

SJUSJØEN / DOKKA: – Sånne saker er ødeleggende. Kostnadene er verst. Vi bruker utrolig mye timer vi aldri får dekket, selv om vi vinner saken og får dekket rettskostnadene.

Eier og daglig leder Henry T. Ringvold i Dokka Entreprenør AS er fornøyd med å ha vunnet fram i lagmannsretten i saken mot Ringsaker kommune (se side 10).

STORE KOSTNADER

Men selv om man vinner og blir tilkjent saksomkostninger, så innebærer en sånn prosess drøye kostnader bedriften uansett må ta på egen regning.

– Hovedforhandlingene i tingrett og lagmannsrett er én ting. Her har det vært kjørt en serie forhandlingsmøter. Helt fra overlevering, til vi måtte ta ut stevning og

nesten helt opp til hovedforhandlinger. Her får vi aldri dekket tida vi har brukt sjøl. Vi har stilt med opptil 5-6 ansatte, og vi har sittet halve natta og forberedt oss. Det tar mye tid og penger vi ikke får igjen, sier Ringvold.

Nå går han bare og venter på at dommen skal bli rettskraftig. Han håper motparten skal godta dommen uten ytterligere anke, og at alle nå kan legge saken bak seg.

JOB BEN: Oppdraget på Sjusjøen ble overlevert sommeren 2016.

MEKLING

Ringvold tror en instans som det nyopprettede meklingscenteret for bygge- og anleggsnæringen (se side 12) kan gjøre en fornuftig forskjell i slike saker.

ENTREPRENØR: Henry T. Ringvold vant viktig sak i lagmannsretten. (Begge foto: Dokka Entreprenør AS)

PÅ ÉN BETINGELSE.

– Partene må ha en grundig gjennomgang i forkant. Og begge parter må være innstilt på å respektere resultatet av meklingen. Ellers blir det bare en pause på vei til hovedforhandling. Det vil bare sette prosessen et skritt tilbake, sier han.

For øvrig sier han seg veldig positiv til å benytte og støtte opp om slik mekling. Ikke minst på grunn av kunnskapsnivået hos dommerne.

– Vi ser ofte at dommere har en dårlig forståelse for bransjen vår. Spesielt i tingretten. Vi bruker mye tid og ressurser på å forklare dommere om sentrale begreper. Jeg antar et slikt meklingsforum vil bestå av folk fra bransjen. Det hilser jeg veldig velkomment, sier Henry T. Ringvold.

FORTS

PLAN-LASER

LL 100, helautomatisk planlaser. Komplet i koffert med laser-mottaker, stativ og nivellerstang.

Alt i en koffert!

KAMPANJE
5.950,-

FALL-LASER

GL 412N, 1 falls laser m/fjernkontroll og mottaker m/mm avlesning.

14.950,-

ALT-I-EN LASER, UL633

Plan, 1-fall, 2-fall, grøfte, anlegg, bygg, lodd og vertikalt.

24.900,-

UTSTYR DEG FOR NYE KRAV

Ny forskrift til § 2-3 i PBL stiller krav til innmåling på åpen grøft

ANLEGGSPAKKEN

SPECTRA SP20 GPS/GNSS

- Ultra kompakt, alt i ett, veier 0,8 kg
- 240 kanaler, klar for Galileo og Beidou
- Perfekt til CPOS uten behov for ekstern antenne

KAMPANJE
99.900,-

Alle priser er eks. mva.

UNIK!

TOTALSTASJON med 3D skanner – Trimble SX10

- Skanner 26 600 punkter i sekundet
- Integrert kamera
- 3DM skanning opptil 600 meter
- Vinkelnøyaktighet 1"
- DR Plus opptil 1300m
- Avstandsmåling opptil 2500 meter

HOVEDKONTOR

Ringeriksveien 155 - 157
Postboks 91, 1313 Vøyenenga
e-post: salg@norgeodesi.no

Se hele vårt sortiment på
www.norgeodesi.no

Setter klare krav til innsigelser

Byggherre kan ikke stå på tåle sluttoppgjøret med en rekke ulne meninger, og kalle dem «innsigelser». Dokka Entreprenør vant i to rettsinstanser mot Ringsaker kommune.

Tekst: Erik Handeland Selmer – anleggsmaskinen@mef.no

I begynnelsen av november kom en viktig avgjørelse fra Eidsivating lagmannsrett i saken mellom Dokka Entreprenør AS (DEAS) og Ringsaker kommune.

I 2014 inngikk de to partene en NS 8406-kontrakt om bygging av en vann- og avløpsledning og en sykkelsti i området Sjusjøen. Da DEAS etter overtakelsesforretningen sendte sluttoppstilling og slutt-faktura til byggherre, startet problemene.

Slik det følger av NS 8406 punkt 25.2, har byggherre to måneder fra mottakelse av sluttoppstilling og slutt faktura til å rette «innsigelser» til entreprenørens krav. Lagmannsretten kaller denne fristen for en reklamasjonsfrist. Byggherre taper retten til å fremme innsigelser på et senere tidspunkt dersom fristen ikke overholdes. Innholdet i sluttoppstillingen er da å regne som akseptert.

DIALOG

I løpet av perioden på to måneder var det mye dialog mellom partene. Byggherre anførte at det ikke var mulig å utføre mengdekontroll på bakgrunn av inngitte samlemålebrev, og at mottatt dokumentasjon var uoversiktlig og uklar. Byggherre sendte også punktliste over der byggherre var uenig i mengdeoppsettet i sluttoppstillingen. Byggherre ville ikke betale før disse forholdene var rettet opp.

DEAS på sin side argumenterte for at det var innlevert tilstrekkelig dokumentasjon. Etter at to-månedersfristen var ute, anførte DEAS at byggherre ikke hadde klart å rette innsigelser mot sluttoppgjøret, og at kravet til DEAS derfor var akseptert.

Slikt blir det rettsak av.

TOLKNING

Lagmannsretten behandler og avgjør flere juridiske spørsmål i saken. DEAS får blant annet medhold i at de hadde fremsatt tilstrekkelig dokumentasjon allerede da de oversendte sluttoppstilling og sluttopp-

gjør. Byggherre kunne ikke kreve et samlemålebrev.

Den mest interessante juridiske vurderingen er likevel om den overnevnte korrespondansen fra byggherre til entreprenør var å regne som «innsigelser». Det avgjør om byggherre hadde reklamasjonsretten i behold, i henhold til NS 8406 punkt 25.2.

Lagmannsretten knesetter en regel om at en innsigelse er en innvendig til berettigelsen til og omfanget av de enkelte poster som byggherre er uenig i.

Innvendingen trenger ikke å være omfattende, men skal klargjøre hvilke deler av fakturaen som angripes, samt angi hvilke mangler byggherre mener det er med de omstridte postene. Formålene med disse strenge formkravene til innsigelser er å sørge for en avklaring av hva partene er enige og uenige i.

AVGRENSER

En slik innvending avgrenser mot det retten kaller mishagsyringer. Det vil si ikke-spesifiserte beklagelser over omfang eller innhold. Slike yringer regnes ikke som en innsigelse.

På bakgrunn av denne rettsregelen fant lagmannsretten at byggherre ikke hadde klart å fremme en innsigelse til sluttoppstilling og slutt faktura innenfor reklamasjonsfristen på to måneder.

Beklagelser over kvaliteten på samlemålebrev, som byggherre mente var uoversiktlig og vanskelig å lese, var i lys av at retten fant at det ikke var krav til samlemålebrev, ikke en innsigelse. Spesielt når byggherre ikke spesifiserte hvilke poster de ikke klarte å kontrollere. Det hjalp heller ikke at byggherre varslet at de ikke hadde til hensikt å betale slutt faktura før de fikk mer dokumentasjon.

VIKTIG

Dommen oppstiller strenge krav til innholdet i byggherres innsigelser til sluttoppgjøret. For våre medlemmer er det viktig

å ha en forutsigbar og klar økonomisk avslutning på prosjektet. Strenge krav til innsigelse sikrer at byggherre ikke har mulighet til å stå på tåle denne fasen av kontrakten, i håp om å hale ut tiden eller skape en usikkerhet rundt hva entreprenøren har krav på.

At våre medlemmer etter endt oppdrag blir sittende som bank for rotete byggherrer som enten mangler betalingsevne eller betalingsvilje, skjer dessverre altfor ofte.

Dersom entreprenør mener byggherre ikke har klart å fremme innsigelser eller krav i rett tid er det to ting som er viktig:

1. Varsle det til byggherre
2. Samtidig avslutte diskusjonen rundt innholdet i kravet.

Dersom partene i stedet fortsetter dialogen om innholdet i kravet, kan dette regnes som en aksept av at byggherre kan bruke lenger enn to måneder på å fremme innsigelser.

VIDERE

Problemstillingen om hva som er å regne som en innsigelse til sluttoppgjør er høyaktuell.

På andre siden av fjellene vant MEF-medlem Halvorsen Graving og Transportservice AS (HGT) en sak mot Skanska Norge AS i Gulating lagmannsrett i juni i år.

Den rettslige problemstillingen var nettopp om hovedentreprenør Skanska evnet å fremme formriktige innsigelser til sluttoppstilling og sluttoppgjør innenfor reklamasjonsfristen på to måneder.

Skanska har med hjelp fra Entreprenørforeningen Bygg- og Anlegg (EBA) anket saken til Høyesterett, som vil behandle den i 2020. Siste ord er dermed ikke sagt om formkrav til innsigelser. MEF har erklært partshjelp til HGT.

OM FORFATTEREN

Erik Handeland Selmer er advokat i MEFs juridiske avdeling. ■

PÅ UTKIKK ETTER NY 15-TONNER? MASKINER I LAGER FOR RASK LEVERING!

CAT® 313F L

Cat 313F L er en suveren maskin for deg som trenger en kompakt, drivstoffgjerrig, produktiv og allsidig maskin med høy grad av komfort. Både komfort og sikkerhet har vært i fokus under utviklingen av denne maskinen. Kontakt din lokale salgsrepresentant i dag, vi har maskiner i lager for rask levering!

SPESIFIKASJONER	313F L
Nettoeffekt	74 kW/101 hk
Vekt	15,7 tonn
Std. skuffestr.	700 liter

Leveres med skjær

Pon Equipment AS
Tlf. 21 08 41 00 | www.pon-cat.com

ADVOKATER: Tone C. Gulliksen i MEF og sekretariatsleder Morten Tveten håper det nye meklingscenteret skal bidra til å få ned konfliktnivået i bygg og anlegg. (Foto: Jørn Söderholm)

Vil løse flere konflikter utenom rettssalen

Et meklingscenter for utenomrettslig konfliktløsning ble opprettet tidligere i år. Det skal løse flere konflikter i bygge- og anleggsnæringen gjennom mekling, og senke konfliktnivået. Nå har også MEF blitt med.

Tekst: Jørn Söderholm - jos@mef.no

– En enhet som kan bistå med løsninger før det kommer til domstol. Vi skal legge til rette for tidlig løsning i konflikter gjennom mekling. Før rettslig behandling. Gjerne før det blir en tvist også.

Det sier Morten Tveten, senioradvokat i advokatfirmaet Sands, og tidligere Rambøll-direktør. Tveten er også leder for sekretariatet i det nye meklingscenteret. Sekretariatet vil sitte sammen med Advokatforeningen i Oslo.

MEKLINGSSENTERET

Meklingscenteret ble opprettet på forsommeren i år. Det er et samarbeid mellom sentrale næringsaktører innen bygg og anlegg, Advokatforeningen og Universitetet i Oslo. Målet er å skreddersy meklingskompetanse for bruk i næringen.

Et hovedpoeng med meklingscenteret er at det skal bistå med rask håndtering og sakkyndig kompetanse.

– Mekling kan spare mye tid i forhold til rettslig behandling. Med meklingscenteret skal det også være mulig å spare mye av

den interne tiden partene bruker på å forberede rettssaker, sier Tveten.

Senteret er et samarbeid mellom entreprenør- og byggherresiden. I første omgang med EBA og Nelfo. Nå i høst har også MEF blitt med på entreprenørsiden. På byggherresiden er Nye Veier AS, Statsbygg og Bane Nor representert. Standard Norge er også med.

SVV ER IKKE MED

Statens vegvesen er foreløpig ikke med. Staten har ikke svart på våre spørsmål om dette.

– Det er en pågående prosess med sikte på at også andre skal delta. Deriblant Statens vegvesen, sier Tveten.

Meklingscenteret skal være et uavhengig bindeledd mellom partene, og skaffe oppmenn og sakkyndige der det trengs. Tveten antyder tre "nivåer" dette senteret kan bistå på.

1. **Oppmann.** Den enkleste og raskeste løsningen, med en fagkyndig teknisk eller juridisk uttalelse.
2. **Konfliktløsning gjennom mekling.** Enten ved enkelt mekler, eller i større saker med bistand av både juridisk og teknisk kompetanse. Til mer kompliserte spørsmål.
3. **Prosjektorientert mekling** - PRIME. Fast gruppe med personer som løser ting underveis i prosjekt.

– Hvilken forpliktelse har partene til å akseptere løsningen fra meklingscenteret?

– Vi søker en sann aksept. Men det er basert på frivillighet fra partene. Dyktige meklere får resultater i mange tilfeller. Men mekling innebærer ikke at man fraskriver seg retten til å ta saken til domstolene, sier Tveten.

VIKTIG OPPMANN

– Dette meklingscenteret er viktig. Konfliktnivået er for høyt i dag. Vi trenger denne enheten som kan legge til rette for å løse opp i uenigheter løpende og raskt. For de utvikler seg til konflikter og tvister.

Det sier advokat Tone C. Gulliksen i MEF. Hun peker spesielt på oppmannsordningen som et godt verktøy til å løse uenigheter om tekniske forhold i kontrakter. Dette bør være kontraktsfestet.

– Svært mange tvister har sitt opphav i en uenighet om noe er med i kontrakten eller ikke. Altså et spørsmål om tekniske forhold og tolkning av den tekniske beskrivelsen, sier Gulliksen.

Det kan ofte være et spørsmål om noe er et tillegg eller endring til opprinnelig kontrakt. Og ikke minst i så fall: Hva skal det koste? Da kan det være lurt å få inn en nøytral oppmann eller ekspert med høy faglig kompetanse tidlig og raskt.

– Avklar det der og da. Ikke vent til sluttoppgjøret. Da vil man unngå mye av konfliktene vi ser i dag, sier Gulliksen.

Nå råder hun og MEF-medlemmene til å bruke det nye meklingscenteret.

– Mekling er et verktøy som blir mye brukt i andre land. Det er snakk om å bygge tillit. Det vil alltid være ting man er uenige om i en kontrakt. Mekling er en mekanisme til raskere løsning av uenigheter, sier Morten Tveten. ■

Sand- og

Falköping
MADE IN SWEDEN

saltspreedere

Falköping

- om det beste er godt nok

Trillebårspreader **sprer** singel, sand, salt, kalk og klorkalsuim

Brukere **sprer** om seg med lovord:

"Unngå knall og fall investert du skal strø litt sand der det går an"

"Ta vare på livets gleder kjøp en trillebårspreader"

Dette er verdens beste trillebår som blir lettere jo lengre du går den heter Falköping og er så fin hilsen fra Sigurd Stave Maskin

Ønsker du et sted for masse? - Vi fører også sandkasse

Falköping - spredernes «Rolls Royce»

Sigurd Stave
MASKINER

POSTBOKS 6159 ETTERSTAD 0602 OSLO. TLF. 23 26 78 00. FAX 23 26 78 48
www.stavemaskin.com - E-post: mail@stavemaskin.com

Tilbud fra

LASERBUTIKKEN.no

ARCTIC ENTREPRENEUR

21.-23. JANUAR 2020

THE DOME, CLARION HOTEL & CONGRESS OSLO AIRPORT

Du finner oss på stand 92

Radiodetection Cat4+ & Genny

Kabel- og rørsøker med dybdemåling. Leveres med bag.

www.LASERBUTIKKEN.no

Salg, support og prosjektering av maskinstyring

Masseberegning - Oppmåling - Kontraktsoppfølging

3D Laserscanning, Dronescanning og fotografering

Salg og service av Lasere og Kabelsøkere. Eget verksted.

MASKINSTYRING AS

Tlf. 48 24 55 55 post@maskinstyring.com www.maskinstyring.com

En riktig god jul og et godt nytt år!

Hilsen din beste
samarbeidspartner
på VA

R81

R15 R70

R28

Besøk oss på Arctic Entrepreneur 21. - 23. januar 2020

ahlsell

VEGPUSSE - ENKLERE OG BEDRE

Bygget på helsveiset stålramme

Vendbar, kan brukes på begge sider

Justerbart skrapestål av Hardox 500

Vekt 1.100 kg bredde 280 cm

Nye pallegaffler lengde 120 cm på lager

Brukerveiledning;
se www.bergma.no

Se vegpusser i bruk

BERGMA

SPRENGNINGSMATTER - HELT NY STANDARD

Monstermatta med tripple løftestropper

Alle forsterkninger er festet med pressede hylser,
ingen wirelås

Løftestroppene kan ikke slites fra hverandre
eller krølle seg

Vi leverer fremdeles standardmatta med doble
løftestropper

Se mattene i bruk

BERGMA AS
Damsgardsveien 73
5058 Bergen
Norway
www.bergma.no

Jarek
+47 920 34 482
j.kraszewski@bergma.pl
Ragnar
+47 908 65 868
info@bergma.no

**MASSEHÅN-
TERING** Det er
kritisk mangel på
mottaksareal for
overskuddsmasser
flere steder i landet.
(Illustrasjonsfoto:
Runar F. Daler)

Seks forslag for mindre massetransport

Mangelen på mottak for overskuddsmasser er en stor utfordring i anleggsbransjen. Løsningen presenteres i ny rapport.

Tekst og foto: Runar F. Daler – rd@mef.no

Pro Invenia har på oppdrag fra Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) utarbeidet rapporten Disponering av rene overskuddsmasser. Bakgrunnen er at det flere steder i landet er en kritisk mangel på mottaksareal for overskuddsmasser.

– I dag må masser transporteres unødvendig langt. Det er dårlig økonomi for både byggherrene og entreprenørene, samt at klimagassutslippene og veislitasjen øker. MEF har oppfordret myndighetene til å ta tak i problemet og vi ønsker å bidra med forslag til løsninger, sier Julie Brodtkorb, administrerende direktør i MEF.

SAMMENSATT PROBLEM

I gjennomføringen av bygge- og anleggsprosjekter er det en forutsetning at overskuddsmasser håndteres. Som oftest skjer dette ved

lagring, gjenbruk eller salg til andre prosjekter. Lagring krever at det finnes tilstrekkelig med mottaksarealer. Det er flere grunner til at tilgangen på massemottak i dag er vanskelig.

– Mange kommuner legger til rette for vekst og utvikling, men de viser ikke den samme viljen til å finne løsninger for overskuddsmassene som følger med prosjektene. I tillegg er saksbehandlingen på området firkantet og praktiseres uten rom for konkrete vurderinger og skjønn, for å nevne noen årsaker, sier Øyvind Bergset, regionsjef i MEF.

KONKRETE FORSLAG

Pro Invenia-rapporten beskriver utfordringene anleggsbransjen møter innenfor dagens regelverk og kommer med forslag til løsninger.

– Dersom disse forslagene følges opp av stat og kommune er jeg sikker på at vi vil få redusert massetransporten betydelig. Det skal gjennomføres store anleggsinvesteringer framover og vi er avhengig av at myndighetene prioriterer dette arbeidet, sier Bergset.

I rapporten presenteres følgende tiltak:

- Søknad om godkjenning i henhold til forurensningsloven tilpasses planprosessen. Det skal ikke være nødvendig, nødvendig å vente til vedtatt plan, for så å vente ytterligere på nok en høring og behandling.
- Parallell behandling av plan, byggesak og godkjenning i henhold til forurensningsloven vil hindre dobbeltarbeid, og korte ned behandlingstid og ressursbruk.
- Det må være tilstrekkelig med byggesak jf. plan- og bygningsloven for masseoppfylling opp til 50 daa. eller 50.000 m3.
- Dersom arealformålet er det samme før og etter tiltaket bør det ikke være nødvendig med dispensasjon.
- Det må åpnes for å søke om nye tiltak på samme eiendom/ tilstøtende arealer når det er utstedt ferdigattest, uten at totalen av tiltakene nødvendigvis utløser krav om konsekvensutredning.
- Begrensning av fyllingshøyde og tid må vurderes for hver sak og settes eventuelt som vilkår i tillatelsen. ■

ARBEIDSBRAKKER OG TILHENGERE

WIKS

*ØNSKER GAMLE OG NYE KUNDER
EN GOD JUL OG GODT NYTT ÅR*

* SPISEVOGNER
* SPESIALVOGNER
* TOALETVOGNER
* BADEVOGNER
* BOLIGVOGNER
* TILHENGERE

* SKAPHENGERE
* VAREHENGERE
* TIPPHENGERE
* KJØLEHENGERE
* SALGSVOGNER

wiks.no / salg@wiks.no / tel. 950 71 777

Følg oss på
Facebook

Med økonomisystemet Xledger automatiserer vi en rekke manuelle prosesser som fakturering, bank, lønn og inngående fakturaer. I Tet jobber vi alltid for at du skal få en enklere og mer effektiv hverdag.

Hva tjener og taper du penger på?

Tet har lang erfaring med entreprenørbransjen, og bistår i dag flere kunder med alt fra regnskap, konvertering av økonomisystem, personlrådgivning og generell selskapsutvikling. Få en mer effektiv og lønnsom hverdag du også.

Så, er du en gründer som nettopp har starten med én gravemaskin, eller er du en del av et stort konsern? Tet har lang erfaring med begge deler. Ta kontakt med oss på tet.no, eller kom bort og slå av en prat på Arctic Entrepreneur i januar. Vi snakkes!

tet.no

tet

10 TONN KOMPAKT OG BRUKERVENNLIG DUMPER.
SVÆRT MOBIL OG OVERLEGEN I TERRENG.
LAVT MARKTRYKK. 180° MULTITIP (OPTION)
DEN BARE GÅR OG GÅR....

Snakk med dumper spesialisten!

AS Hydrema
www.hydrema.com

Service: 613 14 010

Salg: Knut Ola Nergård
Mobil: +47 952 02 051
Mail: kne@hydrema.com
Område: Nordland, Troms, og Finnmark.

Salg: John Vidar Bakken
Mobil: +47 414 07 070
Mail: jvb@hydrema.com
Område: Norge øvrig.

HYDREMA

FREDHEIM MASKIN AS

Fredheim Maskin AS
Myrer skog 1 - 1820 Spydeberg
Tlf: 69 80 88 30
www.fredheim-maskin.no

Sandvik Konknuser QH332 DDHS

SANDVIK

Keestrack

**Ram
mer**

Telestack
Mobile Bulk Material Handling

neuenhauser
Umwelttechnik

GRUNNE GRØFTER MEST UTSATT FOR ULYKKER

Farlig bratt

STOPPET: Her stoppet Arbeidstilsynet arbeidet umiddelbart.

BRATT: – For bratte grøftekanter i de fleste ulykker, sier regionsleder Stig Magnar Løvås i Arbeidstilsynet.

ALVORLIG: Anne Sørum, Arbeidstilsynet.

Denne karen arbeider nede i en 4,5 meter dyp grøft, med rette vegger i "antatt stabil leire". Byggherre og prosjekterende beklaget dårlig planlegging. Arbeidstilsynet ble ikke imponert.

Tekst: Jørn Söderholm – jos@mef.no

Ville du byttet jobb med karen i grøfta på dette bildet øverst t.v.?

Nei...?

Det samme gjaldt nok kontrolløren fra Arbeidstilsynet som kom over dette på en tilsynsaksjon.

Der ble arbeidene stoppet med umiddelbar virkning. Grøfta er 4,5 meter dyp, med rette vegger i det som omtales som "antatt stabil leire". Den ble gravd i tilleggsarbeider i forbindelse med et tilstøtende prosjekt. Byggherre og prosjekterende beklaget etter stansen at planleggingen var for dårlig.

GRØFTEKASSER

Det var ikke mulig å komme til med grøftkasser her, på grunn av mye annen

infrastruktur i området. Dermed måtte det graves skråninger i henhold til kravene i forskrift før entreprenøren fikk fullføre jobben.

Tilfellet er et av totalt 25 situasjoner med umiddelbar fare for liv og helse Arbeidstilsynets har avdekket i løpet av 2019. Dette har skjedd under tilsynsaksjoner med gravearbeider gjennomført henholdsvis i mai-juni og i september. Dette kom fram på en workshop om gravesikkerhet Arbeidstilsynet arrangerte i Trondheim i oktober.

Om vi skal dømme etter oppmøtet, så er interessen for sikkerhet i ferd med å ta seg kraftig opp i bransjen. Her var det nemlig dobbelt så mange besøkende som

på den forrige workshopen med samme tema, i 2016.

IKKE SÅ MYE

– 13 stans i første aksjon i vår, 12 i den andre nå i høst. Med til sammen over 500 tilsyn er det ikke så mye. Men når vi stanser, så er det på grunn av umiddelbar fare for liv og helse. Det er alvorlig, og slike brudd er kritikkverdige, sier Anne Sørum i Arbeidstilsynet.

Hun understreker likevel at hovedinntrykket er at det jobbes godt med gravesikkerhet i anleggsbransjen.

– Hvorfor har Arbeidstilsynet kjørt disse tilsynsaksjonene akkurat i år?

– To foregående år har vi hatt mye fokus på bygg og på arbeid i høyde. Nå går vi inn i anleggsbransjen og fokuserer tilsynsinnsats der. Det er ulykker i den bransjen. Ikke mange, men de er alvorlig når de skjer.

– Hvordan vurderer dere resultatene?

– For det første har vi fått satt skikkelig fokus på det med graving og sikkerhet. Se bare på oppmøtet her. Det er viktig å få mer blest om det. Det er like farlig å jobbe 2-3 meter ned i en grøft som 2-3 meter opp i høyden. Oppmerksomhet er et viktig resultat. Sånne aksjoner er både for å gjennomføre tilsyn og for å nå ut til mange flere. Vi må jobbe sammen, sier Anne Sørum.

GRUNNE GRØFTER UTSATT

Arbeidstilsynets statistikk tyder på at grøfter så grunne som 2-3 er mer utsatt for ulykker enn dypere grøfter.

– Det er vanligst i ulykker. Det skjer lite i de dypeste grøftene. Der vet folk at det er farlig, sa regionleder Stig Magnar Løvås i Arbeidstilsynet.

Folk som blir truffet av stein og masser fra grøftekanter er den vanligste ulykkestypen i Arbeidstilsynets statistikk. Ofte i sammenheng med ekstra vekt på eller nær kanten, og ofte med værforhold som en utløsende årsak. Fallende gjenstander er også en vanlig årsak. Herunder skuffer som faller av redskapsfester.

– Vi ser for bratte grøftekanter i de fleste ulykker, sa Løvås i sitt innlegg. ■

Geomatikk digitaliserer din hverdag!

Digital Påvisning til maskinstyring forenkler din hverdag

Med Geomatikks nye digitale løsning får du merkene rett inn i maskinstyringssystemet.

Ved påvisning vil man kunne velge å få merkene målt inn med centimeterpresisjon (CPOS), slik at merkene kan overføres til maskinstyringssystemet. Vi jobber i samråd med netteierne med å få på plass betingelser knyttet til utvidet gyldighetsperiode, og vil implementere dette så snart det er klart.

Våre feltteknikere lytter opp traseene og markerer dem med spraymerker som måles inn med moderne høypresisjons GNSS-utstyr (GPS). Så fort målingen er gjennomført og godkjent blir dataene tilgjengelig i kundeportalen, og kan lastes ned til maskinstyringssystemet i LandXML-format.

Når graveren kan følge med på hvor merkene til enhver tid befinner seg, blir gravearbeidet mer oversiktlig. Skaderisikoen reduseres, og man slipper å bruke tid på å bevare merkene. Dersom det oppstår skade, vil de digitale merkene bidra til at man unngår diskusjoner om merkenes posisjon.

Skal du i gang med et graveprosjekt, og vil benytte deg av digital påvisning til maskinstyring?

Tjenesten vil bli tilgjengelig over hele landet i løpet av 2019.

Registrer din gravemelding på www.gravemelding.no eller ta kontakt med oss for mer informasjon via kundeportalen eller kundesenteret.

Fordeler med digital påvisning

- Gjør gravearbeidet mer effektivt og oversiktlig
- Gyldighetsperioden på 30 dager kan utvides
- Reduserer antall skader på infrastruktur
- Forenkler prosessen når skaden er oppstått

- Byggherre må ta kostnader med grøftesikring

Graving i bynære strøk gir ofte store utfordringer for entreprenør. Men det er ikke så enkelt å være byggherre heller. Upresise forskrifter og løpemeterpris på grøfter, for eksempel. Prosjektleder Lars Erik Hårberg i Trondheim kommune mener grøftesikringen må være byggherrens ansvar og kostnad.

– Det er mye forskrifter, ja. Jeg skulle gjerne sett at de var mer presise. Det hjertesukket kom i et innlegg av prosjektleder Lars Erik Hårberg i Trondheim kommune på Arbeidstilsynets workshop om gravesikkerhet i oktober.

Et eksempel fra Forskrift om utførelse av arbeid, der grøfter skal "...vurderes av en erfaren person med tilstrekkelige lokale geotekniske kunnskaper".

KOMMUNEINGENIØR

– Hva betyr det? Og ved graving dypere enn tre meter skal avstivning dimensjoneres av en "faglig kvalifisert person". Hva er det?

INTERESSE: Nesten full sal hos Arbeidstilsynet. Nærmest Kristian Skjetne (t.v.) i Skjetne Maskin og Espen Wicken i MEF.

Da var det bedre beskrevet i den gamle forskriften fra 1985. Der var det spesifisert at det skulle vurderes av kommuneingeniør eller en erfaren maskinentreprenør, sa Hårberg.

Han pekte også på kontraktsstandarden NS3420 som en medvirkende faktor til at det graves for bratte grøfter.

LØPEMETERPRIS

– Grøftene er ofte beskrevet som komplette poster med løpemeterpris. Entreprenøren får betalt fro en teoretisk graveskråning. Men ofte blir det gravd brattere enn det i praksis. Fordi det lønner seg, sa Hårberg.

PROSJEKTLEDER:
Lars Erik Hårberg,
Trondheim kommune.

Trondheim har i følge ham blandede erfaringer med entreprenørers bruk av grøftekasser. Noen har oppdatert og bra utstyr, noen har eldre utstyr. Noen bruker grøftesikring, andre vegrer seg mot det.

– Byggherren må ta kostnaden med sikring. Det er også viktig å ha gode planer for akutte situasjoner, sa Hårberg i sitt innlegg. ■

Effektiv lettvekt

- Grovbygd kvalitet
- 2-veis splitt, med mulighet for 3 som tilvalg
- Kun 8,5 tonns egenvekt
- 2-dekket siktekasse med sikteareal 1220x3000mm
- Takler stort sett alle typer masser opp til 300mm
- Svært drivstoffgjerrig Yanmar dieselmotor (diesel-hydraulisk drift)
- Gummi- eller stålbelter
- Tilnærmet ingen riggtid

20 ÅRS ERFARING BREDT LEVERANDØRNETTVERK

MARKIR AS

4628 Kristiansand
+47 475 18 720
post@markir.no
www.markir.no

Geomatikk digitaliserer din hverdag!

Ny GeoGrav forenkler din hverdag

GeoGrav er utviklet i tett samarbeid med grave-entreprenørene for å forenkle din hverdag. Appen gir deg som er ute i felten rask og enkel tilgang til dine gravemeldinger så snart påvisningen er utført.

Vi har lansert en ny versjon av appen som har følgende forbedringer:

Nytt og forbedret brukergrensesnitt

Vi har utviklet et nytt og mer intuitivt brukergrensesnitt som gir deg enklere oversikt over dine henvendelser med tilhørende dokumenter, samt hva som er status på disse.

Skaderapportering

Det vil være mulig å sende inn skademelding direkte fra appen. Etter hvert som vi får på plass avtale med den enkelte netteier, vil dette erstatte dagens rapportering til netteier. Inntil dette er på plass, vil rapporteringen kun gå til Geomatikk. I tillegg må netteier varsles på vanlig måte.

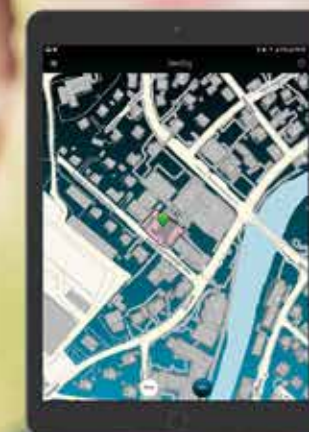
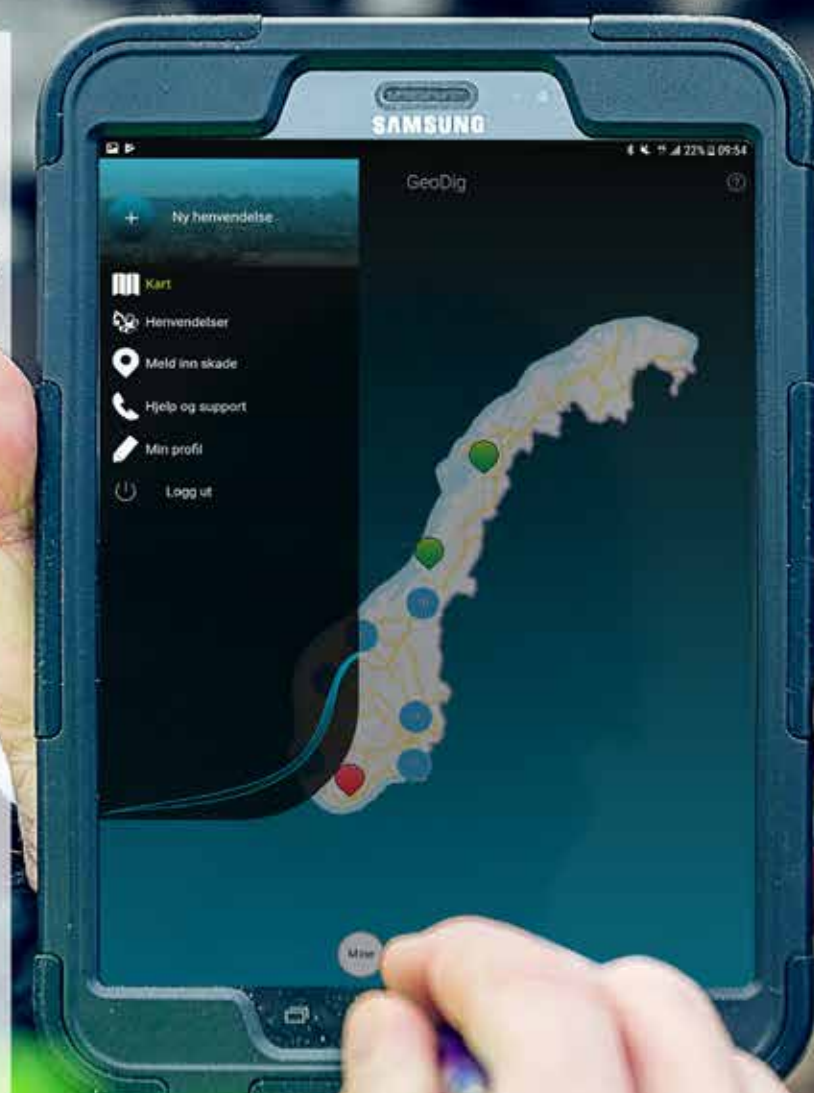
Ulike tilgangsnivåer

Vi har på bakgrunn av innspill fra de større entreprenørene laget appen slik at man kan begrense brukerens adgang til å bestille en påvisning. Selskapets administrator kan selv tildele tilgangsnivå ved etablering av nye brukere.

Varsling ved graving nær høyspent

De fleste everk krever at det varsles ved graving nær høyspentkabler. Dette for å unngå at det skjer ulykker ved gjeninnkobling av strømmen. Det er derfor viktig at du benytter funksjonen for start/ stopp graving for å varsle dette.

For mer informasjon se www.gravemelding.no
Har du spørsmål ta kontakt med vårt kundemottak

Oppdragsgivere som ber entreprenøren bare "kjapt fikse" ting. Byggherrer som presser priser og slipper til verstinger. Det er ikke alltid lett å være seriøs entreprenør i urbane miljøer.

Det sa Mona Milde i Veflen Entreprenør i et innlegg på Arbeidstilsynets workshop i oktober.

Hun er HMS- / KS-leder i Veflen Entreprenør. Selskapet møter på mye rart av arbeidsvilkår, både fysisk ute på jobbene og i holdninger fra oppdragsgivere.

– Det bør være mindre opp til oss som entreprenør. Det bør ikke være rom til priskonkurranse på sikkerhet. Byggherrer som opprettholder prispress på HMS bidrar til å holde både kvalitet og sikkerhet

MS: Mona Milde er HMS- og KS-leder i Veflen Entreprenør AS.

- Om du blir dekket til halsen i jord, da må du flytte 400 kilo med brystmuskene for å få puste. Du har to minutter på deg før du dør.

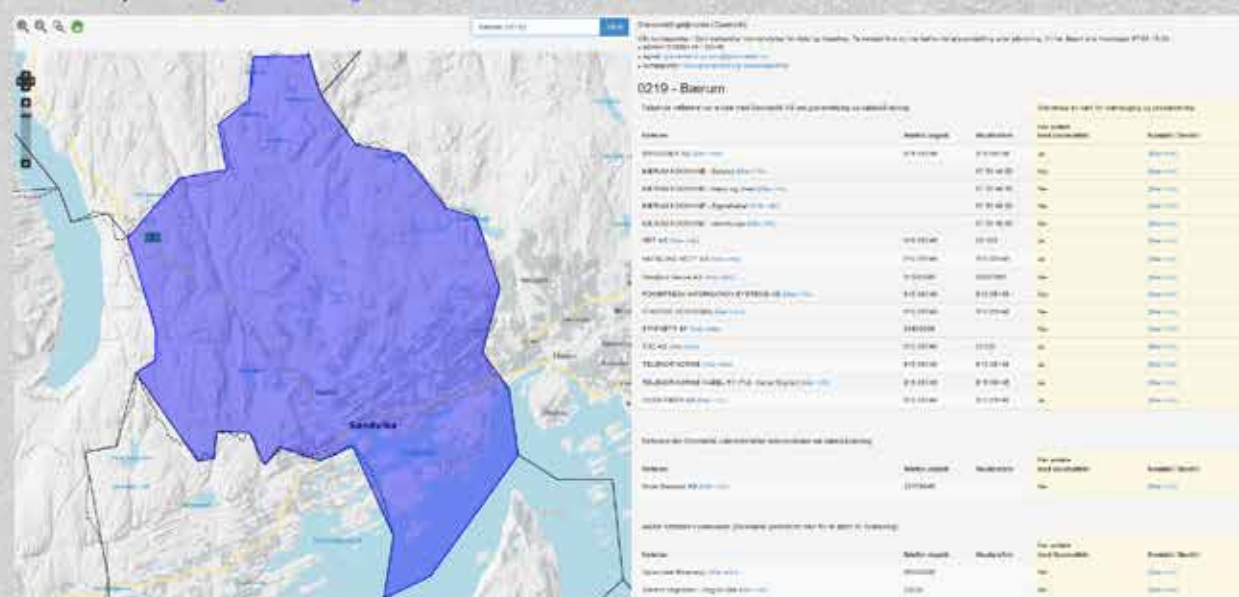
Ved en to meter dyp grøft er det det et jordpress på 670 kg pr kvadratmeter av massene alene. Vekt av eksempelvis en passerende maskin eller lastebil på grøftekanten kommer i tillegg. Én kubikk-meter jord – og det er ofte ikke rare klumpen hvis det raser - veier omkring to tonn.

SIDE 24

Geomatikk digitaliserer din hverdag!

finner du på www.gravemelding.no

Geomatikk utfører gravemeldings- og kabelpåvisningstjeneste for mange kommuner, e-verk og andre eiere av infrastruktur.
Registrer henvendelsene på vår kundeportal - eller kontakt vårt kundesenter.

Se komplett oversikt på www.gravemelding.no

MÅLER: Inge Sveen i Norsk Virkesmåling orienterte skogsentreprenører om tømmermåling og vraking. (Foto: Jørn Søderholm)

Sted: Sørli/Hedemark

VRAK: Kløft er den største vrakårsaken på furu og lauvtre. Skogeier og entreprenør hadde fått betalt for stokken t.h. om den var kappet noen centimeter lenger inn. (Foto: Jørn Søderholm)

Tre årsaker til at tømmer vrakes

Først sorteres tømmer av hogstmaskin- og lassbærerfører. Senere gjøres den siste utsorteringen av virkesmåleren. Vraket tømmer er tapte penger. Her er de tre viktigste årsakene til at tømmer vrakes i måling.

Tekst og foto: Bjørn Lauritzen og Jørn Søderholm - jos@mef.no

SØRLI: – Veldig bra vi får anledning til å møte entreprenørene! Det er dessverre ikke ofte vi får anledning til å fortelle hva vi driver med.

Det sier Inge Sveen, regionleder i Norsk Virkesmåling region 8. Og dessuten ansvarlig for fototerminalene til tømmermåling på Innlandet.

ÅRSAKER TIL VRAKING

Anledningen var en gruppe skogsentreprenører på befaring på Sørli Tømmerterminal og medfølgende besøk hos Norsk Virkesmåling på terminalen. Dette foregikk i begynnelsen av november, i tilknytning til temadagene MEF Skog arrangerte i Mjøstårnet i Brumunddal

Her ble det fokusert spesielt på årsaker til at tømmer vrakes når det kommer til terminal. Her er de tre hovedårsaker ute og går:

- Kløft - dvs stokken er appet etter at den har delt seg i to grener
- Dårlig kvistet virke
- Råte

– Det er hovedandelen. Vrak får de ikke betalt for. Alle vil være tjent med å holde andelen vrak så lav som mulig, sier Sveen.

Kløft er den viktigste vrakårsaken på furu og lauvtre. På gran er skogsråte den viktigste vrakårsaken.

FUSJONSDIREKTØR

Senere – og vel inne i varmen på møte-

rommet – fikk entreprenørene på temadagene besøk av Gudmund Nordtun. Han er administrerende direktør i nyfusjonerte Glommen Mjøsen Skog, og orienterte forsamlingen om fusjonsprosessen.

– Størrelse teller. Derfor er det bra at Glommen og Mjøsen har fusjonert, sa Nordtun.

Deretter poengterte han at Glommen Mjøsen som skogselskap spiller på akkurat det samme laget som entreprenørene, og at alle spiller mot det samme målet. Han tok også til orde for en jevnlig regulering av driftspriser etter MEFs skogsmaskinindeks.

– Vi ønsker langsiktige avtaler med entreprenørene, der man kan levere en jevn avvirkning gjennom året. Forutsig-

Fortsett

FOTO: Her blir et lass tømmer registrert og fotografert på Sørli tømmerterminal. I løpet av en dag eller to blir lasset målt fra bildet. (Foto: Jørn Söderholm)

SJEF: Morten Kristiansen i Moelven.

SJEF: Gudmund Nordtun i nyfusjonerte Glommen Mjøsen. (Foto: Bjørn Lauritzen)

bare volumer vil gi forutsigbare driftspriser. Subsidiering av driftspris er et selvskudd. Verdikjeden må fungere! Skal man bevare entreprenørkapasitet, så må vi holde entreprenørene med arbeid i både gode og dårlige tider, sa Nordtun.

Til slutt understreket Nordtun at omtrentlighet ikke er bra nok.

– Det må inngås avtaler på et oppdatert avtaleverk. Alle ledd må spille hverandre gode, utdypet Gudmund Nordtun.

MOELVEN

Hans innlegg ble etterfulgt av konsernsjef Morten Kristiansen i Moelven Industrier. Det er en sværing i næringen, med en omsetning på 11 milliarder og 3500 ansatte i produksjon i Norge og Sverige.

Moelven fikk en kickstart med OL på Lillehammer tilbake i 1994. Siden har selskapet vært involvert i en rekke signalbygg i tre. Mjøstårnet i Brumunddal inkludert. Moelven har også bygget over 200 trebruer.

– Framover ser vi store muligheter i bruk av tre fra norsk skog. Både i bygging og energi, sa Morten Kristiansen.

Moelven satser nå tungt på modulkonsepter og robotisering. Og bioenergi. Nylig

investerte selskapet i en ny pelletsfabrikk på Sokna til 270 millioner kroner. Her dekket Enova inn 70 millioner i støtte.

Kompetanse er viktig, også for Moelven. Et omfattende trainee- og lærlingeprogram skal utvikle kompetent arbeidskraft framover. Den kompetansen Moelven allerede har vil de ta godt vare på, ikke minst gjennom sterkt fokus på HMS for å unngå ulykker. ■

JUBILEUM: Terje Varli (t.h.) delte ut plaketter for 25 års medlemskap i MEF. Fra venstre Mikal Råheim i Valdres Skog, Roar Lierhagen i Lierhagen skogsdrift og Gunnar Filtvedt i GM Skogsdrift. (Foto: Bjørn Lauritzen)

FORD HYBRID

TRANSIT CUSTOM LADBAR HYBRID — KOMMER SNART

Ford Nyttekjøretøy.
 Vår jobb er å legge til rette for at du kan gjøre *din*.

Ford Transit Custom er velkjent for sin gode plass, smarte funksjoner og avanserte teknologi. Nå er Transit Custom ladbar hybrid klar for bestilling, med 43 km elektrisk rekkevidde. Her brukes Fords prisvinnende EcoBoost 1.0-liters motor utelukkende som en rekkeviddeforlenger, og for å lade batteriene ved behov. Plassen er like god som før, med en imponerende lastekapasitet på hele 1000 kg.

Go Further

Vår jobb er å legge til rette
for at du kan gjøre *din*.

Ford Nyttekjøretøy

Go Further

FYSISK: Vassbakk & Stol AS har – som andre entreprenører – mye folk ute i fysisk hardt arbeid.

UTSATT: Betongarbeidere er spesielt utsatt, viser kartleggingen samarbeids-partnerne har gjort. Bildet er fra et prosjekt med en annen entreprenør.

INSPIRERT AV NETFLIX OG TV-SERIER

Forebygger skader med nytt info-verktøy

Vassbakk & Stol AS tar straks i bruk et nytt app-system som skal forebygge muskel- og skjelettplager. Gir medarbeidere informasjon om trening gjennom "sesonger" og "episoder", inspirert av strømming og TV-serier. Finansiert av moderselskapet Skanska – som først sa nei til prosjektet.

Tekst: Brage T. Søderholm – anleggsmaskinen@mef.no

Medarbeidere i bransjene bygg og anlegg er mer utsatt enn andre for muskel- og skjelettplager. Trening kan motvirke det, men ikke alle har like godt utgangspunkt for å få til det. Nå tar Vassbakk & Stol AS i bruk

et nytt verktøy som skal gjøre informasjon om forebyggende trening lettere tilgjengelig for ansatte.

Appen Ergo og nettsiden Ergoappen.no skal sørge for det. Bak nyheten ligger en

grundig helseundersøkelse, mange timer kartlegging og et års utviklingsarbeid. Nyheten ble lansert på HMS-konferansen på Lillestrøm i midten av november.

I 2016 gjennomførte Vassbakk & Stol en helseundersøkelse som satte i gang en diskusjon for hvordan de skulle redusere sykefravær og frafall som følge av muskel- og skjelettplager.

Helseselskapet AktiMed AS leverer bedriftshelsetjenesten til Vassbakk & Stol, og har stått for mye av kartleggingen.

– Sykefraværet i anleggsbransjen er høyt. Opptil 40-45 prosent av totalen kommer som følge av muskel- og skjelettplager. Det har vært et krevende arbeid å kartlegge risikoen i omfanget til Vassbakk og Stol, sier

fysioterapeut Thomas Haga i AktiMed AS.

Mange medarbeidere er sterke etter år med fysisk krevende arbeid. Men man er ikke fritatt fra helseplager av den grunn.

– Det er ikke nok i seg selv å løfte

murstein hele dagen. Vi ser mange sterke folk som gjør fysisk krevende arbeid. Men det er ikke god trening hvis det ødelegger ryggen. Vi ønsker å belyse viktigheten av å trene selv om en har en fysisk krevende

jobb, sier HMS-/KS-leder Aslaug Jakobsen i Vassbakk & Stol AS.

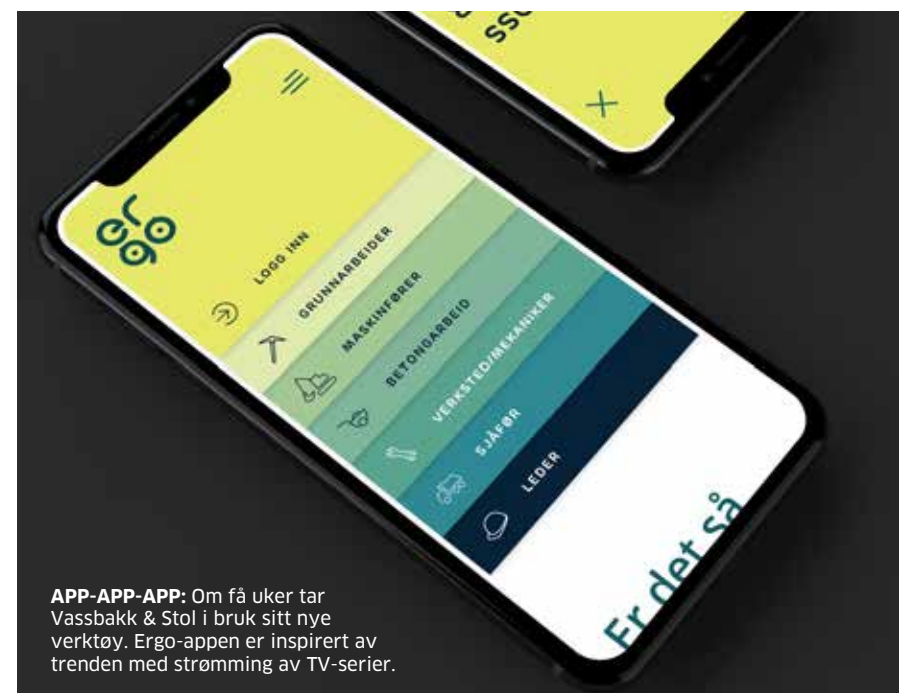
Appen og nettsiden Ergo er utviklet på bakgrunn av kartleggingen, og i et samarbeid mellom entreprenørselskapet Vassbakk & Stol AS, AktiMed AS og teknologiselskapet Appex AS.

AVSLUTT FØRSTE GANG

Allerede for to år siden leverte Karmøy-entreprenøren en søknad om midler til prosjektet til moderselskapet Skanska. De fikk da avslag, med henvisning til omfattende kostnader og at den nye løsningen ikke skulle konkurrere direkte med den allerede eksisterende Ergonomiportalen.

I fjor prøvde de igjen, og fikk innvilget søknaden. Etter kartleggingen har de brukt mye tid på å konvertere funnene til brukervennlig innhold.

– Vi har investert mange timer i kartleggingsprosessen. Det har vært viktig for oss å komme ut og snakke med gjengen vår, for å få spisset innholdet mest mulig. Derfor har vi måttet være ute i felten og finne ut hva som er tyngst i løpet av en dag, hva de løfter mest og hvor de har mest vondt, sier Jakobsen.

APP-APP-APP: Om få uker tar Vassbakk & Stol i bruk sitt nye verktøy. Ergo-appen er inspirert av trenden med strømming av TV-serier.

Et hovedmål er å få folk til å trene tidlig, og å jobbe forebyggende i stedet for etter at skaden har skjedd.

– Vi ser at ansatte starter unge uten å ta godt nok vare på kroppen. Hvis man som 35-åring er utslitt i kroppen er det for sent å gjøre noe med. Ofte ser vi at de som har stått mest på og jobbet hardest, blir så slitne at de på et tidspunkt er tvunget til å bli formann. Eller i verste fall slutte, sier hun.

BETONGARBEIDERE SPESIELT UTSATT
Enkelte stillingskategorier er tydelig mer

utsatt for plager enn andre. Spesielt blant betongarbeidere.

– Den fysiske belastningen de utsettes for i arbeidet bidrar til frafall. Vi ser ikke like mange eldre ansatte i de yrkene, sier fysioterapeut Haga.

Ergo blir tilgjengelig for medarbeiderne i Vassbakk & Stol AS fra årsskiftet, og skal da implementeres i hele selskapet.

– Alle skal gjennomføre. For å kunne se at det brukes vil det registreres hos den enkelte under bruk. I tillegg vil det følge med opplæringsmateriell som for eksempel prosjektledere kan bruke i samtale med

arbeidsgruppene, sier Jakobsen.

Teknologi- og kommunikasjonsselskapet Appex AS har stått for utformingen og tilpasning av brukeropplevelsen til de ansatte i Vassbakk & Stol. Det er et system som skal være relevant for de med beina på bakken eller i en gravemaskin, ikke bare sjefen på kontoret. Den er i hovedsak tilpasset mobil, men fungerer også på PC.

Utformingen minner om kjente strømmejenester, hvor man kan gå inn på en skreddersydd «sesong» for sin stillingskategori og velge ut "episoder" derfra. Det vil også medfølge kontrollspørsmål underveis,

for å hindre at man går videre uten å ha fått med seg innholdet.

– Vi sorterer ut relevant informasjon. Du sitter ikke igjen med info om felling av trær hvis du jobber på borerigg. Det skal brukes til å ta vare på helsen, og det skal være en digital kompis med glimt i øyet. Du får en uformell muntlig språkdrakt, med riktig visdom men uten tunge kjedelige formuleringer. Det skal være lystbetont. Ikke føles som en kjedelig nedtur, sier digital kreatør Eivind Jul Fiksdal i Appex.

ELLESKULTUR: Arbeidsfellesskapet Implenias Isachsen og byggherre samarbeider om en felles sikkerhetskultur. Men sjelden så bokstavelig som her.

Drar lasset sammen

Isachsen og Implenias har gjennom arbeidsfellesskapet IMIS funnet en felles sikkerhetskultur. Den bygger på Statens vegvesens SHA-plan. Slik har de fått det til.

SHA-rådgiver Annette Sørensen i Statens vegvesen orienterte sammen med HMS-leder Hege Johnsen i Implenias Norge om nettopp veien fra byggherrens SHA-plan til en felles intern sikkerhetskultur i IMIS.

IMIS...?
Arbeidsfellesskapet Isachsen og Implenias, organisert i enheten IMIS AS.

– Det er viktig å ha med alle for å få en sikker arbeidsplass, sa Annette Sørensen.

I IMIS har de to selskapene blant annet laget sin egen felles risikovurdering og HMS-plan, tilpasset byggherrens SHA-plan.

– SHA-plan er et av byggherrens styrende dokumenter i en kontrakt. Den viktigste delen er risikovurderingen, som

vi bruker til å lage vår egen HMS-plan, sa Hege Johnsen.

I innlegget på HMS-konferansen presenterte de to veien fra SHA-plan til praktisk sikkerhet i arbeidet på anlegg.

HOVEDTREKKENE:

- SHA-plan mottas
- Entreprenør utarbeider HMS-plan
- Inntakskontroll av UE
- Oppstartsmøte med gjennomgang av dokumentasjon
- Driftsmøter underveis, ofte i fire ukers intervaller
- Utarbeide sikker-jobb-analyser (SJA)
- Rapportere uønskede hendelser (RUH)
 - Rapporteringen er viktig, og brukes mye på møtene. IMIS rapporterer hele tiden. Derfra har vi muligheten til å behandle og ta det med videre. Spesielt nyttig er det ved gjentakende tilfeller, da tar vi det også opp på møtene, sier Sørensen.

Ved alvorlige hendelser kreves 48-timers rapport og møte innen ti dager. I de fleste tilfeller skjer det mye raskere. Sørensen og Johnsen ga et eksempel på det, fra et sprengningsuhell der det havnet steinsprut i veien. Det ble varslet i henhold til varslingsplanen og trafikk ble stanset. Det var ingen tredjeperson som ble skadet, kun et rekkverk i nærheten.

En gjennomgang med alle involverte avdekket at uhellet skyldtes løst fjell i området. Det ble utarbeidet ny SJA, og det ble dekket med flere lag matter i senere salver.

Det er ikke bare de som er direkte involvert som trenger informasjon for

å ivareta HMS. Spesielt når prosjektet går i tilknytning til offentlig vei. Ikke minst media. Sosiale media og vegvesen.no oppdateres for å få ut info til tredjeperson. Men ikke alle bruker nettet like aktivt. Lokalavis og lokal nærinformasjon er viktig som aldri før.

– Hva ønsker dere for veien videre i HMS-arbeidet?

– Større grad av involvering av UE, transportører og leverandører underveis, sier de nærmest i kor.

Sørensen fra SVV og Johnsen fra Implenias etterlyser også like minimumskrav i hele bransjen, samt verktøy som "prater sammen".

– I dag fører vi RUH inn tre ganger i tre forskjellige systemer, sukker Annette Sørensen.

Det aller viktigste er de helt enige om: Alle må med. Alle må bidra for å sikre best mulig HMS.

– Alle aktører. Helt ned til grasrota. Vi må kunne være åpne med hverandre og huske at vi alle skal samarbeide om å levere ett produkt. Til syvende og sist er det viktigste at alle kommer seg hele hjem, sier Hege Johnsen.

INNLEGG: Hege Johnsen (t.v.) i Implenias og Annette Sørensen i Statens vegvesen holdt et felles innlegg på HMS-konferansen.

FOLKA: F.v. ergoterapeut Bjørn Einar Eileraas i AktiMed AS, HMS-leder Aslaug Jakobsen i Vassbakk & Stol AS, appkreatør Eivind Jul Fiksdal i Appex og fysioterapeut Thomas Haga i AktiMed AS. (Foto: Brage T. Söderholm)

Planlegger med sikkerhet

For byggherren Bane Nor er det svært viktig å få sikkerhet og risikovurderinger inn tidligst mulig i planleggingen. Det krever god tid og kompetanse.

– Etter planlegging er det ikke åpent for å vurdere på nytt. Derfor må risikovurderinger inn i den tekniske planleggingen. Det er vårt ansvar, sier Anne Nøkleberg.

Hun er fagleder for HMS/SHA/LA i Utbyggingsdivisjonen i Bane Nor, og orienterte om byggherrens risikovurderinger på HMS-konferansen i midten

av november. Her orienterte hun blant annet om risikovurderinger i de ulike prosjektfasene.

Også her har entreprenør en viktig rolle.

– De beste prosjektene får vi når byggherre og prosjekterende samarbeider godt, og starter tidlig med sikkerheten. Entreprenørkompetanse bør trekkes inn tidlig for å finne gjennomførbare løsninger. Og ALLE aktører må ta ansvar for risiko som følge av egne valg, sier Anne Nøkleberg. ■

Vi ønsker dere

GODT NYTTÅR!
med kampanje på maskiner og utstyr.

EMS
GROUP

EMSG Norge AS
Bølervegen 40, 2016 Frogner • Norway
Tlf.: +47 63 93 63 00 • E-mail: post@emsg.no

www.emsg.no

ROGALAND: Lite kontrakter.
Risa i Rogaland har sendt ut
permitteringsvarsel. (Arkivfoto:
Jørn Söderholm)

REGIONREFORMEN

Optimister i nye fylker

Ved årsskiftet skal fylkene overta ansvaret for fylkesveiene. Nå er det like før. Færre fagfolk enn ventet har ønsket å gå fra Statens vegvesen til fylkeskommunene. Nå hersker både spenning og optimisme blant de ansvarlige i fylkene.

Tekst: Jørn Söderholm – jos@mef.no

I årevis har den vært snakket om. Nå står den på døra. Regionreformen. Ansvar for bygging og drift av fylkesveier overføres fra Statens vegvesen til de respektive fylkeskommunene fra årsskiftet.

FAGFOLK PÅ FLYTTELASSET

Både Statens vegvesen og fylkeskommunene hadde på forhånd ventet at fagfolkene som jobbet med veiene i sine fylker også skulle bli med på flyttelasset over. Det viste

seg utover høsten at mange valgte å takke nei til fylkeskommunen.

I oktober var hele 776 stillinger knyttet til disse oppgavene i fylkene ubesatt. Rundt 1300 SVV-ansatte hadde ved fristens utløp i oktober takket ja til jobb i fylket.

Utover høsten har det vært en tiltagende spenning i anleggsbransjen om rundt om i landet, knyttet til hvilke praktiske konsekvenser overgangen og mangel på fagfolk vil få. En hel del brumming rundt

kontraktstørke har det vært. I skrivende stund (tidlig desember) har de mest alvorlige konsekvensene vist seg i form av permitteringsvarsler hos bedrifter i Rogaland.

I midten av desember møtte representanter fra flere MEF-avdelinger politikere på Stortinget. Uvisshet og kontraktstørke som følge av regionreformen sto øverst på agendaen.

FØRST

STATUS I FYLKENE

Vi har spurt samtlige fylker om status for overgangen.

TROMS OG FINNMARK

Planlagt: 135 stillinger.

Ansatt pr oktober: 56.

Hvordan blir 2020?

– Har ikke tid til å svare.

Bjørn Kavli, divisjonsdirektør samferdsel i

Troms og Finnmark fylkeskommune

NORDLAND

Planlagt: 127 årsverk, tilsvarende SVV.

Ansatt pr desember: 80.

Hvordan blir 2020?

– Klar til å ta over de nye oppgavene fra nyttår. Noe mindre gjennomføringsevne enn normalt i overgangen. Vi prioriterer beredskap og drift, blant annet gjennom samarbeid med SVV.

Odd Inge Bardal, vegsjef i Nordland fylkeskommune.

TRØNDELAG

Planlagt: Opprinnelig 219, inkl støtte funksjoner. Redusert til 190 pga kommende investeringer.

Ansatt pr desember: 148.

Hvordan blir 2020?

– TRFK er klar til å ta på seg nye oppgaver. Ikke alle fagdisipliner er fullt ut dekket, men det er åpnet for kjøp/leie av tjenester og kompetanse fra SVV. Godt samarbeid med Møre og Romsdal. Skal ikke gå ut over planlagte oppgaver i 2020. Noen vil muligens få litt senere oppstart enn planlagt. Ekstra fokus på løpende drift og beredskap i overgangen.

Eva Solvi, fylkesdirektør vei i Trøndelag

fylkeskommune

MØRE OG ROMSDAL

Planlagt: 133 stillinger. Færre enn i SVV.

Ansatt pr desember: 100.

Hvordan blir 2020?

– Vi skal vere klare til å løyse basisoppgåvene i samarbeid med SVV og Trøndelag. Trafikantar og andre brukarar skal ikke merke omorganiseringa i stor grad. Vi skal klare å levere etter planane som no ligg føre. Nordøyvegen og eit anna større prosjekt

er verksemdoverdratt. Andre prosjekt har blitt bemanna med mykje dyktige fagfolk. Føresett at system og teknisk infrastruktur og utstyr fungerer. Omsetninga går ned, fylkeskommunen kutter kostnader.

Ole Jan Tønnesen, fylkesvegsjef i Møre og Romsdal fylkeskommune

VESTLAND (HORDALAND OG SOGN OG FJORDANE)

Planlagt: Ca 300 stillinger. Omtrent på samme nivå som SVV.

Ansatt pr desember: Ca 250 stillinger.

Hvordan blir 2020?

– Vi vil verte klare til å ta oppgaver og ansvar fra nyttår. Det er for tidlig å seie noko om påvirkning drift, vedlikehold og bygging av vei. Intensjonen er at framdrifta skal haldast.

Dina Lefdal, fylkesdirektør for samferdsel i Vestland fylkeskommune (eks Sogn og Fjordane)

ROGALAND

Planlagt: 208, 16 flere enn SVVs beregninger.

Ansatt pr desember: 130 fra SVV, 40 ansatt eksternt.

Hvordan blir 2020?

– Selv om vi ikke oppfyller hele bemanningsplanen ved årsskiftet, mener vi at vi er godt rustet til i overta oppgavene. Stor sannsynlighet for at vi må øke bemanningen ytterligere de kommende årene.

Astrid Eide, samferdselssjef i Rogaland

fylkeskommune

AGDER (AUST- OG VEST-AGDER)

Planlagt: 126 stillinger fra SVV, pluss 18 fra fylkeskommunenes fagavdelinger.

Ansatt pr desember: 103 stillinger.

Hvordan blir 2020?

– Mye praktisk skal på plass. Ingen driftskontrakter går ut ved nyttår. Byggherrevakter mv er videreført. Nye kontrakter lyses ut høsten 2020 som rene FV-kontrakter. Er i prosess med næringen på oppbygging av disse. Investeringsnivået er nedjustert i budsjettforslag. Flere prosjekter er i avslutningsfase. Få nye prosjekter skal lyses ut.

Ola Olsbu, fylkesdirektør for samferdsel og eiendom i Agder fylkeskommune.

VESTFOLD OG TELEMAR

Planlagt: 178 stillinger, 18 flere enn SVV.

Overskytende i hovedsak på utbygging.

Ansatt pr desember: 116 stillinger

Hvordan blir 2020?

– Organisasjonen må være operativ fra første dag i 2020. Året som helhet vil være under etablering og utvikling. Ny organisasjon, nye systemer og prosesser vil være utfordrende. Viktigst å sikre trygg fremkommelighet for alle brukere av vårt nye fylkes infrastruktur.

Gunnar Berg Treidene, direktør samferdsel, miljø og mobilitet i Vestfold og Telemark fylkeskommune.

VIKEN (AKERSHUS, BUSKERUD, ØSTFOLD)

Planlagt: Ca 300 beregnet fra SVV, Viken selv beregnet “noe høyere” behov.

Ansatt pr desember: 240-250.

Hvordan blir 2020?

– Viken er beredt til å ta ansvaret fra årsskiftet. God dialog med SVV for gode overgangsordninger. Oppgaver blir godt ivarettatt etter årsskiftet.

Knut Sletta, fylkesdirektør infrastruktur i Viken fylkeskommune

INNLANDET

Planlagt: 170 årsverk, ihht SVVs beregninger.

Ansatt pr desember: 148.

Hvordan blir 2020?

– På utbygging mangler vi flere spesialstillinger. Vi tror ikke dette vil gå ut over gjennomføringskraft på kort sikt. De fleste utbyggingskontrakter er i godt gjenge. Godt samarbeid med SVV. Vi er godt forberedt. Vi vil sannsynligvis trenge et par måneder til å få alle systemer opp å stå. Mye nytt for mange ansatte samtidig. Mener vi skal greie overgangen slik at framdrift og gjennomføring ikke blir svekket. Viktig å ha et godt samarbeid med bransjer, etater, kommuner, fylkeskommuner og organisasjoner.

Aud Margrethe Riseng, samferdselssjef Innlandet fylkeskommune. ■

KOMATSU | Forestry Quality

Komatsu 2020 er her!

Store fordeler ned i minste detalj.

Vi har finpusset våre skogsmaskiner og resultatet er mengder av nyheter for en mer lønnsom og enkel hverdag. En ny kraftfull Steg5-motor med oppgradert ADBlue-system. Neste generasjons kontrollsystem. Enklere servicevedlikehold, MaxiVision for produksjonsplanlegging og samarbeid mellom fører og maskin, og enda flere nyheter som gjør ditt arbeid mer produktivt og behagelig.

Oppdag fordelene i vår interaktive 360-visning på komatsuforest.no/2020

www.komatsuforest.no

Kundene våre er enige om - HardLock® er det sikreste!

Å skape sikkerhet for våre brukere har alltid vært en prioritet i vår utvikling, det skal være enkelt for deg å velge, bruke og bidra med sikkerhet på arbeidsplassen din!

HardLock® har en unik eksentrisk lås som gjør det umulig å slipp utstyret. Den har en mekanisk og klar sikring for låsene - helt uten elektronikk. I tillegg er det 100% slarkfritt!

En verden av muligheter
smparts.com

Vi har en ny adresse:
Verkstedveien 38
NO-3516 Hønefoss

SMP
SMP Parts AB

3M™ SecureFit™ X5000/X5500 Vernehjelm

Sikker og komfortabel.

Nyheten 3M™ SecureFit™ X5000/X5500 Vernehjelm gir sikker og komfortable beskyttelse enten du jobber i høyden eller i ordinær industri.

Godkjent og komfortabel med 3M™ PELTOR™ Hørselvern og annet personlig verneutstyr fra 3M.

www.3M.no/SecureFitX5000

IMPONERT: Hitachis Europa-president, Makoto Yamazawa, var tydelig imponert over nybygget til Nasta, avdeling Lillestrøm.

– Fabulous! Amazing! And what a perfect location!

Presidenten for Hitachi Construction Machinery i Europa, Makoto Yamazawa, er riktignok japansk, men han strødde om seg med superlativer som en vaskeekte amerikaner da han deltok på åpningen av Nastas nye bygg utenfor Lillestrøm.

Tekst: Runar F. Daler – rd@mef.no

FORNØYDE SJEFER: Europa-president i Hitachi, Makoto Yamazawa, og Nastas administrerende direktør, Tom Johansen.

Mange har nok lagt merke til nybygget som har reist seg nesten helt inntil E6 like nord for Olavsgaard Hotel på vei mot Skedsmokorset. De siste ukene har også det store Nasta-skiltet kommet opp, og fra veien har man bl.a. kunnet se en velvoksen Hitachi-gravemaskin gjennom vinduene til den store utstillingshallen.

Torsdag 21. november var det offisiell åpning av det nye anlegget; en 13 mål stor tomt med et bygg på drøyt 2500 kvadratmeter, som inneholder verksted, vaskehall, lager, undervisningsrom, kontorer, og ikke minst et stort showrom.

ØKT SALG?

Anleggsmaskinleverandøren Nasta AS, med hovedkontor i Larvik, har siden 2007 hatt en lokalavdeling på et industriområde midt mellom Lillestrøm og Fetsund. Nå har denne avdelingen, som dekker store deler av Østlandet, flyttet til en betraktelig mer synlig lokasjon, rett ved E6 på vei mellom Oslo og Gardermoen. Det var i hvert fall ikke vanskelig for den europeiske Hitachi-sjefen å finne fram da han kom ens ærend fra det europeiske hovedkontoret i Amsterdam for å bive seansen. Og han var tydelig imponert over hva den norske

SHOWROOM: Nybygget har en stor utstillingshall, eller showroom, som det gjerne kalles. Den er også godt synlig fra E6 (like bak de store vinduene).

PÅ LINJE: Minigraverne var nøyaktig "linet" opp utenfor det nye praktbygget til Nasta.

KAKE HØRER MED: Den offisielle "åpningskaken" med marsipanlokk var populær. Både hjullgraver, beltegraver og hjullaster forsvant i et jafs.

UTRADISJONELL «SNORKLIPPING»: Med stø hånd sørger Sigurd Furulund for at nybygget blir offisielt åpnet.

leverandøren hadde fått til.

– Fabulous! Amazing! Nice showroom, nice offices. And what a perfect location! I think we can expect increased sales, så han til Anleggsmaskinen og smilte lurt.

SETTER NASTA PÅ KARTET

Mye tyder på at han har rett. Nasta tjuvåpnet

nemlig litt i forveien, og de hadde knapt fått pakket ut av pappeskene før første kunde sto på døra og ville kjøpe hjullaster.

– Det var Veidekke som kjøpte en hjullaster av typen ZW75, forteller maskinselger Tom Ola Bjerkestuen, en av ca. 20 Nasta-ansatte som vil ha sin arbeidsplass i nybygget.

– Det er klart at vi får en helt annen synlighet nå enn vi hadde før. En relativt stor andel av Norges befolkning kjører jo forbi her i løpet av året, så dette signalbygget vil virkelig være med å sette Nasta på kartet, sier han med overbevisning.

«SNORKLIPPING» MED 50-TONNER

Nasta valgte en litt kreativ vri på den tradisjonelle «snorklippingen» da bygget skulle åpnes. I stedet for å klippe det over med saks, ble plastbåndet brutalt revet i stykker av en 50-tonns gravemaskin – hva ellers? Det var en splitter ny Hitachi 490 LCH, solgt til stamkunden Sigurd Furulund Maskin. Og det var Sigurd Furulund selv som utførte det ærefulle oppdraget, til jubel blant de mange titalls frammøtte kunder, ansatte, maskinentusiaster og pressefotografer.

ANSIKT UTAD – I 10 ÅR, MINST

Administrerende direktør Tom Johansen har stor tro på at det nye anlegget vil bringe Nasta til nye høyder. Han kunne informere

om at bygget, som de har en 10-års leieavtale på, er ca. fire ganger så stort som det forrige.

– Vi vil også ha flere funksjoner her enn i det gamle bygget. Det er jo mye lettere for kunder å komme hit enn der vi holdt til tidligere. Ikke minst er det flott å kunne vise fram produkter inne i et eget showroom, sier han fornøyd.

– Selv om hovedkontoret vårt fremdeles ligger i Larvik så vil Lillestrøm-avdelingen, med sin premium-beliggenhet langs E6, naturlig fremstå som vårt ansikt mot publikum. Synligheten vil gi Nasta en enda bedre posisjon i en bransje som vokser mer enn noen annen i landet, slår han fast. ■

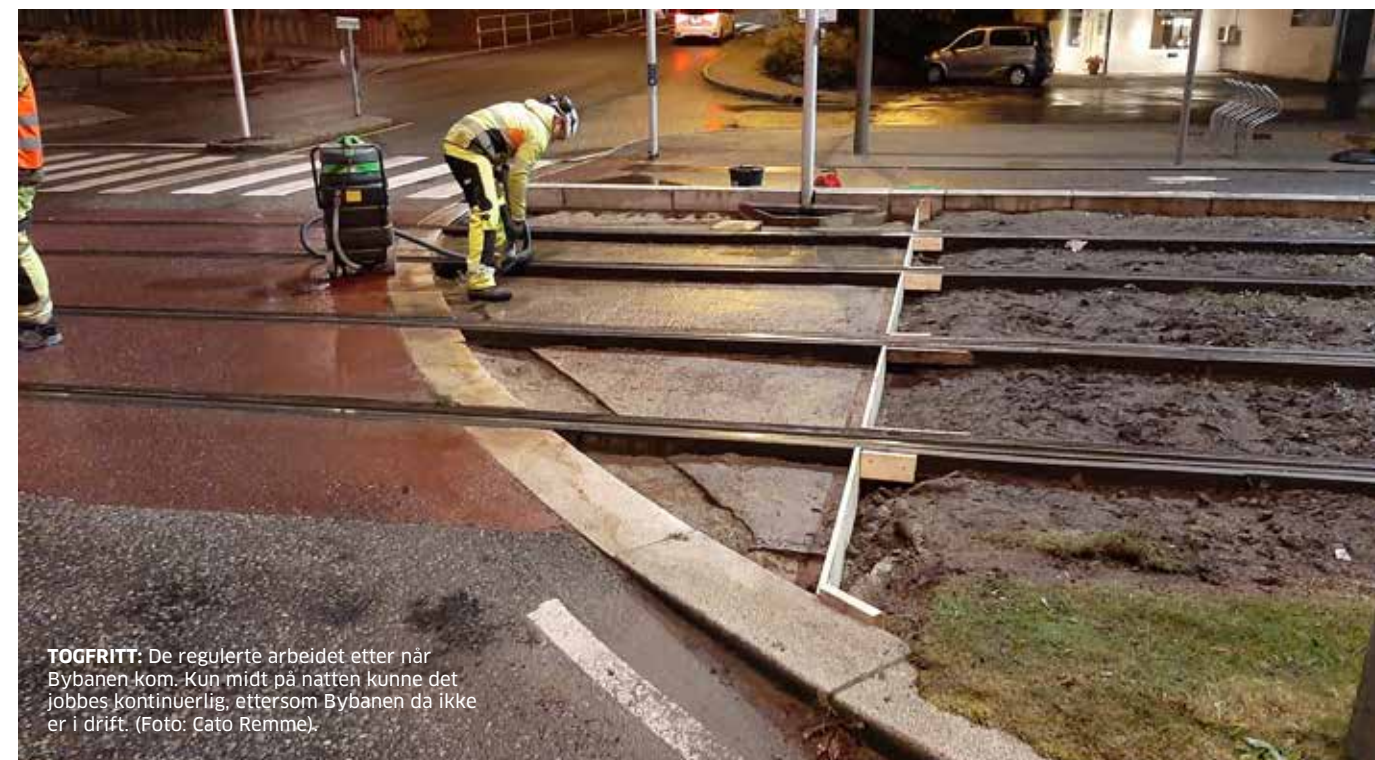
KJAPT SALG: Maskinselger Tom Ola Bjerkestuen solgte den første maskinen kun kort tid etter de hadde inntatt det nye bygget. Den gikk til Veidekke. Her fører han navnet sitt opp på tavlen som viser alle som var tilstede på den offisielle åpningen av nybygget.

VÅTT: Nasta var ikke så heldige med været på åpningsdagen, men det la liten demper på arrangementet.

BAS: Det er nok ikke så vanlig å fungere som bas på sin egen fagprøve.

TOGFRITT: De regulerte arbeidet etter når Bybanen kom. Kun midt på natten kunne det jobbes kontinuerlig, ettersom Bybanen da ikke er i drift. (Foto: Cato Remme).

Tok fagprøven på Bybanen – om natta

Cato Remme (29) tok nylig sitt tredje fagbrev, denne gang i vei- og anleggsfaget. Fagprøven foregikk fire netter på rad på Bybanen i Bergen, og han fungerte som bas under hele prøven.

Tekst: Runar F. Daler – rd@mef.no / foto: Jørn Söderholm – js@mef.no

Han er ikke ukjent med fagprøver, Cato Remme, etter å ha tatt fagprøven i fjell- og bergverksfaget i 2012 og deretter i anleggs-maskinførerfaget i 2018. Fagprøven i vei- og anleggsfaget, som han nylig gjennomførte, var likevel ganske uvanlig. Den foregikk kun nattetid, og han fungerte selv om bas under hele gjennomføringen.

– Så vidt jeg har skjont er det visst den første fagprøven som er tatt på Bybanen utenom byggetrinnene. Min prøve var jo en vedlikeholdsjobb. At det foregikk på nattetid var helt nødvendig, ettersom det er for mye trafikk på Bybanen på dagtid. Vi startet

natt til mandag og var ferdig natt til torsdag. Arbeidene begynte klokka 10 hver kveld, når det var mindre trafikk på banen. Vi kunne da jobbe i sporene, og vi regulerte arbeidet etter når Bybanen kom. Fra kl. 01.30 til kl. 05.15 kunne vi jobbe kontinuerlig, med maskiner i skinnegangen, ettersom Bybanen da ikke er i drift, forteller Cato Remme, som er fra Alversund, nord for Bergen.

KREVENDE

– Fagprøven hans var meget krevende. Alt foregikk midt i et veikryss og det var en rekke ulike oppgaver som skulle løses

og situasjoner som skulle håndteres. Det hele måtte koordineres opp mot driften av Bybanen, samt trafikkdirigering og arbeidsvarsling på vei. Kandidaten har god erfaring med å jobbe med Bybanen fra tidligere, og han gjennomførte med veldig høy kvalitet, forteller Arild Sundal, anleggs- og KS-leder, og Cato Remmes faglige leder, i Løvaas Maskin AS.

– Ikke minst måtte arbeidet planlegges og dokumenteres godt. Kvalitetssikrings- og HMS-systemet til MEF (KSMEF) er godt innarbeidet i Løvaas Maskin. Enten jobben er stor eller liten, så er KSMEF

FORTS

BETONGPLATE: En av oppgavene på fagprøven var en støpejobb på begge sider av holdeplassen. Her er det akkurat støpt ferdig på den ene siden. (Foto: Cato Remme).

selve essensen i hele gjennomføringen. Bybanen som oppdragsgiver har fått et eget prosjekt i systemet, hvor vi har tilpasset innhold og dokumentasjon opp mot Bybanens oppdragsbeskrivelse og regelverk for jernbanedrift. Cato benyttet systemet både før og under hele fagprøven, for å ha god kontroll på sikkerhet og kvalitet, samt å kunne dokumentere avvik og gi daglig rapportering til anleggsleder. Han gjorde en kjempejobb, og han dokumenterte hver eneste prosess, også ved hjelp av en rekke bilder underveis. Til slutt lagde han en utfyllende evalueringsrapport, som ble en viktig del av vurdering av fagprøven. Det gjorde det også veldig enkelt for meg som anleggsleder, skryter Sundal.

TODELT

– Selve prøven var egentlig todelt. Den første delen gikk ut på fjerne en del eksisterende jordmasser ved siden av en holdeplass, for å senke nivået i forhold til skinnene. Deretter fylte vi på med ny, soldet jord. Jeg kjørte gravemaskin og fjernet masser, samtidig som jeg var bas. Den andre delen var en støpejobb. Det eksisterende dekket på begge sider av holdeplassen skulle forhøyes noe, fordi det var utfordringer med vannansamling der, særlig på vinteren. Vi støpte dermed et lag med betong, både nord og sør for holdeplassen, forteller Remme.

– Det var naturligvis mye trafikkregulering i forbindelse med alt dette. Vi hadde bl.a. en betongbil ute i veikrysset, og måtte dirigere

trafikken rundt den. Ikke minst måtte vi passe på at Bybanen koblet ut strømmen, så vi måtte hele tiden koordinere med Bybanens driftssentral når vi begynte og når vi avsluttet arbeidene. I og med at vi kun hadde noen få timer på oss om natta, så var vi avhengige av å jobbe raskt og effektivt. Vi var tre mann på jobben. Jeg var bas og styrte arbeidsoperasjonene, men kjørte også maskin, fjernet masser, var med å bygge forskaling og støpte.

NERVER

– *Hvordan gikk så prøven?*

– Sensorene var innom tre av fire netter og tok noen stikkprøver og stilte kontrollspørsmål. Jeg fikk ingen indikasjon underveis fra dem om hvordan jeg lå an,

så det var skikkelig nerver hele uka. Det endte med at jeg var én setning i dokumentasjonen unna meget godt bestått! Sensorene sa at jeg var ekstremt nærme, så det var jo litt irriterende. Men jeg er jo tross alt glad for at jeg fikk bestått, forteller Remme, før han røper litt om fremtidsplanene:

– Jeg kan nok kanskje tenke meg å gå videre på teknisk fagskole etter hvert, for jeg har lyst til å fordype meg mer i vei- og grunnarbeid. Men jeg trives veldig godt her i Løvaas Maskin, og på sikt kan jeg kanskje se for meg å bli prosjektleder. ■

FAGBREV: Cato Remme (29) tok nylig sin tredje fagprøve. Det var i vei- og anleggsfaget og foregikk på Bybanen i Bergen, kun på nattestid.

GJERDEN FJELLSIKRING AS

LEDENDE INNEN FJELLSIKRING

Et maskinentreprenørfirma med nesten 40 års erfaring

GJØR KREVENDE OPPDRAG ENKLERE

GJERDEN

FJELLSIKRING

KAREN SOGNS VEI 49, 3275 SVARSTAD
E-POST: post@gjerdn-fjellsikring.no
TELEFON: 400 03 780
www.gjerdn-fjellsikring.no

VI UTFØRER FJELLSIKRING FRA LIFT & TAU:

- Fjellbolter og bånd
- Ras og fanggjerdar
- Steinsprang og isnett
- Wirenett
- Sprenging og demolering
- Tunnelsikring
- Løsmassesikring
- Erosjonsikring
- Spyle- og spettnrensk
- Vegetasjonsrydding

VI LIKER STORE, HARDE
PAKKER UNDER TREET

VI ØNSKER ALLE GAMLE OG NYE
KUNDER EN RIKTIG GOD JUL OG
GODT NYTTÅR FRA ALLE HER HOS

HL HARDLIFE
HARD EQUIPMENT LONG LIFE

☎ 56148000

GASELLE BEDRIFT
4 ÅR PÅ RAD

Komplett økonomiverktøy for entreprenører

REGNSKAP

PROSJEKT

HANDEL

LØNN

FINN UT MER PÅ **ZIRIUS.NO**

- ✓ Total økonomisk oversikt i prosjekter og delprosjekter med mulighet for inndeling på avsnitt og aktivitet mot budsjett
- ✓ Elektronisk lagring, håndtering og sending av bilag og dokumentasjon
- ✓ Maskin-, time- og materiellregnskap
- ✓ Datafangst på anleggs-plassen

R.E.B.
ANLEGG AS

Stubbefreseren

Innehaver Rolf Einar Bakstad

Våre seneste oppdrag:

- RV 3/25 Ånestad – Elverum for Skanska AS
- E6 Arnkvern - Moelven for Veidekke
- E6 Kolomoen - Arnkvern for Hæhre
- Asko tomt for Kjeldas AS
- RV3/25 Ånestad - Elverum for JR
- E18 Tvedestrand - Arendal for AF
- E16 Øye - Eidsbru for Strabag AG
- E16 Bagn - Bjørge for Brødrene Dokken/Skanska
- E6/E16 Flyplasskrysset for NCC
- E18 Ørje for Hæhre
- E134 Kongsberg for Veidekke
- E6 Vinstra/Sjoa for Aurstad/Implen
- E18 Knapstad - Retvedt for Viken Skog/NCC
- Åshild Bang Skollerud gård Hallingby
- RV4 for NCC
- RV4 for Magne Sveen
- E6 Frya - Vinstra for AF gruppen
- E18 Sandefjord for Skanska AS
- E18 Mysen for Johan Rognrud AS
- RV2 Kongsvinger for Veidekke AS
- RV2 Kongsvinger for Skanska AS

Maskinene er spesialbygde for nydyrking og behandling av skogsavfall, som stubber og røtter.

Mobil: 90 67 04 16, tlf.: 62 58 39 99, faks: 62 58 35 15, e-post: rbakstad@bbnett.no

AT05198

NYHETER 2019/2020

10% RABATT VED KJØP AV HEL KARTONG

E-Merket

SEEKER

Ekstralys LED, 120W

9-36V, Ref. 37,5. 12000lm. Aluminiumshus. Park lys. Bredt / spot lysbilde. Mål: Ø220x68mm

1605-NS9LED

E-Merket

W-Light

Ekstralys LED Storm 10, 72W

12-36V, Ref. 30. 5300lm, Aluminiumshus, polykarbonatlinse, parklys. Bredt / spot lysbilde. Mål: 306x73x57mm

1605-NS3824

E-Merket

BRIGHT

Ekstralys LED, 120W

12-48V, Ref. 30. Aluminiumshus, polykarbonatlinse. Buet. Mål: 496x77x35

1-92546

E-Merket

W-Light

Ekstralys LED Storm 20, 120W

12-36V, Ref. 45. Aluminiumshus, polykarbonatlinse, parklys. Mål: 486x73x57mm

1605-NS3825

E-Merket

X-VISION

Ekstralys LED D-MaXX, 180W

10-32V, Ref. 37,5. Aluminiumshus, polykarbonatlinse. Mål: Ø213x234x120mm

1605-NS3737

E-Merket

W-Light

Ekstralys LED Hurricane, 180W

10-30V, Ref. 45. Aluminiumshus, polykarbonatlinse. Buet. Mål: 816x78,5x59,5mm

1605-NS3830

SAE

Arbeidslys LED, 15/25W

9-36V, 500/2250lm. EMC, AR. Kombinert ryggelys og arbeidslys. Aluminiumshus. Mål: 139x45x70mm

1603-300370

BULLPROOF

Arbeidslys LED, 20W

12-36V, 1284lm. EMC, AR, ADR. IP68, Termisk ledende plasthus, korrosjonsfritt. Mål: 114x146x52mm

1603-300270

BULLPROOF

Arbeidslys LED, 21W

12-36V, 1350lm. EMC, AR, ADR. IP68, Termisk ledende plasthus, korrosjonsfritt. Mål: Ø122x150x45mm

1603-300271

BULLBOY

Arbeidslys LED, 24W

12-36V, 2750lm, EMC-godkjent, IP67 Aluminiumshus, polykarbonatlinse. Bredt lysbilde. Mål: 70,4x41x94,7mm

1603-300264

BULLBOY

Arbeidslys LED, 54W

10-30V, 8100lm, EMC, IP67. Temperaturkontrollsystem (TCS) Bredt lysbilde. Mål: 101x114,4x45mm

1603-300266

BULLPROOF

Arbeidslys LED, 80W

12-30V, 5400lm, EMC, ADR, IP67 Aluminiumshus, polykarbonatlinse. Bredt lysbilde. Mål: 120x120x82mm

1603-300386HS

BULLBOY

Arbeidslys LED, 96W

10-30V, 9200lm, EMC, ADR, IP67, IP69K Temperaturkontrollsystem (TCS) Bredt lysbilde, 111,9x55x127mm

1603-300267

BULLPROOF

Arbeidslys LED, 120W

12-48V, 7000lm, EMC CISPR 25 klasse 5, ADR. Aluminiumshus. Mål: 135x103x70mm

1603-300275

BULLBOY

Arbeidslysbjelke, 72W

10-30V, 4760lm, EMC, med sidelys og oppvarmet glass. Bredt / spot lysbilde Mål: 253x63x78,5mm

1603-300449

BULLPROOF

Arbeidslysbjelke, 200W

10-30V, 24000lm, EMC-godkjent, IP67. Aluminiumshus, polykarbonatlinse. Bredt lysbilde. Mål: 561,7x78,5x59,5mm

1603-300445

VI ER OGSÅ SPESIALISTER PÅ:

- STARTMOTOR
- ALTERNATOR/DYNAMO
- AC-KOMPRESSOR
- EGR-VENTILER
- SERVOPUMPER
- TANNSTENGER
- FILTER
- KABEL
- FORBRUKSMATERIELL
- REKVISITA
- VARSELLYS, SIDEMARKERINGSLYS, BAKLYS ETC.

Gå inn på vår portal, registrer deg og se vårt utvalg som blir større fra dag til dag.

STARTAX
MASKIN-TEKNISK AS

www.startax.no

post@startax.no

22 62 05 50

Rosenholmveien 20, N-1252 Oslo

PRISENE FORSTÅS SOM NTO EKS. MVA

STIGE: Olav Wendelbo driver småskala serieproduksjon av Brøyt-stigen. Denne står på en Volvo 480, for anledningen på en jobb ved Fantoft i Bergen.

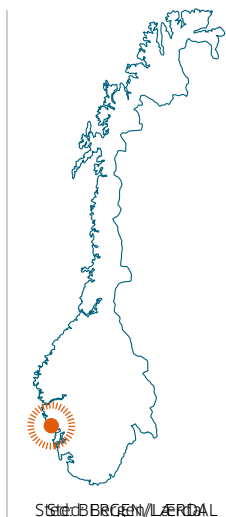
Trygt inn og ut med Brøyt-stigen

Denne stigen holder liv i både moderne maskinførere og det gamle Brøyt-navnet. Olav Wendelbo driver serieproduksjon av nedfellbar Brøyt-stige. Opprinnelig utviklet til X41, og kan brukes på alle større gravere i dag.

Tekst og foto: Jørn Söderholm – jos@mef.no

FØRST: Ulv Tysøy har en av de fire første stigen. Den står nå på «hans» tredje Volvo 480. Se også side 94.

Gjenopplive det gode, gamle Brøyt-navnet? Ja, det er ikke Olav Wendelbo (38) imot. Han er faktisk godt i gang, om enn i det små.

Nærmere bestemt i form av «Brøyt-stigen». Den enkle og robuste nedfellebare stigen ble opprinnelig utviklet til bruk på de store Brøyt-modellene på slutten av 70-tallet.

BRØYT-STIGEN

Nå driver Brøyt-entusiasten fra Lærdal serieproduksjon og salg av stigen. Naturligvis under navnet «Brøyt-stigen».

– Den er så enkel. Kun ett ledd og to gassdempere, en plattform i stål og selve

stigen i aluminium. Det er ikke så mye fiksfakseri, sier Wendelbo.

Serieproduksjon er kanskje å ta litt hardt i. Men det ligner. Og her er det utelukkende kortreist som gjelder. Dako Mekaniske AS i Kaupanger lager delene. Sogneprodukter AS sandblåser og pulverlakerer dem. Kvalitetskontroll, klargjøring og pakking foregår i Olav Wendelbo sitt eget verksted i Lærdal.

Brøyt-stigen er en nedfellbar stige til bruk på alle gravemaskiner fra 30 tonn og oppover. Stigen og tilhørende plattform gjør det enkelt og trygt for føreren å komme seg inn og ut av store gravemaskiner.

TIL ENGLAND

Vi møter Olav på en gravejobb i Bergen. Så snart han er ferdig med den skal han hjem til verkstedet for å pakke tre stiger for levering til England. Til nå har han levert nærmere 40 stiger til Norge, England, Nederland, Danmark og Tyskland.

– Jøss... Fra verkstedet på gården i Lærdal? Hvordan har det gått til?

– Facebook. Internett. Fantastisk hjelpemiddel. Jeg la ut en liten snutt av stigen i bruk. Den ble delt på flere utenlandske maskingrupper. Der har ansatte antakelig sendt videre til sjefene sine, humrer han.

Brøyt og norsk anleggsbransje henger

tett sammen. Om du bare har litt interesse for Brøyt, så har du muligens vært borti navnet Olav Wendelbo. Han er en av de mest dedikerte Brøyt-entusiastene vi har. Han har egenhendig restaurert flere Brøyt-maskiner. Både de tre (!) han selv har i bruk for tiden, og flere restaureringer gjort for kunder.

IKKE TIL PYNT

– Jeg har en X45, en X20 TL forgrover på belter og en X22 jeg har bygget om. Nesten til det ugjenkjennelige.

– Og alle er i bruk...?

– Jaja, de er ikke bare til pynt!

– Den stigen, hvilken sammenheng har den med Brøyt?

– Den ble utviklet av Brøyt på slutten av 70-tallet, for å ha på de store forgraverne. Det begynte på X41. Siden brukt på de store, sier han.

Småskala-produksjonen av den leddede stigen begynte så smått i forbindelse med restaureringen av Olavs egen X45. Den kjøpte han for 8-10 år siden. Den originale stigen var ødelagt og vekk. Wendelbo måtte få laget en ny.

– Jeg fikk laget fire stykker når jeg først var i gang. Da var det to til som ville ha. Johannes Eide i Stangeland og Ulv Tysøy

SIKKERH

CAT: Opprinnelig utviklet til store Brøyter. Funker like godt store moderne maskiner. (Foto: Wendelbo)

HITACHI: Brøyt-stigen på en ny Hitachi hjulgraver. (Foto: Nasta)

ENKELT: Ett ledd og gassdempere, så går stigen «automatisk».

– Jeg fikk laget fire stykker når jeg først var i gang. Da var det to stykker til som ville ha.

Olav Wendelbo

i Sartor Maskin. De ville bruke den på 480-ene sine. Der står de ennå. Ulv har den samme stigen på sin tredje maskin, sier Olav Wendelbo.

(Les mer om Ulv Tyssøy på side 94.)

STORE MASKINER

Til nå er det altså levert bortimot 40 stiger. Mange av dem står på 30-40- og 50-tonnere. Den er også tatt i bruk på storheter som Volvo 750 og Cat 390.

Stigen lages komplett med tilhørende plattform/stigtrinn. Dette er i strekkmetall, og mer åpent enn den originale

plattformen på mange moderne maskiner. Der er det ofte tett i tett med små hull.

– Det blir fort snø og is oppå. Det er artig om morran. Her faller snøen gjennom åpningene i strekkmetallet. Stigen er et rent sikkerhetsprodukt, sier han.

Det hadde jo ellers vært moro å sett Brøyt-navnet brukt på nye maskiner. Hvem vet hva fremtiden bringer. Olav Wendelbo har noen planer han viste oss etter at dette intervjuet var slutt. Men det får vi vente med til en annen gang. ■

Sandsilo

**Snart glatt,
er du
forberedt?**

Våre sandsiloer har ståltak med grabbfeste som standard og er klargjort for montering av varmeelementer. Kommer i 5m³ og 8m³, og stativene kan leveres i ulike høyder (1,5m, 2,0m og 3,0m).

morten@bns.no | 40 00 61 30

KOMATSU®

NYHET!
KOMMER I MARS 2020

PROUD TO PERFORM
WA475-10

MOTOREFFEKT 216 kW / 290 hk

DRIFTSVEKT 26 000 kg

SKUFFEVOLUM 4,2 - 6 m³

Med den Komatsu-utviklede Hydraulisk Mekanisk Transmisjon (KHMT), er denne neste generasjons 26 tonnshjullaster en allsidig utøver med en EU Steg V motor. Basert på de anerkjente fordelene med forgjengeren, WA 470-7 med konvensjonell girkasse, er WA475-10 opptil 30% mer drivstoffeffektiv og er perfekt for enhver transport- eller lastejobb. En enestående kombinasjon av drivstoffeffektivitet, produktivitet og brukervennlighet.

30% MER DRIVSTOFFEFFEKTIV

20% ØKT LØFTEKRAFT

10% STØRRE STYRINGSKRAFT

9% ØKT BRYTEKRAFT

HESELBERG MASKIN AS

Tlf: 22 88 72 00 \ www.hesselbergmaskin.no

IDENSKAP: Trond Even Dahle fra Tverrelvdalen ved Alta har en anleggsmaskinpark som få kan matche. Den store forskjellen er at Dahles modeller er i målestokk 1:50.

Trond Even har Altas største maskinpark

Trond Even Dahle (29) har en maskinpark få i landet kan matche. 190 stykker. De fleste er parkert i loftstrappa hjemme i Tverrelvdalen.

Tekst og foto: Tom Erik Nilsen/Kronstadposten – anleggsmaskinen@mef.no

ALTA: Det er rikelig med entreprenører, maskiner og maskinførere i Alta. "Bygdebyen" i Vest-Finnmark ligger nær norgestoppen i antall maskiner og maskinførere. Altas største maskinpark – uansett størrelse – er det nok Trond Even Dahle som har.

Litt utenfor Alta ligger Tverrelvdalen. Folk herfra kalles bare "daling" i Alta. Trond Even er født og oppvokst som daling.

Han fikk tidlig som guttunge interessen for anleggsvirksomhet.

FØDT INN I DET

Da faren John Ivar i tillegg var maskinkjører, fikk unggutten helt dilla på gravemaskiner og hjullastere. At bestefar og onkler på morssida også ble «født» inn i maskinyrket, har ikke dempet Trond Evens iver etter anleggsmaskiner.

Han er til daglig ansatt som maskinfører i Roy Yngve Thomassen AS, en del av Anlegg Nord AS. Lidenskapen er på topp, for maskiner i både liten og stor skala. Han var tidlig ute bak maskinspakene.

HEKTET PÅ MODELLER

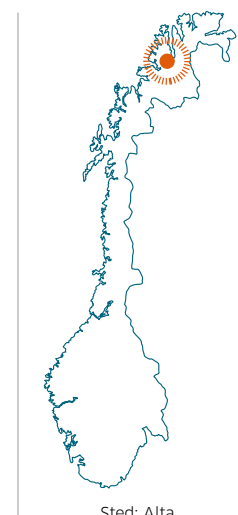
Trond Even ble hekta på modellmaskiner, og fikk sine første lekemodeller allerede som seksåring. Det var en Cat 375 graver

FAVORITTER: Favorittmaskinene har fått hedersplassen på stueveggen. Her er flere Next Gen-modeller.

OFTSTUA: Også på loftstua er det funnet plass til modeller, og her finner man også flere leker i «Bruder»-versjon.

Sted: Alta

JOBBen: Dette er "kontoret". Drømmen er en modell av Cat 329E HWHD-en han kjører på jobben. (Foto: Trond Even Dahle)

og en Volvo-hjullaster. Begge i skala 1:50. Disse la grunnlaget for samlingen.

Som tiåring fikk han to maskiner til i gave av pappa etter en tur til Sverige. Det var enda en Cat og en Volvo EC200. Da var løpet i gang. Siden den gang har samlingen økt, og maskinparken teller i dag 190 modeller. Ingen av maskinene i samlinga er av samme modell.

Er det noe kjent ved saken og navnet, sa du? Da husker du godt og har lest Anleggsmaskinen lenge. Og du har helt rett. Vi skrev om den ivrige og da 15 år gamle Trond Even i en reportasje i 2005. Både mann og maskinpark har vokst siden da.

PÅ UTSTILLING

I dag fyller de fleste modellene veggene opp loftstrappa i huset til han og samboeren

Ann Wibeke Porsanger. Men også i loftstua står det stablet opp med modeller, og som han selv sier er det veggplass nok der.

– Litt maskiner må man ha. Det er jo ikke noe annet man kan ha på veggene i loftstrappa. Her er det godt med plass, sier 29-åringen.

Han er stolt over samlingen, som ruver godt i heimen. De fleste modellene har han bestilt fra en leketøysbutikk. Men han har også fått kjøpe flere modeller fra folk rundt omkring i landet, og har vært på vakt for de fleste annonser med modeller. Ønskelista er fortsatt ikke tom.

– I dag kjøper jeg rett fra maskinprodusenten, eller på eBay. I tillegg blir det kjøpt noen modeller når man er rundt på forskjellige maskinmesser. Når man er på sommerferie i Nordbotten så bruker jeg å kjøpe modeller på leketøysbutikkene der.

Der har de dem nemlig i 1:50 skala, forklarer Dahle.

FAVORITTEN ER...

Trond Even legger ikke skjul på at det er Caterpillar som er favoritten. Både på jobb og privat. Da blir det naturlig nok flest Cat-modeller i samlinga. Men han har også modeller fra Volvo, Åkerman, Hitachi, Komatsu, Liebherr, Terex og Atlas.

– Mange av maskinene i parken kan se like ut. Men de er forskjellige. Det har litt å si på årsmodellen, og hvilke størrelse det er på maskinen. To like maskiner teller ikke som to, men én i en samling. Men ingen av maskinene i samlinga er av samme modell, fastslår han.

Selv med 190 i dagens samling er det fortsatt mange hull i samlinga.

– Jeg har ikke en liten brøkdal av det som

ARV: Trond Evens sønn Kristoffer har stor sans for pappas hobby. Kristoffer eier flere av modellene. – Han overtar nok samlinga etter hvert, sier Trond Even.

finnes engang. Det blir noen hull her og der. Men jeg har flere gamle Åkerman-modeller, som er veldig vanskelig å få tak i. De er sinnsykt tøffe, gliser Trond Even.

– DRØMMEMODELLEN?

– En modell av maskinen jeg kjører på jobb for RYT nå. En Cat 329E HWH, med high & wide understell. Med samme dekorsettet, slik at den blir helt identisk. Men det vil koste rundt tre-fire tusen kroner. Så vi får se, legger han betenkt til.

Maskinmodellene er identiske kopier av ekte maskiner, og modellene er laget i korrekt størrelsesforhold til hverandre. En tipptruck i samlinga er for eksempel mye større enn en hjullaster, og under produksjonen av modellene taes dette nøyaktig hensyn til.

KOSTBAR HOBBY

Prislappen for hele herligheten anslår Trond Even til å være rundt 190 000 kroner. Modellene koster rundt 1 000 kroner stykket i snitt. – Jeg har også kjøpt modeller for 2500. Prisene varierer. Alt fra 700 til 2500 kroner stykket. Man er jo så lidenskapelig interessert i dette, at prisene har nesten ikke spilt noen rolle, flirer han.

Trond Even finner fram en ringperm fra da han var rundt 16 år. Da førte han et slags regnskap på modellene han kjøpte. Denne vitner om at han hadde full kontroll på utgiftene med kvitteringer av innkjøpte modeller. I permene står det at han et av årene på den tiden hadde kjøpt maskinmodeller for rundt 12.000 kroner. I tillegg hadde han oversikt hva som fantes på markedet med fullstendig prisliste i katalogene fra produsentene.

NUMMER 200 NÆRMER SEG

For rundt ti år siden hadde Trond Even 99 modeller i parken. Da Volvo Maskinservice i Alta fikk nyss i at Trond Even hadde bestilt en Cat-modell som ville bli nummer 100 i parken, sendte de straks en Volvo-modell. Dermed var det den som endte opp som nummer 100. – Jeg fikk også en stor marsipankake med bilde av maskinen og teksten «maskin nummer 100», ler Trond Even.

Nå er han spent på hvilken maskin som blir nummer 200. «Maskinhangaren» økte fra 189 til 190 nå på senhøsten. Sist maskin inn gjennom døra er en 301.7 CAT-minigraver. – Støvtørkinga må være et utmattende prosjekt...?

– Jeg har alltid tatt godt vare på model-

lene. De får det beste stedet og ettersynet. Og en stor rengjøring av hele modellparken én gang i året. Da tar jeg alt ned, støvsuger og tørker av hver enkelt. Det er vel en dags arbeid, konstaterer 29-åringen

FAVORITTER I STUA

På hedersplassen i stua finner vi et diplom fra Kronstadpostens maskinkjørerduell for et par år siden, og diplommet på "Blodslitarprisen" for å ha gått den 90 km lange Tana-Varangerløypa på ski. Her finner vi også favorittmaskinene.

– Flere av de nyeste Next Gen-modellene. Med fullt funksjonell tiltrotator på stikka. Derfor må de stå her, sier Trond Even fornøyd.

Du har sikkert skjont det allerede, men dette er maskiner som står til pynt. Ikke leketøy. "Bare se, ikke røre". Hvis noe blir skadd kan det være vanskelig å fikse. Som familiemann må Dahle ta hensyn til andre enn bare seg selv og egen hobby. Hvordan går det?

– Kjærringa vet at jeg er lidenskapelig interessert i dette. Hun sier ikke så mye til jeg har funnet plass til favorittene i stua. Hun aksepterer det uten noe om og men. Jeg snakket en gang om å selge samlinga.

AT-GULT: Dama reiste bort på jobb et par dager. Da malte Trond Even gangveggen i original Cat-gul farge. Det ble – etter hvert – god stemning rundt fargevalget.

Men da blånektet hun, ler han.

Salg av samlinga har vært på tale også tidligere.

– For ti år siden la jeg ut hele samlinga til litt i overkant av 100 modeller ut på Finn, for å se responsen. Jeg la det ut for 75 000 kroner, og fikk svar fra en fra Bergen. Han skulle bestille flybillett på dagen for å komme å se på samlinga før han eventuelt skulle kjøpe. Jeg måtte spørre om han var sinnssyk. Han mente å komme, så jeg måtte bare si at jeg ikke hadde tenkt å selge samlinga og at han ikke skulle bestille flybillett, skratter Trond Even.

Som om det ikke er nok med maskinsamlinga, så har lidenskapen også tatt andre former der hjemme. Tidligere i høst, mens husets kvinne reiste bort på jobb, så Trond Even sitt snitt til en smule forbedring. Da malte han gangveggen i den originale Cat gulfargen.

– Fineste gulfargen som finnes. Ann Wibeke syntes ikke det var så fint i starten. Men nå liker hun den veldig godt. Det er jo en høstfarge, humrer han.

Med kompiser på besøk blir man gjerne stående å studere modellene og diskutere litt rundt dem. Gutta har også hatt moro med samlingen i andre sammenhenger.

– En gang på en maskinmesse fleipet kompisene mine med noen søringer at jeg hadde Finnmarks største maskinpark. Da de begynte å legge ut om at jeg hadde alt fra svære dumpere til hjullastere og grave-maskiner. Søringene ble store i øya. De ble sjokkerte, og lurte på hva man gjør med så mange og så store maskiner, i Finnmark av alle steder! Jeg måtte jo spille med i starten, men etter hvert så måtte jeg bare si at det var modeller. Da ble det mye latter, humrer Dahle.

SØNNEN OVERTAR

– I dag når man har blitt voksen gjør man dette mest for artighets skyld. Man holder på måte holde liv i samlinga. Men sønnen min Kristoffer synes det er veldig moro. Det er også en viktig årsak til at jeg fortsatt holder på. Mange av maskinene i samlinga er det faktisk han som eier. Han kjøper selv eller ønsker i bursdags- eller julegave. Han tar samlinga videre. Når han flytter i eget hus så er det kanskje han som eier samlinga. Det må jo være målet, sier han. ■

PEILING®

Peiling

Sporing

Dokumentasjon

PROCUT AS

Psst! Skaff deg Peiling for å spore tanken din.

dieseltank.no

***“Alle oppdrag er like viktige om de er store eller små,
- og husk at det umulige tar bare litt lengre tid.”***

**ALT INNEN
FJERNING AV FJELL**

PETTER A OLSEN AIS

BORING & SPRENGNING

1684 Vesterøy Tlf. 69 37 60 57 Mob. 90 05 54 52

www.petteraolsen.no

KOMBIGRIP

engcons kombiklyper er sammen med tiltrotator det ultimate verktøyet for rundvirke-, steinhåndtering og lettere sorteringsarbeid.

engcon®

engcon Norge Jernkroken 18, P.B. 85 Kalbakken, N-0902 Oslo
Telefon 22 91 80 90 | Fax 22 91 80 01 | www.engcon.com/norge
facebook.com/engconnorge | engcon_norge

ARDEN STÅLSAKSER FOR MONTERING PÅ BOM ELLER STIKKE

*Tilpasset maskiner
fra 9 - 110 tonn*

IRM

IRM Norge AS

Tlf: 63 84 62 00

mail@irmnorge.no

www.irmnorge.no

Forhandlere:

Sortland: Maskinteknikk Nord. Tlf: 91634187

Kyrkseterøra: HOB Verkstedsenter. Tlf: 95257953

Bergen: Asane Mek. Industri AS. Tlf: 55190245

Stavanger: Aarsvold Kran og Hydraulikk AS. Tlf: 51622990

Kristiansand: Agder Anleggsenter AS. Tlf: 92117000

Fagernes: Lie Maskin AS. Tlf: 91360000

KRITISK: MEF frykter at den lokale forskriften kan få store negative konsekvenser for private avfallselskaper landet over.

Kan gi kommune avfallsmonopol

**Ny forskrift kan sette
avfallsbransjen på hodet.
Maskinentreprenørenes
Forbud frykter for eksis-
tensen til sine medlems-
bedrifter.**

Tekst og foto: Runar F. Daler -rd@mef.no

En lokal forskrift om samtykke til innsamling av husholdningsavfall i Trondheim kommune skaper nå sjokkbølger i avfallsbransjen. I Forurensningslovens paragraf 30 står det at: «kommunen skal sørge for innsamling av husholdningsavfall», og det er presisert at «uten

kommunens samtykke må ingen samle inn husholdningsavfall». Det er denne lovparagrafen Trondheim kommune har tatt utgangspunkt i når de har utformet den nye forskriften, som i praksis sier at kommunen skal stille krav til, føre kontroll med og godkjenne alle som ønsker å drive med innsamling av privat husholdningsavfall (avfall fra private husholdninger, herunder større gjenstander som inventar og lignende). Dette kan potensielt ha store konsekvenser for avfallsbransjen, med ringvirkninger over hele landet.

VIL STILLE KRAV OG FØRE KONTROLL

Bakgrunnen for forskriften er ifølge Trondheim kommune bl.a. å bedre kontrollen med husholdningsavfallet og sikre likebehandling av alle aktører som samler inn

husholdningsavfall. At kommunen skal kontrollere og godkjenne eller vrake de ulike aktørene er blant annet «hensiktsmessig ut ifra et miljøperspektiv», heter det i høringsnotatet til forskriften. Videre påpekes det at «kommunen har...ikke fullstendig oversikt over omfanget av privates innsamling av husholdningsavfall. Ordningen med samtykke vil gi kommunen oversikt over denne innsamlingen, og gjøre det mulig å stille krav til og føre kontroll med aktørene. Statistikk over hvilke typer og mengder av avfall som samles inn, i tillegg til informasjon om hvordan avfallet behandles, er viktig kunnskap for kommunen».

Forskriften har vært på offentlig høring i høst, og MEF er en av tre aktører som har reagert til dels kraftig på forslaget.

FORTS

STORE KONSEKVENSER

– Vi opplever at denne forskriften blir solgt inn nærmest som en ubetydelig teknisk justering i forbindelse med kommunesammenslåingen av Trondheim og Klæbu, som skjer 1. januar 2020. Faktum er at dette kan få store konsekvenser for de private avfallselskapene. For å si det rett ut tror vi at den bakenforliggende intensjonen med denne forskriften er å begrense konkurransesituasjonen på avfallsmarkedet i Trondheim, på bekostning av de private aktørene, sier en engasjert næringspolitisk rådgiver i MEF, Tore A. Larsen.

– Selv om dette i første omgang dreier seg om en lokal forskrift i Trondheim, frykter vi dessuten at dette vil spre seg til store deler av landet. Ikke minst fordi forskriften ble utarbeidet av en arbeidsgruppe satt sammen av representanter fra kommunale etater i byer som Oslo, Stavanger, Bergen, Trondheim, Kristiansand og Drammen.

KONKURRANSEVRIDNING

– Det er helt unødvendig å ødelegge et velfungerende marked på denne måten. Et kommunalt samtykke er første steg mot kommunalt monopol på alt avfall i Trondheim. Dessuten er forskriften tuftet på en utdatert lovparagraf som ikke har vært relevant eller nyttig på over 30 år, sier Sverre Huse-Fagerlie, fagsjef Gjenvinning og avfallshåndtering i MEF.

– MEF ønsker i likhet med Trondheim kommune å fjerne useriøse aktører fra markedet, men en kommunal forskrift åpner for konkurransevridding, hvor det

AR UTOVER DE PRIVATE: – Vi tror den bakenforliggende intensjonen med denne forskriften er å begrense konkurransesituasjonen på avfallsmarkedet i Trondheim, på bekostning av de private aktørene, sier næringspolitisk rådgiver i MEF, Tore A. Larsen.

MISTILLIT: – MEF opplever at forskriften viser ugrunnet mistillit til majoriteten av avfallsbransjens aktører, sier Sverre Huse-Fagerlie, fagsjef Gjenvinning og avfallshåndtering i MEF.

er kommunen som bestemmer hvem som får lov, om noen, til å betjene kunder, uttaler han.

– STILLES ALLEREDE STRENGE KRAV

I høringssvaret fra MEF heter det blant annet at «innføring av en forskrift for å regulere et åpent marked som har fungert godt i mange tiår, synes unødvendig og uhensiktsmessig. Vi ser på forskriften som et forsøk på å begrense konkurransen i Trondheim innen et segment av avfallsmarkedet som vi mener bør ligge utenfor normal definisjon av husholdningsavfall. At avfallet oppstår i husholdningen bør ikke veie mer enn at avfallet ligner mer på næringsavfall og dermed bør fortsette å bli håndtert i et fritt marked».

MEF skriver videre at «Trondheim kommune hevder det ikke stilles krav til aktører som i dag samler inn, transporterer og behandler avfall. Dette stiller vi oss uforstående til. Kravene våre medlemsbedrifter må oppfylle for å samle inn, transportere og behandle avfall (uavhengig av fraksjonstyper eller mengder) er omfattende. Kravene som stilles omhandler selskapets drift, miljøhensyn og sosiale hensyn».

– DIREKTE FEIL

«Private avfallsselskaper følger reglene i arbeidsmiljøloven, så vel som lokale eller nasjonale tariffavtaler som regulerer blant annet arbeidstid og arbeidsbelastning for de ansatte. Kommunene har allerede i dag mulighet til å føre kontroll med aktørene i gjenvinnings- og avfallsbransjen, og er dessuten høringsinstans når konsesjon gis til slike aktører. Private avfallsselskaper må

også oppfylle strenge regler for sikring av sine anlegg, maskiner og sin logistikk for å drive sikkert og dermed kvalifisere til god forsikring for sin drift,» argumenterer MEF i høringssvaret.

«De siste 10-15 årene har mange private selskaper blitt ISO-sertifisert på både kvalitet og miljø, og de fleste har stort fokus på kvalitetssikring i sin drift. Det blir derfor direkte feil å påstå at det ikke stilles krav til private avfallsselskaper og vi vil påstå at mange private selskaper tar et langt større ansvar for egen drift og ikke minst sporbarhet for hvor avfallet ender etter innsamling enn hva kommunene selv gjør», uttaler MEF.

– UGRUNNET MISTILLIT

– MEF-medlemmer følger arbeidslivets spilleregler og stiller ofte langt strengere krav til internkontroll, troverdighet og forretningsetikk enn hva det offentlige stiller til sin egen drift. Vi mener det er unødvendig for kommunen å etablere en godkjenningsordning som er overflødig så lenge bedriften allerede må ha tillatelse fra Fylkesmannen til å behandle avfall. Dette er en ordning som kun vil forhindre verdiskapningen i privat sektor, og som vil gjøre det vanskeligere for våre medlemmer å drive forutsigbart og godt. MEF opplever at forskriften viser ugrunnet mistillit til majoriteten av avfallsbransjens aktører og håper politikerne tar til vett og stemmer ned forskriften, avslutter Sverre Huse-Fagerlie.

Siste nytt i denne saken i skrivende stund er at avgjørelsen i Trondheim bystyret er utsatt til 12. desember. Avfallsbransjen går en spennende førjulstid i møte. ■

A LONG WAY TOGETHER

Be om et godt tilbud på BKT anleggsdekk hos din dekkspesialist!

Importør: NDI Norge AS – www.ndi.no

BILLIG HYDRAULIKKOLJE...

...KAN BLI DYR HVIS MAN MÅ RYDDE OPP ETTER ET UHELL

Valvoline Ultraplant ES 46 er ester-basert, biologisk nedbrytbar hydraulikkolje.

ORDRE@VALVOLINE.NO - TLF. 64 83 52 00
MØT OSS PÅ ARCTIC ENTREPRENEUR 2020

Hvem er årets beste lærebedrift?

Årets lærebedrift 2019 skal kåres på Arctic Entrepreneur i januar. MEF har igjen fått kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner til å dele ut den gjeve prisen.

Tekst og foto: Runar F. Daler – rd@mef.no

Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) ønsker å premiere foretak som i særlig grad har utmerket seg i sitt arbeid med oppfølging av lærlinger og/eller lærekandidater. Håpet er at prisen kan bidra til å synliggjøre det viktige utdanningsarbeidet som gjøres av næringslivet hver eneste dag, og at den vil inspirere og motivere bransjen som helhet.

Ifølge MEFs priskriterier er det hovedsakelig to måter en bedrift kan utmerke seg særlig positivt på:

- Bedriften kan vise til høy gjennomføringsgrad for lærlinger og/eller lærekandidater som begynner i bedriften; en høy andel har bestått fagprøven eller kompetanseprøven.
- Uavhengig av gjennomføringsgrad kan bedriften vise til at lærlinger og/eller lærekandidater har hatt en svært positiv utvikling når det gjelder mellommenneskelig ferdigheter og beherskelse av faget. Utviklingen hos lærling/lærekandidat skyldes i betydelig grad tett oppfølging fra bedriftens side.

Juryen som skal ta den vanskelige avgjørelsen består av representanter fra Norsk Arbeidsmandsforbund, MEF og OKAB, og ledes av kompetansesjef i MEF, Terje Eikevold.

De seks nominerte bedriftene har alle blitt presentert her i **Anleggsmaskinen** i høst: Her er en kjapp oppsummering:

KANDIDAT 1	
Letnes AS:	
Nominert av:	MEF region Midt
Hjemsted:	Inderøy, Trøndelag
Omsetning (2018):	NOK 140 mill.
Antall ansatte:	67
Antall lærlinger:	14 (20,9 % av arbeidsstokken)
Lærlinger i hvilke fag:	10 i anleggsmaskinførerfaget, 4 i fjell- og bergverksfaget
Antall fagbrev siste tre år:	9

KANDIDAT	
Entreprenør Odd Steinar Hansen AS:	
Nominert av:	MEF region Øst
Hjemsted:	Raufoss, Oppland
Omsetning (2018):	NOK 30 mill.
Antall ansatte:	23
Antall lærlinger:	2 (8,7 % av arbeidsstokken)
Lærlinger i hvilke fag:	2 i anleggsmaskinførerfaget
Antall fagbrev siste tre år:	2

KANDIDAT 3	
Sartor Maskin AS:	
Nominert av:	MEF region Vest
Hjemsted:	Sartor, Fjell kommune, Hordaland
Omsetning (2018):	NOK 415 mill.
Antall ansatte:	140
Antall lærlinger:	11 (7,9 % av arbeidsstokken)
Lærlinger i hvilke fag:	5 i anleggsmaskinførerfaget, 2 i vei- og anleggsfaget, 4 i fjell- og bergverksfaget
Antall fagbrev siste tre år:	10

KANDIDAT 4	
Bulldozer Maskinlag Entreprenør AS	
Nominert av:	MEF region Nord
Hjemsted:	Sortland, Nordland
Omsetning (2018):	NOK 144 mill.
Antall ansatte:	60
Antall lærlinger:	3 (5,0 % av arbeidsstokken)
Lærlinger i hvilke fag:	3 i anleggsmaskinførerfaget
Antall fagbrev siste tre år:	9

KANDIDAT 5	
Bertelsen & Garpestad AS:	
Nominert av:	MEF region Sørvest
Hjemsted:	Egersund, Rogaland
Omsetning (2018):	NOK 1 mrd.
Antall ansatte:	185
Antall lærlinger:	16 (8,6 % av arbeidsstokken)
Lærlinger i hvilke fag:	8 i anleggsmaskinførerfaget, 5 i vei- og anleggsfaget, 2 i fjell- og bergverksfaget, 1 i sveisefaget
Antall fagbrev siste tre år:	9 (100 % bestått)

KANDIDAT 6	
Kjell Foss AS:	
Nominert av:	MEF region Sørøst
Hjemsted:	Revetal, Vestfold
Omsetning (2017):	NOK 260 mill.
Antall ansatte:	105
Antall lærlinger:	11 (10,5 % av arbeidsstokken)
Lærlinger i hvilke fag:	11 i fjell- og bergverksfaget
Antall fagbrev siste tre år:	8

VINNER 2017: Daglig leder Jon Grebstad i Volda Maskin ble her den første vinneren av MEFs Årets lærebedrift-kåring. Ingen tvil om at det var et stort øyeblikk.

- Prisen har vært en inspirasjon

Bedriften som blir kåret til Årets lærebedrift 2019, blir den tredje i rekken som mottar denne utmerkelsen. De to tidligere stolte vinnerne mener prisen har betydd mye.

Tekst og foto: Runar F. Daler - rd@mef.no

Det var Volda Maskin AS som stakk av med tittelen Årets lærebedrift 2017, det første året Maskinentreprenørenes Forbud (MEF) delte ut prisen. Daglig leder Jon Grebstad legger ikke skjul på at det var gjevt å gå til topps i konkurransen.

– Ja, den utmerkelsen har blitt lagt godt merke til, både i bransjen og ellers. Vi har fått mange kommentarer, og det er tydelig

at mange har fått det med seg. Det har jo gitt oss et stempel som en bedrift som er flinke til dette med lærlinger. Så dette har absolutt vært en svært positiv erfaring for oss, sier han til Anleggsmaskinen.

– *Hvordan har det påvirket jobben med lærlinger i ettertid?*

– Vi føler ikke noe ekstra press som følge av prisen, men vi fortsetter vår

satsing på lærlinger som tidligere. Blant annet prøver vi å etterleve at minimum 10 prosent av arbeidsstokken vår skal være lærlinger. Samtidig er det jo beklagelig at vi ikke klarer å ta imot alle som har lyst til å komme hit som lærlinger, sier Grebstad.

ÆRE OG ANERKJENNELSE

I likhet med Grebstad forteller daglig leder

Øystein Syltern i Johs. J. Syltern AS, som vant prisen i fjor, at prisen har blitt lagt godt merke til.

– Det er bestandig artig å få honnør for det man gjør, og det å bli Årets lærebedrift har vært artig på mange måter. Vi har fått mange hyggelige kommentarer, både fra bransjekolleger og fra folk vi ikke nødvendigvis har så mye å gjøre med til vanlig. Også konsulentfirmaer, næringsforeninger, utdanningsinstitusjoner og store byggherrer som Nye Veier har lagt merke til dette, forteller han.

– *Har prisen skapt et forventningspress for dere med tanke på arbeidet med lærlinger?*

– Nei, snarere tvert imot. Det har heller vært en inspirasjon til å fortsette med dette arbeidet vi har lyktes så bra med. Vi opplever vel også at det kan ha vært med å inspirere andre bransjekolleger til økt innsats med lærlinger. Det lå mye ære og anerkjennelse i å vinne denne prisen, og jeg er svært stolt, litt ydmyk og veldig glad for utmerkelsen, sier han.

OG VINNEREN FOR 2019 ER....

Som de to foregående årene har altså MEF i år funnet fram til seks gode kandidater. Juryformann Terje Eikevold, som også er MEFs kompetansesjef og leder for MEF-skolen, forteller at det har vært vanskelig å kåre den beste av de seks.

– Det virker nesten som det blir vanskeligere og vanskeligere å skille dem for hvert år som går. Samtlige av årets kandidater gjør en utrolig god jobb med tanke på lærlinger, og jeg hadde ikke hatt noen problemer med å forsvare hver enkelt av dem som en verdig vinner, sier han.

– Vi i juryen diskuterte og klodde oss i hodet en god stund før vi til slutt landet på en vinner. Jeg har for øvrig inntrykk et av at bedriftene synes det er hyggelig bare å bli nominert; at det blir sett på som et kvalitetsstempel. Og det er det jo virkelig også. Men vi måtte altså plukke ut den beste av de beste.

– *Og det ble?*

– Nei du, det får du ikke vite før den offisielle kåringen finner sted på Arctic Entrepreneur, avslutter Eikevold med et lurt smil. ■

VINNER 2019? Juryens leder Terje Eikevold vil ikke røpe hvem som stikker av med den gjeve utmerkelsen for 2019, men han lovpriser alle kandidatene.

VINNER 2018: Her har daglig leder Øystein Syltern i Johs. J. Syltern AS nettopp mottatt det synlige beviset på at hans bedrift vant prisen for Årets lærebedrift 2018.

**ANLEGG & MASKIN
SUPPORT AS**

**Sammen er vi totalleverandør innen
landmåling og maskinstyring**

STAVANGER // BERGEN // HARSTAD // TRONDHEIM // OSLO
Luramyreveien 12 - 4313 Sandnes - Norway - E-post: stavanger@anko.no

Hovednummer : 51 70 72 10 - AMS : 63 98 70 00 - www.anko.no

**HELLA
MASKIN AS**

HELLA MASKIN

SPECIALISTER I ANLEGGSTEKNOLOGI

- MASKINSTYRING MED OG UTEN GPS
- GPS STIKKESETT
- TOTALSTASJONER
- ANLEGGSLASERE

Hovedkontor: Bjønnveien 3, 3960 Stathelle

Avdelinger: Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Sykkylven og Levanger.

Forhandlere: Geonord AS, Nordland Traktor AS, EHS Maskin AS.

www.hella.no

Vi stiller på Arctic Entrepreneur

21. - 23. januar 2020

Besøk oss på stand A

**Oppgradert mobilt
LED trafikklys**

Berghaus MPB 3400 LED Skyttelsignalanlegg, gir deg den fleksibiliteten du trenger for å få en smidig trafikkavvikling under krevende trafikkforhold ved vegarbeid.

**Prefabrikerte vanntette
vannkummer og ventilbatterier**

- Bygges og monteres av oss
Vi har kort leveringstid, og gjør det til en smal sak for entreprenør å ferdigstille.

dahl.no

BRØDRENE DAHL

Asfalt Remix AS

Vadbakken 6, 1592 Våler i Østfold • Telefon 69 28 99 01 • www.asfaltremix.no

Det lille ekstra

Norgesledende innen asfalt og betong fresing!

Dypstabilisering – Fresing – Feiing - Transport

FEST: Arctic Entrepreneur er et høydepunkt for mange i bransjen. Her er Magnus Lian (t.v.) i Kjell Lian AS og Sigbjørn Gaasø i Liebherr Norge på Vinterfesten på forrige utgave. (Alle foto: Jørn Söderholm)

Venter fullt hus på Arctic Entrepreneur

21. januar åpner dørene på Arctic Entrepreneur 2020. "Halve regjeringen", alle de sentrale byggherrene, rundt 1700 deltakere og over 50 utstillere møtes til fagprat og fest i The Qube på Gardermoen. Her er noe av det som venter dem.

Tekst: Jørn Söderholm – jos@mef.no

Tiden fra nyttår til slutten av januar er kort for mange. De store byggeprosjektene trosser snø og is, og kjører ufortrødent på. Lastebiler og maskiner er travelt opptatt med vinterdrift landet rundt.

Da møtes en stor andel nøkkelpersoner i norsk entreprenørnæring til Arctic Entrepreneur. Nok en gang inviteres det til møteplass i The Qube, vegg i vegg med

Clarion Hotel & Congress Oslo Airport. Inntil den vestlige rullebanen på OSL møtes entreprenører, utstillere, myndigheter og fagfolk til tre sosiale og faglig sterke dager. Et av årets høydepunkt for mange.

FIRE STATSRAÐER

Regjeringen stiller med sitt største statsrådslag noen gang på Arctic Entrepreneur:

Statsminister Erna Solberg, Samferdselsminister Jon Georg Dale, Kunnskapsminister Jan Tore Sanner og Samfunnsikkerhetsminister Ingvil Smånes Tybring-Gjedde. Alle kommer de i løpet av de tre dagene.

– Mange dyktige mennesker har jobbet mye med Arctic Entrepreneur 2020. Vi har et bredt og solid faglig program og et underholdningsprogram jeg tror de besø-

ARRANGØRGJENGEN gleder seg til å åpne dørene i januar. F.v. Eva Skaar, Anette Warhuus Aabel, Anne-Ki Kristoffersen, Kari Druglimo-Nygaard, Ingrid Eide og Christina Johansson. (Foto: Arrangøren)

kende vil like. Dette er vi virkelig stolte over. Vi gleder oss veldig til å invitere alle gjestene inn, sier prosjektleder Kari Druglimo-Nygaard i Arctic Entrepreneur-arrangør MEF.

FAGLIG PROGRAM

Et spennende, solid og aktuelt faglig program har alltid vært et kjennetegn ved Arctic Entrepreneur. Så også i 2020. Det heteste temaet akkurat nå for tiden er hva som skjer nå når store oppgaver og ressurser på fylkesveien skal overføres fra Statens vegvesen til fylkene.

– Mange følger spent med på hva som skjer ute i fylkene nå om dagen. Flere av de nye fylkeskommunene kommer for å

presentere hvordan de vil gjennomføre sine anleggsprosjekter fremover, sier kommunikasjonssjef Håvard Almås i MEF.

Statens vegvesen er en byggherre som vi se helt annerledes ut til neste år. Både når det gjelder antall ansatte og organisering. Etatens - og landets – ferske vegdirektør Ingrid Dahl Hovland skal holde innlegg om sine planer for Statens vegvesen. For øvrig er alle de sentrale byggherrene være representert på konferansen.

Det vil for første gang være et eget fagseminar for entreprenører som driver med brønn- og spesialboring på Arctic Entrepreneur.

LØNNSOMHET UNDER PRESS

Lønnsomhetssituasjonen i bransjen er

alltid et hett tema. Sjelden har det vært så aktuelt som nå for tiden, da mange entreprenører melder om rekordhøyt aktivitetsnivå men også pressede marginer.

Hvordan henger det sammen? Revisorselskapet BDO og en entreprenør vil ta for seg dette temaet.

Den tidligere inndelingen av konferansen i "VA-dagen", "Sprengningsdagen" og sånt er vekk. I stedet blir det et mer sømløst og sammenhengende faglig program. Men stadig med både VA og sprengning på programmet.

På onsdag er det flere praktiske innlegg om prosjektsamarbeid og eksempler på god prosjektgjennomføring av VA-arbeid.

SPENT: Håvard Almås (t.v.), kommunikasjonssjef i MEF og ansvarlig for det faglige programmet på Arctic Entrepreneur. Kunnskapsminister Jan Tore Sanner (t.h.) kommer for å dele ut prisen til Årets lærebedrift. For første gang er det et eget seminar for brønn- og spesialborere.

SIKKERHET OG ULYKKER

– Her vil det være mye nyttig lærdom å hente for entreprenørene som de kan benytte i egen arbeidshverdag. Samme dag ønsker vi å sette av litt ekstra tid til tema som omhandler sikkerhet og ulykkesforebygging i bransjen, sier Almås.

Her vil blant annet Arbeidstilsynet fortelle om hva de møter på tilsynsrundene. Veflen Entreprenør AS vil gi en innføring i hvordan de jobber med å redusere risikoen for ulykker.

Onsdag ettermiddag skal Kunnskapsminister Jan Tore Sanner også i år utrope Årets lærebedrift.

Kontrakter og konflikter henger tett sammen. Er du interessert i det, bør

du være i nærheten på torsdag. Da blir det nemlig en paneldebatt om typiske kontraktsfeller i anleggsprosjektene, og hvordan konflikter kan løses på en best mulig måte.

Her blir det også flere faglige innslag om sprengning. Seminaret torsdag får besøk av landets samfunnssikkerhetsminister, Ingvil Smines Tybring-Gjedde. Men det er altså ikke en renspikket sprengningsdag som det var tidligere.

PRAKTISK OM KS OG HMS

– Innlegget «Effektiv prosjektstyring» av Arild Løvteit vil for eksempel være relevant for både prosjektledere og ansatte. Samme dag har deltakerne mulighet til å

SIKKERHET: Mona Milde forteller hvordan de forebygger ulykker i Veflen Entreprenør AS.

UTSTILLER: Arne Kenneth Øvstebø i Mineralteknikk lar maskinene bli igjen hjemme. Men han kommer til Arctic Entrepreneur for å snakke om – blant annet – utleie av Terex Finlay knuse- og sikteverk.

UTSTILLER: Smartdok er fast innslag på Arctic Entrepreneur. Så også i 2020. Utstillingen er integrert med servering og sosial møteplass.

få en god, praktisk innføring i hva et kvalitets- og HMS-system skal inneholde, sier Håvard Almås.

Utstillingen på Arctic Entrepreneur er også i 2020 fyldig og variert. Arrangøren har videreført og videreutviklet fjorårets konsept, der matservering og mye av "det sosiale livet" foregår i den store utstillingshallen.

Her kan man med andre ord få seg en matbit, slå av en prat med kjenninger og få med seg nyheter på utstyrsfronten fra leverandørene. Alt i samme rom.

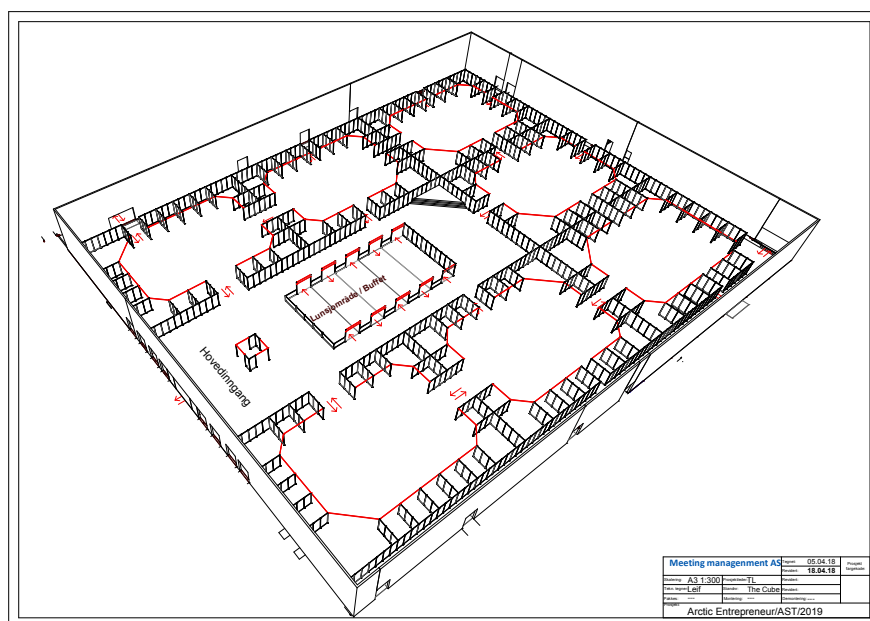
VARIERT UNDERHOLDNING

Faglig program og utstilling er vel og bra. Men det på kveldstid moroa virkelig starter.

Som vanlig har arrangøren stilt opp et kvelds- og underholdningsprogram som seg hør og bør. Se bare her:

- Tirsdag kveld - Vinterfesten. Jon Niklas Rønning og makker Ole Morten Aagenæs på scenen
- Onsdag ettermiddag - Rus og Rolex. Foredrag med Olaf Olsvik om rusmisbruk i business.

- Onsdag kveld - Brakkemiddag. Staut fra Valdres spiller på scenen, formodentlig til stor stemning. Og ja: Det serveres flek og duppe!
- Pianist Kjetil Sunde holder det gående i pianobaren alle kveldene.
- Torsdag ettermiddag - foredrag med Karina Hollekim. Skadet basehopper og vinner av Mesternes Mester ■

HALLKART: Her ser du oversikten over områdene.

Leasing fra Ikano Bank

Vi tilbyr enkle og attraktive
løsninger tilpasset
din bedrift

Ta kontakt med oss for en hyggelig prat

E-post: salg@ikano.no

Telefon: 92 02 83 67

**IKANO
BANK**

Vi er på
Arctic Entrepreneur
21.-23.januar.
Kom og snakk med oss
på stand 32!

**STEEL SOLUTIONS
FOR TOUGH CONDITIONS.**

**NORSKJÆR
OG JOMA 6000®**

NORSKJÆR – et komplett produktutvalg for vedlikehold av vinterveier.
Spesielt tilpasset tøffe nordiske forhold.

Joma 6000® – markedets kanskje aller beste veiskjær.
Renere veier, Mindre vibrasjon og støy, lengre levetid og mindre slitasje på veimerking.

Nordic Roads AS har tradisjon for kvalitet, leveringspålidelighet og service gjennom et halvt århundre. Valg av riktig verktøy gir det beste resultatet på nordiske vinterveier!

nordic roads

Nordic Roads AS, Stålverksvegen 85, 4100 Jørpeland
51 74 20 50 www.nordicroads.as

Isohatt™ sørger for optimal isolasjon med minimale gravearbeider

Presisjonsstøpte isolasjonselementer i polyuretanskum

Isohatt™ egner seg til de fleste dimensjoner og spesielt godt til eksentriske og sentriske betongkumkjegler

dagfinn@wdf.no
Tlf. 47 23 03 85
www.wdf.no

Vi treffes på stand nr. 6

ÅRETS FOREGANGSBEDRIFT I HMS-ARBEID

Fire kan vinne HMS-pris

If og MEF skal sammen kåre Årets foregangsbedrift innen HMS-arbeid. Fire kandidater er valgt ut.

En helt ny pris ser dagens lys på Arctic Entrepreneur i januar. Forsikringsselskapet If og MEF skal kåre Årets foregangsbedrift i HMS-arbeid. Kandidatene har blitt foreslått, vurdert og silt i løpet av høsten. Nå gjenstår disse fire i en finalerunde.

TA KJØLEVÆSKETESTEN!

HAR DU RIKTIG KJØLEVÆSKE OG VET DU NÅR DU BØR BYTTE?

Dette får du svar på hvis du tar kjølevæske-testen med Valvoline.

ORDRE@VALVOLINE.NO - TLF. 64 83 52 00
MØT OSS PÅ ARCTIC ENTREPRENEUR 2020

KRITERIER I UTVALGET

- ✓ En foregangsbedrift og trygg arbeidsplass
- ✓ Godt og velfungerende HMS-system
- ✓ Gode systemer for RUH og avviksoppfølging
- ✓ Gode rutiner for opplæring og oppfølging av ansatte i skadeforebygging.

Kandidat 1

F.v. verneombud og lastebilsjåfør Anders Norum, HMSK-leder Karianne Heimdal, daglig leder Rune Madsen, prosjektleder Leif Mathis Utsi, prosjektleder Eskild Ovesen og formann Ari Daniel Palitto. (Foto: Roald Madsen AS)

ROALD MADSEN AS - TROMSØ

Roald Madsen AS i Tromsø er inne på sitt 46. år som maskinentreprenør. Med en sterk satsning på HMS har bedriften de siste årene klart å balansere stor vekst med å etablere seg desto tydeligere som en trygg og sikker arbeidsplass.

Ifølge Roald Madsen AS er det det å ha et etablert HMS-system kun en del av jobben: Den virkelige innsatsen er at alle som arbeider i bedriften jobber sammen mot samme mål: En god og sikker arbeidsplass.

FORP

Kandidat 2

F.v. Hans Trygve Hestad, Tommy Andre Venås, Joacim Moen Volle og Kim Haga i Arvid Gjerde AS reparerer skadet autovern. (Foto: Arvid Gjerde AS)

ARVID GJERDE AS - INNFJORDEN

Med et egenutviklet HMS-system og en egen Gjerdeskole for nyan-satte er det åpenbart at Arvid Gjerde AS tar HMS på alvor. På ordentlig. Utover aktiv bruk av avvikssystemet gjennomfører de daglige HMS-samtaler for oppstart av arbeidsoppgavene. Digitale sikker jobbanalyser (SJA) utarbeides til alle oppdrag og deles med alle som er på stedet. Inklusive oppdragsgiver. Dette gir kundene Arvid Gjerde AS mye skryt for.

Arvid Gjerde AS kurser ansatte to uker hvert år med hovedfokus på HMS og erfaringsoverføring. Hvert år behandler de over 700 avviksrapporter som gjør alle medarbeiderne og selskapet bedre. Kontinuerlig forbedring er svært viktig og ISO-sertifikat innen HMS, miljø og kvalitet hjelper selskapet å opprettholde stort fokus på dette. Forbedring og HMS finner vi også igjen i selskapet slagord: «Enda bedre. Hver dag. For å redde liv langs vegen.».

HARSTAD MASKIN AS - HARSTAD

Hos Harstad Maskin AS er metodikken «læring gjennom å evaluere egne feil». Det ser ut til å være en vinnende strategi. Her er både ledelse og ansatte involverte i arbeidet. Alle holder stort HMS-fokus, uavhengig av størrelsen på prosjektet. Det har ledet til blant annet et historisk lavt sykefravær i fjor. I 2018 fylte bedriften 30 år. Fremover vil de jobbe med å beholde det gode arbeidsmiljøet alle medarbeiderne sammen har skapt gjennom tre tiår.

Kandidat 3

HR-leider Maren Simonsen t.v. og daglig leder Elisabeth Vollstad Moe. (Foto: Harstad Maskin)

Kandidat 4

F.v. maskinkoordinator Terje Rugland, prosjektingeniør Lars Martin Vika og HMS-/KS-ansvarlig Paul Ivar Hov. (Foto: Bertelsen & Garpestad)

BERTELSEN & GARPESTAD AS - EGRERSUND

Med over 60 år på nakken er Bertelsen og Garpestad AS en godt etablert maskin-entreprenør. Selskapet har meget godt etablerte HMS-rutiner.

Utover et velfungerende HMS-system og etablerte prosedyrer for avviksrapportering, deler de jevnlig ut en oppdatert HMS-bok til alle ansatte. Selskapet har laget skredder-sydde løsninger for opplæring og trening. Her forteller mange ansatte om en god og trygg arbeidsplass, der sikkerheten har første prioritet. ■

Ait

på ett sted

Diesel 2-15m³

AdBlue i
oppvarmet rom

VERA[®]
TANK

Sikker lagring og transport

☎ 924 19 800 | veratank.no

scanvaegt
systems

Pfreundt Hjullastervekt

Pfreundt hjullastervekt veier dynamisk, hurtig og presist, mens hjullasteren løfter – det gir overblikk, sparer tid og reduserer omkostningene.

**DYNAMISK,
HURTIG
OG PRESTIS
VEIING**

Scanvaegt Systems AS

Vestvollveien 32G • 2019 Skedsmokorset • Tel. 9664 6700
post@scanvaegt.no • www.scanvaegt.no

Kvalitetssikring av pukk & grus

ANALYSE
RÅDGIVNING
CE-MERKING

DOKUMENTASJON
KVALITETSSYSTEMER
KURS & OPPLÆRING

Laboratoriet er godkjent av Kontrollrådet i klasse H

TJERVÅG AS / Tlf: 90 21 56 38 / post@tjervag.no / www.tjervag.no

TJERVÅG

PALTEK AS

VERKSTEDVOGN

Kvalitet og fleksibilitet fra MAN og Paltek.

MANs kvalitet og Palteks kompetanse gir deg en pålitelig og tilpasset verkstedsvogn, hvor lengde, bredde, høyde og innredning bestemmes av chassis og dine ønsker og behov.

Typiske brukere av Paltek verkstedsvogn er blant andre entreprenører, lastebilverksteder, truckleverandører maskinleverandører, hydraulikkverksteder med mer.

KONTAKT OSS FOR MER INFO:

MAN

Tlf: 67 98 05 50

www.man.no

Paltek

Tlf: 455 02 407

www.paltek.no

neK
Närpiön Erikoisvaunut NEK Oy

Opplev utviklingen.

Liebherr hjulgraver

- Fremtidsrettet teknologi som gir høy effektivitet
- Gjennomtenkt maskindesign for maksimal produktivitet
- Kvalitetskomponenter produsert av Liebherr
- Ergonomisk og oversiktlig arbeidsplass som sikrer høy ytelse

Liebherr-Norge AS
Hamar Næringspark
Elvesletta 15, 2323 Ingeberg
Tlf.: +47 62 50 91 50
E-mail: info.norge@liebherr.com
www.facebook.com/LiebherrConstruction
www.liebherr.no

LIEBHERR

ACO Linjedrenering

ACO Slam-/oljeavskillere

ACO Fordrøyningsmagasin

ACO Påslippsløsning

Se fremtidens
overvannsløsninger

ACO systemkjede

Møt oss på Arctic Entrepreneur 2020,
21. - 23. januar

Velkommen til vår stand E 74 - 75

AUSTIN NORGE AS

– Din leverandør av sprengstoff og tennmidler

Når støvet har lagt seg

Du får ikke to sjanser til å gjøre et godt førsteinntrykk. En salve er skutt på et øyeblikk. Når støvet har lagt seg bør alt se perfekt ut.

I Austin er vi opptatt av produktivitet for deg og din kunde. Vi er der når du trenger oss, vi lader raskere, har mer energirikt sprengstoff og markedets mest pålitelige tennsystem.

La oss vise deg hvordan vi gjør et godt førsteinntrykk!

10år 2020

Vi sees på Arctic Entrepreneur, for en hyggelig sprengningsprat

ARCTIC
ENTREPRENEUR

STAND 15

Austin Norge AS
Kobbervikdalen 75
3036 Drammen, Norway
Tel: +47 32 82 68 70
post@austin.no
www.austin.no

AUSTIN POWDER

DRIFTIG: Joakim Berg delte selv ut flygeblader til alle i nabolaget til å begynne med. Senere fikk han lagd denne brosjyren som han sendte med posten til alle i kommunen. Og jobbene strømmer inn.

STARTEN: Det var her det hele begynte; plenen som han klippte for grandonkelen. Senere skulle det bli adskillig flere.

Sted: Evje/Setesdal

Driftig lærling med businesssteft

Han er ikke som de fleste andre lærlinger, Joakim Berg (18). Som 14-åring begynte han å klippe plenen for folk i nabolaget. Tre år senere hadde han eget firma, med traktor, to plenklippere, fem ansatte og en omsetning på 600.000 kroner.

Tekst og foto: Runar F. Daler – rd@mef.no

Joakim Berg begynte i høst som lærling i anleggsmaskinførerfaget hos Nomeland Maskin i Setesdal. Der er han på plass fire dager i uka, mens han i helgene reiser hjem til Evje for å følge opp driften av sitt eget firma, Berg Hageservice.

– Det begynte med at min grandonkel, som bodde like i nærheten av oss, spurte om jeg ikke hadde lyst til å klippe plenen for ham. Det hadde jeg jo. Deretter spurte flere andre i nabolaget om jeg kunne klippe hos dem også. Og da var jeg i gang, forteller den blide lærlingen, som vi møter hjemme i Evje.

INVESTERTE KONFIRMASJONSPENGENE

Selv om det hele kanskje startet som en

tilfeldighet, er det ingen tilfeldighet at unge Joakim Berg for lengst er en etablert og suksessrik bedriftsleder i en alder av 18 år. Han viste nemlig raskt en kremmerånd og et gründertalent utenom det vanlige. Den første sommeren brukte han gressklipperen til faren sin, men han forsto at det kunne være mer penger å hente ved å effektivisere driften litt.

– På forsommeren året etter, i 2016, kjøpte jeg min egen plenklipper til 20.000 kroner. Jeg brukte nesten alle konfirmasjonspengene på det, gliser han.

– Gressklipperen til faren min var en traktorklipper. Jeg investerte i stedet i en brukt leddstyrt klipper – en såkalt rider – som det var lettere å komme til med

overalt. Den var mye mer effektiv, forteller han.

DELTE UT FLYGEBLADER

Den unge gründerspiren begynte å avvertere sine tjenester i hele nærområdet. Han fikk trykket opp et par-tre hundre flygeblader og delte dem selv ut i postkassene. Da begynte det å balle på seg.

– Jeg fikk raskt mange oppdrag, og var vel oppe i 15 faste plener i uka tidlig den sommeren. Jeg tok ca. 200 kroner per plen, litt avhengig av størrelsen selvfølgelig, sier han.

– Etter hvert fikk jeg også forespørsler om å gjøre annet hagearbeid, som trimming av hekker, graving av bed, og så videre. Jeg

FORF.

BRER OM SEG: Det begynte med en gressklipper, men forespørslene ble stadig flere og mer omfattende. Her er Berg Hageservice på plass med både traktor og innleid gravemaskin. (Privat foto).

har alltid hatt interesse både for hagearbeid og maskiner, så det passet meg bra. Samtidig viste det seg at stadig flere av plenene hadde en del helning. Dermed bytta jeg inn den brukte klipperen og kjøpte i stedet en splitter ny med firehjulstrekk, og mye annet utstyr.

OPPRETTET ENKELTMANNSS-FORETAK - PÅ DISPENSASJON

I 2017 fikk han så mange oppdrag at han kjøpte enda en klipper. Da måtte han også hente inn mer arbeidskraft.

– Jeg søkte til fylkesrådmannen for å opprette et enkeltmannsforetak, siden det egentlig ikke er lov å gjøre det før man fyller 18 år. Mamma, som er regnskapsfører, hjalp meg med den prosessen. Hun gjør forresten også regnskapene for meg. Allerede i mai det året ble det godkjent, slik at jeg kunne opprette foretaket, forteller han.

Den nybakte bedriftslederen fortsatte å avvertere, men gikk litt bredere ut denne gangen. I stedet for flygeblader, fikk han nå lagd en brosjyre, som han sendte med

posten til hele Evje og Hornnes kommune, som har ca. 3600 innbyggere.

– Nå begynte ting nærmest å gå av seg selv. I tillegg ringte de plutselig en dag fra kirkekontoret i kommunen og lurte på om jeg kunne gi pris på klipping av begge kirkegårdene i kommunen. Jeg regnet på det, ga pris, og fikk jobben. For å få alt sammen til å gå rundt, fikk jeg tak i tre jevngamle kamerater som kunne tenke seg å jobbe litt, i tillegg til at jeg klippet selv. Det er forresten ikke lov å ha arbeidsgiveransvar når man er under 18, så moren min oppret-

tet et selskap, hvor de offisielt er ansatt og lønnes fra.

MASKINENTREPRENØRJOBBER

I 2018 tok det enda mer av for den lille virksomheten til Joakim Berg. Jobbene ble stadig mer avanserte, og han hadde hele seks deltidsansatte.

– Jeg tok traktorlappen mot slutten av 2017 og i fjor kjøpte jeg en traktor med henger, til 620 000 kroner, pluss moms. Jeg fikk stadig flere og større jobber der masser måtte flyttes, så jeg leide også inn en gravemaskin av og til – med fører, siden jeg ikke kunne kjøre den lovlig selv ennå. Utpå sommeren fikk jeg min hittil største enkeltjobb, som gikk ut på å grave ned en 800 meter lang fiberkabel, forteller han.

– Omsetningen i 2017 var på rundt 200 000 kroner, mens den i fjor var på nesten 600 000. I år har jeg imidlertid måttet trappet ned noe inn mot høsten, særlig på entreprenørdelen, ettersom jeg har begynt som lærling. I fjor gjorde jeg litt brøyting på vinteren, men også det dropper jeg i år. Traktoren skal jeg selge igjen, for jeg taper for mye ved å la den stå så mye stille som den gjør nå, sier han.

Til tross for nedtrappingen har han fremdeles fem deltidsansatte, som hjelper ham

SMART: Joakim Berg brukte konfirmasjonspengene sine på bytte ut farens gressklipper med en leddstyrt klipper, som det var lettere å komme til med overalt. (Privat foto).

KROKKASSER.NO

Stort lager – rask levering

Import/salg av
krokkasser og NC-hengere

se mer på www.krokkasser.no

post@krokkasser.no – 911 90 404

VEITEKNISK INSTITUTT TILBYR MÅLING AV STØVNEDFALL OG STØY FRA PUKKVERK

Våre målinger er i henhold til krav i Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften Kapittel 30).

VEITEKNISK INSTITUTT
Alt innen teknologi og infrastruktur
Fjordveien 3, 1363 Høvik | Tlf: 67 10 10 90 | E-post: post@veiteknisk.no

VÅRE KONSULENTER:

- har lang erfaring
- kan engasjeres på timebasis
- reiser landet rundt på målinger

KIRKEGÅRDER: Den største kunden er Evje og Hornnes kommune. Berg Hageservice har fått oppdraget å klippe begge kirkegårdene i kommunen.

med å klippe plenen hos 30 faste kunder hver uke, i tillegg til de store kirkegårdsjobbene. Han er dermed den desidert største lokalaktøren på dette feltet i kommunen.

VEKKER OPPMERKSOMHET

– Har det vært noen reaksjoner når kundene har oppdaget hvor ung du er?

– Ja, jeg har jo fått en del reaksjoner, særlig i begynnelsen. Når jeg dukket opp på jobber, så hendte det at enkelte ble litt overrasket, men det var stort sett i positiv forstand. De alle fleste synes det er artig, men det har også vært noen få innslag av misunnelse, forteller han åpenhertig.

– Men dette er jo en liten bygd, og

jungeltelegrafene går fort. Så de fleste vet nok hvem jeg er nå.

SPENNENDE FREMTID

– Har du noen tips til eventuelt andre unge gründerspirer der ute?

– Veldig mange er flinke til å jobbe, men man er også nødt til å ha innsikt i det økonomiske. Man bør helst ha en plan, og jeg tror det er lurt å gjøre ting på en litt annen måte; ha noen nye ideer. Selvfølgelig må man også jobbe mye selv. Jeg har jobbet selv hele veien og har ennå ikke tatt ut en eneste krone i lønn. Alle pengene jeg har tjent har gått til å investere i nytt utstyr, sier han.

– I tillegg er det jo en fordel om man har foreldre som er interessert i å hjelpe til. Jeg har som sagt en mor som har hjulpet til mye, og det samme har faren min. I tillegg eier og driver stefaren min blant annet busselskapet konkurrenten.no, og han har vært både til hjelp og inspirasjon for meg.

– Den nærmeste tiden skal jeg uansett fokusere mest på læringleplassen hos Nomeland Maskin. Bare på de få månedene jeg har vært der har jeg lært utrolig mye. Jeg håper å få fast jobb der etter endt fagbrev, så får vi se hva fremtiden bringer. Det blir spennende å se, sier han. Vi kan ikke annet enn å være enige i det. ■

Alle aktiviteter i dette bildet ble utført av fagfolk i et kontrollert område og bør ikke gjentas eller kopieres. I intet tilfelle er Sandvik ansvarlig for eventuelle direkte eller indirekte skader eller tap av eiendom eller liv, som oppstår som følge av eller forbundet med slike forsøk.

COMMANDO™ DC300Ri WHERE NEXT?

Utforsk områder hvor ingen borerigg har vært før.

God mobilitet og stabilitet i vanskelige terreng – den nye Commando DC300Ri

med drift på alle fire hjul, er klar til å overvinne utfordringer andre finner umulig.

Den tilbyr et bredt hull diameter fra 38 til 64 millimeter, full fjernstyring som gjør den lett å flytte fra et sted til et annet, og er derfor perfekt for bor- og sprengingsentreprenører.

Utforsk Commando DC300Ri på:
ROCKTECHNOLOGY.SANDVIK

VI GJØR DAGEN ENKLERE FOR DEG SOM TAR I ET TAK

Vi heier på deg som holder landet tørt, som sørger for at vannet renner dit det skal. Uansett hvor mye det bølter ned. Vi skal gjøre alt vi kan for at du får alt du trenger. Som en komplett VA-grossist har vi kunnskapen, erfaringen og produktene som hjelper deg til å få jobben riktig gjort.

NOEN GANGER ER DET DU SER ETTER RETT FORAN DEG.

Om du ikke finner svaret på www.heidenreich.no, så ring oss på **22 02 42 00**. Som Norges eldste rørgrossist har vi hørt og sett det meste før. Du finner oss på 31 forskjellige steder rundt om i Norge, fra Alta til Kristiansand.

HEIDENREICH

Effektivt og enkelt >>>

Du finner oss på Arctic standnr. 111/ 89

VERT: Salgs- og markedssjef Sverre Tragethon i Hallingplast AS gleder seg til å ønske velkommen til det 23. Hallingtreff, uken før Arctic Entrepreneur i januar.

280 møtes til fulltegnet Hallingtreff

Flying start på vannåret 2020. Uka før Arctic Entrepreneur møtes 280 deltakere og et tyvetalls utstillere til Hallingtreff på Geilo.

Tekst: Jørn Søderholm - jos@mef.no

GEILO: Påmeldingene til Hallingtreff 2020 strømmet inn i november og desember. De totalt 280 deltakerplassene på Hallingtreff ble også denne gangen fulltegnet i god tid før jul.

– Interessen for Hallingtreff har vært økende hvert eneste år. Pågangen til treffet, som i 2020 arrangeres 13.-15. januar, ser

ut til å bekrefte at interessen er stor også denne gang.

Det sier salgs- og markedssjef Sverre Tragethon i Hallingplast AS i en pressemelding fra arrangørene av Hallingtreff. Hallingplast AS står som arrangør sammen med Rørinspeksjon Norge og Scandinavian Society for Trenchless Technology, SSTT.

Det er 23. gang Hallingtreff arrangeres. Treffet, som har temaet "Bransje i endring!" går over tre dager. Første dag er besøk og faglig program i produksjonslokalene til Hallingplast AS i Kleivi Næringspark på Ål. Programmet de to neste dagene er lagt til Vestlia Resort på Geilo. Her er det plass til et tyvetalls utstillere. Alle var tidlig fullbooket.

SPISS: Øystein Bjørløw, «potet» og altmuligmann hos Kjeldaas AS. Inkludert sjåfør på firmabussen. På Hallingtreff åpner han programmet som het potet. (Begge foto: Odd Borgstrand)

KJØNNBALANSE OG SØLVMEIN

Øystein Bjørløw, teknisk rådgiver hos entreprenørselskapet Kjeldaas AS, har fått æren av å holde innledningsforedraget denne gang.

Bjørløw er en kunnskapsrik, karismatisk og uortodoks representant for norsk vannbransje. Han har lang og allsidig erfaring fra både kommunal forvaltning og privat entreprenørskap. Nå er han det han selv betegner som "en potet" hos Kjeldaas AS i Sande kommune.

Under sitt innledningsforedrag lover han et foredrag med friske utsagn og klare innspill.

– Aller først har jeg lyst å ta for meg litt om kjønnsbalansen i norsk vannbransje.

Her har jeg sett og erfart hvordan «sølvfargede menn» opptrer overfor damer med bein i nesa i vår bransje.

At han er lite imponert over ting han har sett trenger man ikke være ekspert på å lese mellom linjer for å få med seg. Det er ikke det eneste motsetningsfylte området han tar for seg.

– Noe helt annet er svake kontra sterke ledd i kummer og ledningsnett. Jeg vil også sveipe innom forholdet mellom lang erfaring og nyere høy utdanning. Innovasjon er et moteord i vår bransje. Men hvordan lar det seg gjøre å gjennomføre nye metoder og løsninger opp mot VA normer og vedtatte sannheter i den enkelte kommune, spør han retorisk.

Etter gnisninger, kræsje og motsetninger

er det tid for samspill og dialog. Viktigheten av samspill i bransjen, for eksempel.

– Jeg skal også sørge for å få med noen av mine personlige framtidssjener for bransjen. Altså en del om vann og avløp i en eller flere former. Kanskje må jeg kvalitetssikre noen av mine frimodige ytringer med møtelederne. Men det er jo damer med bein i nesa, så det tror jeg skal gå bra, sier Bjørløw med et skjevt smil.

Etter at den varme poteten fra Sande i Vestfold har varmet opp resten av salen kommer resten av programmet. Her finner vi blant andre næringsminister Torbjørn Røe Isaksen og fersk direktør Thomas Breen i Norsk Vann blant foredragsholderne. ■

Alt i slanger
og slangetilbehør,
samt produkter
for injeksjon
og fjellsikring.

Codan AS

Karihaugveien 102, 1086 Oslo.

Tlf 22 90 65 50.

E-post: firmapost@codan-gummi.no

www.codan-gummi.no

RETURTEKNIKK

- Leverandør til avfall og gjenvinning

Allsidig kvern til:

Armert betong, hulldekker og asfalt
Trevirke, stubber og røtter
Meget kraftig, men lett å flytte
med krokløft

www.returteknikk.no

Mann og maskin i særklasse

Før trengte Ulv Tyssøy to grave-maskiner. Én 40 tonns langgraver og én 50 tonns lastemaskin. Her er de to slått sammen, i en av Norges mest unike Volvo EC480-er. Tung og lang i drift, men med transportstørrelse som kommer fram "overalt".

- Kompetanse og utstyr til komplekse jobber få entreprenører kan ta på seg, sier maskinsjefen i Sartor Maskin AS.

Tekst: Jørn Søderholm – jos@mef.no

ERFAREN: Ulv Tyssøy. Maskinfører, fagspesialist, formann og maskinentusiast. Bildet er tatt i november. Her går det i shorts hele året.

Sted: Bergen

REKKEVIDDE: Sartor Maskin AS sin nye Volvo 480 HR langgraver rekker 19 meter ut. (Foto: Jørn Søderholm)

ÅSANE: – Her på Vestlandet har vi 80 tonns begrensning på mye av veinettet. En sånn maskin blir for tung til å frakte komplett. Her kan vi strippe maskinen ned med å ta av lodd og aggregat, og understellet kan dras inn til tre meters bredde. Før måtte vi takke nei til jobber fordi vi var for tung eller for bred. Med denne kommer vi fram overalt. For ikke å snakke om fleksibiliteten i å bytte mellom langt og standard aggregat.

SPESIELL 480

Bjørn Ove Hetlevik er maskinansvarlig i Sartor Maskin AS. Entreprenørfirmaet med hovedkontor på Sotra har en helt spesiell Volvo 480 i stallen – med en helt spesiell maskinfører bak spakene.

– 19 meter på det lengste. Med bil og henger til lasting er det ingen som trenger å knekke seg. De kan stå side om side. Jeg rekker fint. Det er veldig hendig, sier Ulv Tyssøy.

Egentlig ble han døpt Jan. Men de fleste

i anleggsbransjen i vest kjenner ham som Ulv, tilnavnet han har hatt siden 15-16-årsalderen. Ulv Tyssøy (39) overlater ingenting til tilfeldighetene når det gjelder maskin, utstyr eller redskaper.

CUSTOM-MADE SKUFFER

Maskinen er satt opp etter hans spesifikasjoner. Selv skuffene han bruker er "custom made", med Ulvs egne tilpasninger i geometri for beste skjæringspunkt mellom brytekraft, fylling, syklostid og slitasje.

Du vet vel at en skuff skal slites inni og på tenna, ikke sant? Slitasje på undersiden er et tegn på sløv maskinfører. Om skuffen fortsatt er rusten på undersiden etter skiftet, så er det et godt tegn. Det skal vi komme tilbake til i en annen reportasje.

Nå tilbake til den spesielle 480-en. Basemaskinen er en Volvo EC 480 HR. Det vil si en rivningsmaskin med tiltbar hytte, breddbart understell og Volvo Modular Joint system hurtigfeste på bommen.

BRED: Undervogna er fire meter bred i arbeidsstilling. Kan dras inn til tre meters transportbredde.

BYTTE AGGREGAT

Sistnevnte gjør det enkelt å bytte mellom langt og standard aggregat. Her er det standard lastemaskin og langgraver i én og samme maskin.

– Alene bruker jeg halvannen time på å bytte. Med én mann til går det forttere, sier Tysøy.

Det lange aggregatet gir 19 meter rekkevidde, med den breddbare undervogna og loddet som stabiliserer maskinen. I fullt driftsklar stand veier maskinen 64 tonn og står støtt på fire meter mellom belteantene. Transportklar veier den drøyt 41 tonn og måler bare tre meter i bredden.

GRAVPASS VED IKEA

Vi møter Ulv Tysøy og Bjørn Ove Hetlevik på Åsane, i utkanten av Bergen. Rett bak IKEA er firmaet i gang med å grave ut det som skal bli en gravplass.

Femti tusen kubikkmeter jord hives ut. Inn kommer mer hensiktsmessige masser til å opparbeide nivåer og gravfelter.

– Det mest spesielle ved jobben har vært dybden. 15 meter dyp myr på det meste. Det har vært utfordrende, sammen med vann og en vei som går på siden av området. Med rekkevidden har denne maskinen løst jobben mye enklere enn en konvensjonell maskin ville gjort, sier Tysøy.

I den mest hektiske utlastingsfasen ble det kjørt ut masse tilsvarende 500 semi-laster i uka. 15 sett med bil og henger samt 17 fireakslede biler i kjøring, alle lastet av Ulv og 480-en. Jobben ble påbegynt sist september, og gravplassen skal stå ferdig neste høst.

Et par hundre meter unna, ved innkjøringen til området fra E39, ligger det regionale hovedkontoret til Statens vegvesen. Med vektstasjon.

MYE VEKTKONTROLL

– Det har vært en utfordring på denne jobben. Det har vært mye kontroll, og vi må unngå overlast. Det har vi løst greit med denne maskinen. Den har nemlig vekt

ombord. Da kan Ulv laste bilene nøyaktig på tonnet, sier maskinsjef Bjørn Ove Hetlevik.

– Hvor stor er investeringen i en sånn maskin?

– Stor. Mellom fem og seks millioner. – Er det lønnsomt?

– Ja, det har vært god butikk så langt. Blant annet fordi vi har fått spesialoppdrag, der Ulvs kompetanse og denne maskinen har gjort utslaget. Denne jobben, for eksempel. Den vant vi på grunn av pris, kompetanse og rett utstyr. Så det er et konkurransefortrinn, sier Hetlevik.

Sartor Maskin AS bestilte den spesielle 480-en på Vei og anlegg i fjor, og fikk den levert tidlig på høsten. Siden har den gått i ett, med ståtid kun i forbindelse med rigging. Tidligere brukte Ulv to maskiner for å gjøre en fullgod jobb. Én 50 tonns 480 til lasting og tung håndtering, samt en 40 tonns Cat 336 langgraver. Med denne maskinen er kapasiteten fra de to samlet i én maskin.

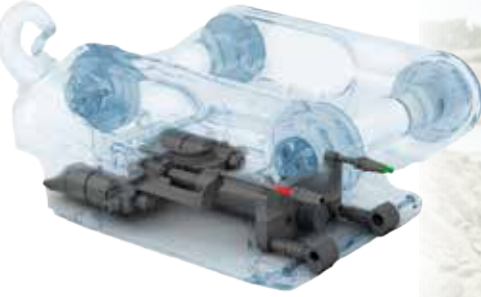

TRANSPORT: 480-en reduseres fra 64 til 41 tonn for transport på vestlandske veier. (Foto: Sartor Maskin AS)

Best in class safety!
FRONT PIN LOCK

Steelwrist framaksel-lås er en patentert mekanisk løsning som forbedrer sikkerheten på symmetriske hurtigfester. Framaksel-låsen er den eneste løsningen som fungerer like godt på alle typer gravemaskiner.

Resultatet av en skuff som mistes kan være ødeleggende og flere alvorlige ulykker skjer hvert år. Med et framaksel-låst feste er du og dine ansatte trygge på jobb.

Steelwrist Norge AS | www.steelwrist.com
Salg: +47 236 50 220

DYPT: 15 meter dyp myr var en utfordring, også for denne.

LUFT: Denne luftflaske har Ulv hatt i hytta siden han gikk i sjøen i 2006. – Det nærmeste jeg har vært hinmannen, sier han om uhellet.

FAGMANNEN ULV

Ulv Tyssøy er som regel selv formann på jobbene han og 480-en utfører. Han gjør selv det meste av kundeoppfølgingen, tar

befaringer, regner priser, lager gravediagrammer og setter opp en logistikk som får jobben til å gli godt.

Han har mye erfaring med molobygging og annet sjørarbeid. Den kompetansen er han alene om i Sartor Maskin AS. Ulv storkoser seg med litt tøffe utfordringer, enten det er store kubikkjobber eller komplisert sjørarbeid.

– Det har vært noen utfordringer med molojobber, ja. For eksempel en jobb der en gammel molo skulle fjernes. Det var ikke bare-bare, med 11-12 meters dyp til bunnen. Plastringssteinen ligger nedover. Man må begynne nede og plukke den med seg oppover.

– Hva betyr det for bedriften å ha en sånn fagressurs?

SPESIELL KOMPETANSE

– Mye. Vi evner å ta på oss komplekse jobber, som veldig få entreprenører her har kompetanse til å ta. Molobygging, for eksempel. Ikke så mange entreprenører har veldig god kompetanse på det. Ulv har bygget mye molo, og plastret mange tusen kvadratmeter, sier Bjørn Ove Hetlevik.

Men utfordringene kan også bli i tøffeste laget når man står der i sjørarbeid. Det fikk Ulv oppleve tilbake i 2006, hos sin forrige

arbeidsgiver. Maskinen gikk i sjøen, med Ulv i hytta.

– Jeg holdt på å justere en sjøfylling, og la ut storstein i sjøen. En stor stein hang igjen i skuffa. Jeg fikk et rykk i maskinen, og sto der med aggregatet rett ut. Kanten jeg sto på ble presset ned. Maskinen kom på gli før jeg rakk å ta meg for. Da klarte jeg ikke å berge den. Den gikk ned til tolv meters dyp. Jeg måtte vente til hytten ble fylt med vann før jeg kom meg ut. Det var det nærmeste jeg har vært hinmannen. Du kan jo skrive at respekten for sjørarbeid tok seg kraftig opp etter det, humrer Tyssøy.

Siden den dagen har han hatt en liten pusteluftflaske stående i et hjørne i hytta.

Sartor Maskin AS er Bergen-regionens største lokaleide maskinentreprenør. Omsette for 413 millioner kroner i 2018, har 140 ansatte og rundt 100 maskiner. ■

TIPS OSS

Vet du om en spesielt dyktig maskinfører eller fagspesialist? Tips oss gjerne. Skriv til anleggsmaskinen@mef.no eller ring oss på 41655220

LANG: Akkurat på denne lastingen ville Ulv normalt byttet til standard-aggregatet. Dette er litt til ære for fotografen.

STOLT: Sommer eller vinter – Ulv Tyssøy (t.v.) jobber i shorts og T-skjorte hele året. Bildet er tatt i midten av november. Maskinsjef Bjørn Ove Hetlevik er stolt over kapasiteten Sartor Maskin AS har i Ulv og 480-en.

Vi har egen tillverkning, reparation och service av
Lyftmagneter och Metallseparatorer

ÄLMHULTS EL-MEK AB
www.elmemagnets.com Tel: +46 476 150 05

elme
MAGNETS

Magnetseparator MS1000S1200
Separering av järn

Virvelströmsseparator VS1200
Separering av alu, koppar, zink...

Lyftmagnet LM1300
Hantering av järnskrot

ELEVER: Den "nye" Hitachi 20 tonns korthekkeren gir elevene på Kalnes videregående skole en kraftig oppgradering av utstyrsparken.

Her får elevene en "ny" 20-tonner til opplæring

Elever og lærere på Kalnes videregående skole fikk en 20-tonns Hitachi. Tar stort skritt opp fra håpløst gammelt skrammel til oppdatert utstyr. Halve maskinen er gitt i gave av MEF Østfold.

Tekst og foto: Jørn Söderholm – jos@mef.no

FORNØYD: F.v. Geir Inge Mosling, Erik Ødegård, Knut Magnus Hvitsten, Jack Valleraune og Jan Olav Lindhaugen. Mosling jobber i OKAB, de andre utgjør styret i MEF Østfold.

SARPSBORG: Her jubler anleggsteknikk-elever på Kalnes videregående skole. Noen av dem, i alle fall. Anledningen ser du bak gjenget: En Hitachi ZX225, 20 tonn kort-hekker. Med 3D maskinstyring og tiltrotator, akkurat som det utstyret ungdommene vil møte når de kommer ut som lærlinger om et år eller to.

– Kjempeflott! Dette betyr utrolig mye. Elevene får en helt annen opplæring med en sånn maskin, sier rektor Hanne Lorentsen på Kalnes videregående skole.

OPPGRADERING

Maskinen er en 2014-modell med 5000 timer på telleren. Ikke akkurat en ny maskin, men en kraftig oppgradering av en utstyrspark der en JCB åttetonner

med hydraulisk pusseskuff er et av høydepunktene. Hitachien har til nå gått i tjeneste hos Østfold-firmaet Brødrene Ødegård AS.

Maskinen er innkjøpt i et 50/50 spleiselag mellom MEF Østfold og Østfold fylkeskommune. Gaven har kommet i stand på bare tre måneder.

– Vi har vært i dialog med med skolen i flere runder. Bransjen trenger at elevene får opplæring på tidsriktig utstyr. Så får vi kandidater vi kan bruke til noe, sier Jack Valleraune i MEF Østfold.

– Denne maskinen gjør stor forskjell. Det blir som natt og dag. Ikke minst fordi den har GPS, sånn at elevene kan få opplæring på det. Det er noe bransjen absolutt krever. Dette er et godt verktøy,

sier Erik Ødegård i MEF Østfold og Brødrene Ødegård AS.

– Et veldig bra eksempel på godt samarbeid mellom skole, fylkeskommune og bransjen. Det trengs, så lenge vi ikke har gode nok bevilgninger til skole. Vi kan ikke belage oss på at det er bransjen som skal betale for utstyr i skolen. Denne gaven gjør at vi senere kan få lærlinger ut som er bedre kvalifiserte enn om de får opplæringen på en maskinpark som ikke står i stil med markedet, sier MEF-sjef Julie M. Brodtkorb.

MEF takker også leverandørene som har bidratt å få dette til. Nasta har solgt maskinen uten fortjeneste. Maskinstyringen er levert og montert av Norsecraft Geo, også det uten særlig fortjeneste. ■

GLEDER SEG: – Ser bra ut. Jeg gleder meg veldig til å prøve den på læreprosjektet vårt rett borti her, sier anleggsteknikk-elev Tobias Bjørnstad til Brynjar Rønningen. Han er konstituert fylkesdirektør for opplæring i Østfold fylkeskommune.

okonomi-deler AS

Lilleseth
kjetting
NB! Fri frakt

Hydraulikk

BestGrip
ispigg

Bestilling: 69 10 23 00
Netthandel: www.okonomi-deler.no

ULEFOS
CAPPELEN GROUP

**BYGG, ANLEGG
OG UTEMILJØ**

GATEGODS

VA-TEKNIKK

**ARCTIC
ENTREPRENEUR**
STAND
#82,83,84

ulefos.com

MAKIN 3D
MACHINE CONTROL

3D Maskinstyringssystem for grave-maskiner med unik 3D-visualisering av modeller.

ARCTIC
Stand 92

- Androidbasert software
- 3D-visualisering av modeller
- Google maps som bakgrunn
- Farger på 3D modeller
- Chat-funksjon kontor vs maskin
- Koordinatsystem og høyde-referanse styres fra server
- Mulighet for å laste inn alle referanse modeller samtidig for enklere oversikt
- Alle innmålte punkter samles i én prosjektpool i skyen
- Kodelister kan pushes fra server
- Live-visning av andre maskiner
- Live-delning av innmålte punkter mellom maskiner

www.LASERBUTIKKEN.NO

Salg, support og prosjektering av maskinstyring
Masseberegning – Oppmåling – Kontraktsoppfølging
3D Laserscanning, Dronescanning og fotografering
Salg og service av Lasere og Kabelsøkere. Eget verksted.

MASKINSTYRING AS

Tlf. 48 24 55 55 post@maskinstyring.com www.maskinstyring.com

GJERDE

Enda bedre. Hver dag.
For å redde liv langs veien.

Norges største rekkverksentreprenør

agjerde.no

ER DU LEVERANDØR TIL BRANSJEN OG VIL VÆRE MED I REGISTERET?

Ta kontakt med Anita: e-post: anita@a2media.no, tlf: 901 10 688

ABS-MASKIN AS

Postboks 34, 3051 Mjøndalen
Tlf: (+47) 3223 1810
post@abs-maskin.no
abs-maskin.no

Ahlsell Norge AS

Postboks 184,
4065 Stavanger
Tlf: +47 51 81 85 00
info@ahlsell.no
www.ahlsell.no/

Andreas Stihl AS

3202 SANDEFJORD
Tlf: 33420505
info@stihl.no
www.stihl.no/

Ankerløkken Equipment AS

1266 Oslo
Tlf: 22 88 12 00
firmapost@ankerlokken.no
www.ankerlokken.no

Blinken AS

1621 Gressvik
Tlf: 90 70 11 00
blinken@blinken.no
www.blinken.no

Brødrene Dahl

PB 6146 Etterstad,
0602 Oslo
Tlf: 22 72 55 00
post@dahl.no
www.dahl.no

C. Grindvold AS

0976 OSLO
Tlf: 22 82 00 00
firmapost@grindvold.no
www.grindvold.no

CEJN Norden AB

Box 245, 54125 Skövde,
Sverige
Tlf: +46 500 477500
info.sweden@cejn.com
www.cejn.se

Cramo AS

Pb. 34 Alnabru,
0614 OSLO
Tlf: 23 37 55 60
info.no@cramo.com
www.cramo.no/

Dagenborg Maskin AS

9018 Tromsø
Tlf: 77 60 73 30
post@dagenborg.no
www.dagenborg.no

Eikmaskin AS

Postboks 123,
2021 Skedsmokorset
Tlf: 64 83 73 00
info@osl.agcocorp.com
www.eiksenteret.no

Epiroc Norge AS

Postboks 336,
1401 Ski
Tlf: 64 86 03 00
epirocnorge@epiroc.com
www.epiroc.com

Eterni

Tlf: 08462
post@eterni.no
www.eterni.no

Exero AB

Önskan 222,
895 97 Skorpéd
Tlf: 0046 661 140 880
info@exero.se
www.exero.se

Felleskjøpet Agri

2000 Lillestrøm
Tlf: 03520
firmapost@felleskjopet.no
www.felleskjopet.no

Fredheim Maskin

Tlf: 69 80 88 30
post@fredheim-maskin.no
www.fredheim-maskin.no

Fundamentering AS

7093 Tiller
Tlf: 73 82 26 30
fas@fas.no
www.fas.no

Geomatikk AS

0579 OSLO
Tlf: 810 33 400
firmapost@geomatikk.no
www.geomatikk.no/

Gjerstad Products AS

4993 Sundebru
Tlf: +47 37 11 91 00
mail@gjerstad.com
www.gjerstad.com/

Grønt Punkt

Postboks 91 Skøyen
0212 Oslo
Tlf: 22 12 15 00
post@grontpunkt.no
www.grontpunkt.no

Gummi-Industri AS

3474 ÅROS
Tlf: 90 55 22 32
post@gummi-industri.no
www.gummi-industri.no/

Hardlife AS

Storebotn 48,
5309 Klepppestø
Tlf: 56148000
info@hardlife.no
www.hardlife.no

Heideinreich AS

2021 Skedsmokorset
Tlf: +47 22 02 42 00
firmapost@heidenreich.no
www.heidenreich.no

Hella Maskin AS

3962 Stathelle
Tlf: 35 96 72 72
post@hella.no
www.hella.no

HYMAX AS

Strandsagveien 14
Tlf: 62 33 06 60
hymax@hymax.no
www.hymax.no

If Skadeforsikring NUF

Postboks 240,
1326 Lysaker
Tlf: 02400
if.no

Istrail AS

3241 Sandefjord
Tlf: 35 94 87 50
istrail@istrail.com
www.istrail.com

Komatsu Forest AS

Uthusvegen 18,
2335 Stange
Tlf: 90 17 88 00
info.no@komatsuforest.com
www.komatsuforest.no

Llentab

0663 Oslo
Tlf: 97707300
post@llentab.no
www.llentab.no

Mathisen Maskin AS

Avd. Sørreisa: Gottesjord,
9310 Sørreisa.
Tlf: +47 915 94 151
arne@mathisenmaskin.no
www.mathisenmaskin.no

MEC-TEC AS

Ingeniør Rybergsgt. 99,
3027 Drammen
Tlf: 33772572
mectec@mectec.no
www.mectec.no/

Megger AS

Bjørnstadmyra 7,
1712 Grålum
Tlf: 22280040
post@megger.no
www.megger.no/

MG Salg og Utleie AS

Fossegrenda 3,
7038 Trondheim
Tlf: 73 96 26 00
post@mgsalg.no
www.mgsalg.no

MOLDEGAARD MARITIME LOGISTICS AS

Birger Hatlebaksv. 22,
6415 MOLDE
Tlf: 71 25 06 30
firmapost@moldegaard.as
www.moldegaard.no

Nils A. Mørk Maskin AS

1823 Knapstad
Tlf: 90639797
hans.anton@namm.no
www.namm.no

Nor Slep AS

PB.1252,
3205 Sandefjord
Tlf: 33 48 93 70
norslep@norslep.no
www.norslep.no

Nordisk Dekk Import AS

4262 AVALDSNES
www.nidas.no

NTM Trailer & tipp

Postboks 73,
1309 Rud
Tlf: 67 17 19 30
post@ntm.no
www.ntm.no

Oldroyd AS

Industriveien 1, 3766
Sannidal, Norway
Tlf: +47 35 98 75 50
mail@oldroyd.no
www.oldroyd.no

Orica Norway AS

3400 LIER
Tlf: 32 22 91 00
www.orica.no

Powel Construction AS

7037 Trondheim
Tlf: 73 80 45 00
geminipowel.no
www.powel.no

Power Tools Norge

Hallenåsen 4
1389 Heggedal
Tlf: 951 74 007
powertools@online.no
www.ptools.se/no

Pumpe-service AS

Tlf: 23 33 84 00
post@pumpe-service.no
www.pumpe-service.no

Rototilt AS

2020 SKEDSMOKORSET
Tlf: 21 01 91 50
info@rototilt.com
www.rototilt.no

Scandia Maskin AS

3039 Drammen
Tlf: +47 32 21 00 50
post@scandiamaskin.no
www.scandiamaskin.no

SG Finans

Postboks 105,
1325 LYSAKER
Tlf: 21 63 20 00
kundeservice@sgfinans.no
www.sgfinans.no/

SK Produkter

1471 Lørenskog
Tlf: 67 97 40 30
info@skprodukter.no
www.skprodukter.no

Smartdok AS

Snømusstien 1,
9512 Alta
Tlf: 904 03 333
norge@smartdok.com
www.smartdok.com

SMB Parts AB Norge

3057 Solbergelva
Tlf: 32875850
per-eivind.braaten@smpparts.com
www.smpparts.com/no

SSAB Svensk Stål AS

Pb. 47,
1314 Vøyenenga
Tlf: 23 11 85 80
www.ssab.se

Steelwrist AS

SE-192 75 Rosersberg,
Sverige
Tlf: +47 236 50 226
www.steelwrist.com/

Storebrand

Postboks 500,
1327 LYSAKER
Tlf: 22 31 50 50
post@storebrand.no
www.storebrand.no

Strømberg Plast AS

Postboks 3,
2005 RÆLINGEN
Tlf: 64802909
office@strombergs-plast.no
www.strombergs-plast.no/

Systemblokk

3804 Bø i Telemark
Tlf: 35 06 00 00
mail@systemblokk.no
www.systemblokk.no/

Veim AS

3414 Lierstranda
Tlf: 32 84 94 20
kjell@veimas.no
www.veimas.no

Volvo Maskin AS

Postboks 603
1411 Kolbotn
Tlf: 66 81 86 86
firmapost@volvo.no
www.volvomaskin.no

Wacker Neuson AS

Trondheimsvegen 503,
2016 Frogner
Tlf: 63868900
www.wackerneuson.com/

WIKS AS

1617 Fredrikstad
Tlf: 950 71 777
kontor@wiks.no
www.wiks.no

Wirtgen Norway AS

3071 Sande i Vestfold
Tlf: 33 78 66 00
post.norway@wirtgen-group.com
www.wirtgen-group.com/norway

Zirius AS

Tlf: 40 00 77 07
salg@zirius.no
www.zirius.no

Ølen Betong AS

Tlf: 53 77 52 00
mail@olenbetong.no
www.olenbetong.no

QUALITY by GIGANT
MORKMASKIN.NO

5 ÅRS GARANTI!

NORSK DESIGN
MARKEDSLEDER I UTVIKLING

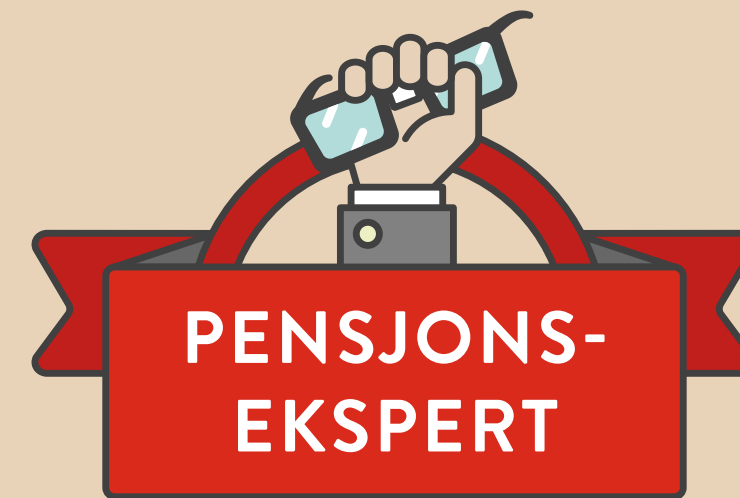
Norges mest solgte hjulgraver-henger

Over 1000 stk solgte Gigant tilhengere i Norge

Mørk Maskin AS

Se vår nettside for din nærmeste forhandler - www.morkmaskin.no Tlf. 90 63 97 97

Vi søker jobb som

Velg et pensjonsselskap som forstår bedriften din.

Vi har over 250 års erfaring og er blitt kåret til verdens mest bærekraftige finansselskap for arbeidet vårt med å skape en fremtid å glede seg til. Dette har vi oppnådd ved å investere pensjonspengene i bærekraftige selskaper.

Vi ønsker å gjøre pensjon enkelt – både for deg som arbeidsgiver og ikke minst for dine ansatte. Med en bedre pensjonsavtale fremforhandlet av MEF, søker vi nå jobb hos deg.

Ta kontakt på storebrand.no/bedrift, eller ring 22 31 52 77 for mer informasjon.

torpmaskin.no 33 06 19 10 post@torpmaskin.no

TA KONTAKT FOR ET GODT TILBUD

Mange modeller!
Arbeidsbredder fra 3,35 til 6,70 meter.

Vama U-plog

Perfekt til rydding av store plasser, samtidig som den er smidig også på trange plasser. Bladets utforming gjør at snøen «ruller» godt! Slitestålet er oppdelt i seksjoner og fjærbelastet. Fås i 9 størrelser 3,35m og til 6,70m.

- Vingene svinger 180 grader
- Solid og enkelt pendel oppheng.
- Smørbare utløser bolter
- Hovedskjær svinger 45 grader H/V.
- Sikkerhetsventil på alle sylindere.
- Kan leveres med mange typer innfestninger.

EPS270H

Vama Vingskuffe

Vingskuffene fra Vama legger ikke igjen irriterende snøstrenger, og skuffen “slipper” lett snøen ved tømning. Påmontert velgerventil med sikkerhetsventil og 2 stk akkumulatorer som beskytter skuffe og laster mot skader. Klappvingene kan betjenes uavhengig av hverandre. Alle modellene har påboltete slitestål og er vendbare.

Skuffene leveres i 4 serier:
L-serien: små traktorer/kompaktlaser
E-serien: traktorer
H-serien: store traktorer/hjullastere
M-serien: hjullastere

TH-7500L

Vama Strøvogner

Strøvognen fra VAMA er bygget for proffbruk med sin kraftige ramme og hydraulikkmotor for drift av valsen og omrører. Standard med bremses, hydraulisk hurtigtømming og toppmontert klump gitter(ikke TH1600L). Leveres i forskjellige størrelser, 1600, 2200, 3000, 3500, 5500, 7500, 8000 liter. Takler de fleste strømasser!

Se torpmaskin.no for mer info!
Pris fra kr: 82 800,-

VAMA
Produkt
-PROFESJONELT
VEIVEDLIGEHOOLD

Deler til tunge kjøretøy

Vi lagerfører et bredt sortiment av slitedeler, verktøy og verkstedutstyr for tunge kjøretøy. Med vår erfaring vet vi hvilke deler det er behov for og vi benytter kun OE-produsenter. Vi har fokus på kvalitet!

Besøk vår stand 38-39 på Arctic Entrepreneur 21.-23. januar

**24
lokale
lager**

Prøv oss!
Telefon: 32 99 10 00
eller epost: tungbil@meca.no

Distribusjon fra
24 avdelinger i Norge:

Tromsø	Arendal
Narvik	Skien
Bodø	Sem
Trondheim	Drammen
Molde	Rud
Ålesund	Oslo
Førde	Sarpsborg
Bergen	Kongsvinger
Haugesund	Elverum
Sandnes	Brumunddal
Lyngdal	Gjøvik
Kristiansand	Lillehammer

MCA

FORVENTNINGER GJORT TIL SKAMME?

Vi nærmer oss slutten av 2019, og hvis jeg skal prøve meg på en kortfattet oppsummering av året som har gått så må det bli «ikke helt som forventet». Jeg tror flertallet av MEF-medlemmene gikk inn i det nye året med stor optimisme. Det ble meldt om investeringer på rekordnivå og lenge så det svært lovende ut.

De siste månedene har imidlertid stadig flere entreprenører meldt at det er få jobber å regne på. Det er ikke uvanlig at aktiviteten faller på denne tiden av året. Jeg synes likevel det har vært en påfallende stemningsendring i markedet. Hva skyldes dette?

En mulig forklaring er regionreformen. Fylkeskommunene overtar som kjent administrasjonen av fylkesveinettet fra 1. januar neste år. Overføringen av ansatte fra Statens vegvesen til fylkeskommune har vært utfordrende. I november kunne Samferdselsdepartementet melde at 472 ansatte i vegvesenet ikke hadde takket ja til jobb i fylkeskommunen. I Rogaland har manglende personalressurser på byggherresiden ført til avlysninger av kontrakter. I andre fylker er det stille.

I tillegg har vi kommunesammenslåingene der 109 kommuner skal slå seg sammen til 43 med virkning fra 2020. Slike prosesser krever mye ressurser, og det avgjørende spørsmålet er hvorvidt politikere og administrasjon klarer å kombinere sammenslåing med planlegging og gjennomføring av anleggsprosjekter. Dette kan påvirke et svært viktig marked for MEF-medlemmene.

På toppen av dette skaper størrelsen på samferdselsprosjektene utfordringer for både små og store norske entreprenører. En leder i en større MEF-bedrift kom nylig med et hjertesukk: «Vi er for store for de små jobbene, men alt for små for de store jobbene.»

MEF har lenge vært opptatt av å ha offentlige kontrakter som er tilpasset hele bredden av norsk anleggsbransje. Dette er et budskap vi har gjentatt, til det kjedsommelige vil kanskje enkelte hevde, overfor politikere og byggherrer. Vi har blant annet vært opptatt av å formidle til myndighetene at små og mellomstore entreprenører står for nødvendig sysselsetting i distriktene.

Nå er temaet kontraktstørrelser igjen høyaktuelt. I motsetning til tidligere ser vi nå at også representantene for de største entreprenørselskapene uttrykker den samme bekymringen. Det er fordi dette er viktig. Innretningen av de offentlige kontraktene er avgjørende for utviklingen i bransjen.

Vi må for all del unngå en «perfekt storm» i anleggsmarkedet der regionreform, kommunesammenslåinger og feilslåtte kontraktstrategier resulterer i oppdragstørke. MEF jobber opp mot Samferdselsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og fylkeskommunene for å unngå at dette skjer.

Jeg vil også oppfordre alle lokalavdelingene til å jobbe aktivt opp mot egne kommuner og fylkeskommuner. Det må få stadige påminnelser om at de har et ansvar for å planlegge og utlyse prosjekter. Jeg både håper og tror at optimismen vender tilbake når vintermørke avtar.

Jeg vil ønske dere alle en riktig god jul og et travelt nytt år.

Arnstein Repstad
Styreleder MEF

Bestill standplass på våre to store anleggsutstillinger i 2020

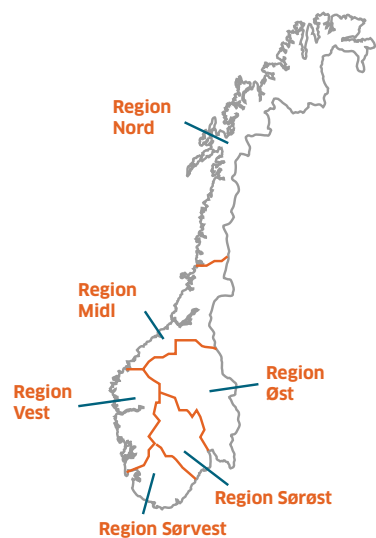
Anlegg 2020 i Haugesund
8. - 10. mai

Bestill standplass på
www.facebook.com/Anlegg2020

MEFA 2020 i Trondheim
5. - 7. juni

Bestill standplass på
www.facebook.com/MEFATrondheim

MEF-nytt gir et innblikk i forbundets arbeid og aktiviteter i hele landet.

OSLO-KONTORET
Fred Olsensgate 3
0152 Oslo
Telefon: 22 40 29 00
firmapost@mef.no
www.mef.no

REGION ØST
Stolvstadvegen 1
2360 Rudshøgda
Telefon: 958 72 000
region.ost@mef.no

REGION SØRØST
Broen 6
3170 Sem
Telefon: 33 35 99 90
region.sorost@mef.no

REGION SØRVEST
Kongensgate 24
4610 Kristiansand
Telefon: 958 38 000
region.sorvest@mef.no

REGION VEST
Eidsvågbakken 1
5105 Eidsvåg
Telefon: 99 42 89 00
region.vest@mef.no

REGION MIDT
Hornebergveien 1
7038 Trondheim
Telefon: 948 78 000
region.midt@mef.no

REGION NORD
Stakkevollveien 41
9010 Tromsø
Telefon 35 84 50 50
martin.gronnslett@mef.no

SEKSJON RESSURS OG MILJØ
- Skog
- Brønn og spesialboring
- Gjenvinning og avfallshåndtering
Fred Olsensgate 3
0152 Oslo
Telefon: 22 40 29 00
seksjonressursogmiljo@mef.no

SERVICEKONTORET

JULIE PÅ MEDLEMSBESØK

Julie Brodtkorb var på besøk hos MEF-medlem Risa AS 26. november. Der hadde de gode samtaler om bransjens utfordringer fremover, og et besøk på Eikeland gård på Risas lærlingesenter. Takk for en lærerik dag!

OPPLÆRINGSKONTORET FOR ANLEGGS- OG BERGFAG (OKAB)

REKRUTTERINGSARBEID

Opplæringskonsulentene i hele landet har vært travle med rekruttering på skolebesøk, yrkes- og utdanningsmesser i hele høst. Viktig arbeid som gjøres for å få ungdommer inn i bransjen!

REGION ØST

70-ÅRS FEIRING

Leiv Peter Blakstad representerte MEF da M.Dobloug feiret sitt 70 årslag i Oslo med over 70 deltakere 23. november. Feiringa startet med show med Truls Svendsen på Latter, og avsluttet med festmiddag på lørdag.

Firmaet har i dag 34 ansatte og har vært i samme lokale på Nydalen fra 1978. Daglig leder Mats Arnkvern ble daglig leder 2005, da hans far Knut Arnkvern pensjonerte seg.

Hans Morten Berg og Gøran Olsen fikk MEFs sølvmedalje for 20 år i firmaet, mens Knut Kristiansen fikk gullmedalje for 30 års innsats. Gratulerer så mye, og tusen takk for at vi fikk delta!

MÅNEDENS LÆRLING

Navn: Adrian Aasegaard
Alder: 19 år
Bedrift: Brødrene Harsjøen Entreprenørforretning as på Tynset
Fag: Anleggsmaskinførerfaget
Utdanning: Vg1 - Bygg- og anleggsteknikk. Vg2 - Byggteknikk.
Liker best med jobben: En variert hverdag med spennende oppgaver. Trives spesielt godt med maskinkjøring.
Interesse/hobby: Konkurranseskyting

MEF AVD INNLANDET ER ET FAKTUM

Etter det ekstraordinære årsmøtet på «Mjøstårnet» den 21. november, der det ble enstemmig vedtatt i både Hedmark og Oppland avdeling å slå seg sammen, «giftet» avdelingslederne seg. Sammenslåingen ble feiret med god julemat og festlig lag. Nå gjenstår det bare å få det lokale vedtaket godkjent på Landsmøtet i juni. Frem til neste årsmøte i mars, vil de to sittende styrene fungere som et interimsstyre for Innlandet avdeling.

NYE MEDLEMMER I REGION ØST I NOVEMBER

Anleggsgartner Eiken & Sønn AS fra Vollen i Oslo/Akershus avdeling.
Brødrene Topaas AS fra Rud i Oslo/Akershus avdeling.
Vi ønsker velkommen og ser frem til samarbeidet!

MØTE I DEPARTEMENTET

MEF, ved Leiv Peter Blakstad, Øystein Mathisen, Tone Gulliksen (advokat i MEF) og Håvard Almås (kommunikasjonssjef i MEF), var i begynnelsen av november i møte med statssekretær Tommy Skjervold. Der orienterte de om viktigheten av at de offentlige kontraktene er tilpasset for små og mellomstore entreprenører, ikke bare de store.

MEF poengterte også sin bekymring om utvikling av «Hedmarksmodellen». Jobben med å forhindre at modellen videreføres er stadig et tema som er oppe i styremøter, samtaler med medlemmer og andre samarbeidspartnere og i møter med det offentlige.

REGION NORD

SAMARBEIDSMØTE MED TROMSØ KOMMUNE

19. november gjennomførte Region Nord det årlige samarbeidsmøtet mellom MEF og Tromsø kommune.

Fra kommunen deltok det ledere fra VA, Vei og gravemeldingstjenesten.

MEF fikk løftet opp noen problemstillinger som gravemeldingsgebyret som er økt til 7000 (!) kroner per stk og at det ikke finnes deponi i nærheten av Tromsøya.

Kommunen la frem fremtidige prosjekter, og de utfordringene de står ovenfor.

Totalt var det 45 stk som deltok. **Takk til alle som kom!**

REGION SØRVEST

REKRUTTERINGS-DAGER PÅ LALAND

Vinterens rekrutteringsdager på Laland ble vel gjennomført i oktober. Vi hadde besøk av over 400 elever fra 10. klasse og VG1 Bygg & Anleggsteknikk.

En stor takk til alle skolene som har vært på besøk for å lære mer om vår flotte bransje, og ikke minst alle bedriftene som har vært med og gjort dette mulig.

Det er et imponerende arbeid som er lagt ned av de ulike firmaene for å presentere bransjen på en inspirerende måte

50-ÅRS FEIRING

Det er alltid veldig hyggelig å bli invitert til våre medlemmers jubileum. 23. november var Marie Oftedal invitert med på 50-års jubileumsfest for Mellemstrand As. Veldig spennende å høre historien fra oppstart av firmaet av Odd Magnor Mellemstrand til dagens daglige leder Ole Morten Mellemstrand

Firmaet har vært MEF-medlem siden 1977.

Takk igjen for at vi fikk være med på feiringen!

MØTE MED POLITISK LEDELSE

MEF Sør Rogaland var 6. november i møte med politisk- (fylkesordfører/varafylkesordfører) og admin-ledelse i fylket, hvor de uttrykte bekymring for at prosjekter trekkes fra markedet og at nye ikke lyses ut.

Vi fikk gitt innspill til fylkets kommende kontraktstrategi, og bedt om at det opprettes faste kontaktpunkter mellom MEF og fylket som byggherre, i form av jevnlig dialogmøter.

Takk til Leif Roger Øvrebø (BJ Mydland Maskinentreprenør), Livar Skrettingland (Grunnservice AS), Martin Nordbø (Nordbø Maskin AS), Bjørn Risa (Risa AS), Marie Oftedal og Tone Gulliksen (MEF) som deltok i møtet!

AVDELING SKOG

ÅRSMØTE FOR SKOG 2020

MEF Skog vil arrangere årsmøtet 2020 på Storefjell på Gol. Hold av dagene 14.-15. mars.

På dette årsmøtet tenker vi litt nytt og vi vil ha felles sosialt opplegg med MEFs brønnborere og anleggsgjengen i Region Sørøst. Mer info kommer etterhvert.

NYE HANDELS-AVTALEPARTNERE

MEF Skog har fått to nye handelsavtalepartnere Ikanos og Ecolog. Begge ønskes velkommen på laget.

TEMADAGER SKOG

Godt oppmøte og nyttige innlegg på Temadager Skog, som i år passende nok avholdes i Brumunddal og verdens høyeste trehus.

En spesiell gratulasjon til Valdres Skog AS, Lierhagen Skogsdrift AS og GM Skogsdrift AS som alle mottok plaketter for 25 års medlemskap i MEF Skog av styreleder Terje Varli.

Takk for en fin helg!

MEDLEMSBESØK

Fagsjef Bjørn Lauritzen er stadig på reise for å møte medlemmene. Han var blant annet på hyggelig besøk hos Andreas Råheim i Valdres Skog.

Han hadde også opplæring i KSMEF på besøk hos Fossan Skogsdrift i Rollag i Numedal.

Takk for trivelig mottagelse!

AVDELING BRØNN- OG SPESIALBORING

JULEMØTE 2019

Brønnboreravdelingens julemøte fant sted 15.-16. november på Sundvolden. Med fokus på nyheter fra leverandørhold fikk de nesten 90 deltakerne god valuta og et hyggelig opphold som ble avslutte med konsert med Vassendgutane.

Tradisjonen tro ble det også denne gang avholdt auksjon til et godt formål. I år auksjonerte leverandøren MUOVITECH as v/ Kjartan Borgersen – 1 stk kollektor/rør samleum i rosa utgave som innbrakte 23.000,-. Det endte opp med at organisasjonen Rosa Sløyfe får tilsendt 52.000,- med hilsen fra «brønnborerbransjen». **Gratulerer!**

GOD JUL

Styreleder Jon Harald Skattebo med sitt styre takker for året 2019 og ønsker alle riktig god jul.

En solid framtid

Mur og hageprodukter, samt vann og avløpsprodukter i betong.

ig-rør og kummer, kabelkanaler og trekkekummer. Murblokker, kantstein og belegg.

Hovedfabrikk Ølensvåg
Utsalgsteder i Bærum, Bergen og Haugesund

Ølen Betong

Tlf 53 77 52 00
mail@olenbetong.no
www.olenbetong.no

Nå slipper du å
legge deg oppi
dine ansattes
mobilbruk

Nyhet! **Flyt** for bedrifter.

Mobilabonnementet Flyt tilpasser seg automatisk databruken til hver enkelt ansatt. Bruker noen mer enn inkludert datamengde en måned, får de automatisk påfyll til en fast lav pris. Ubrukt data blir med til neste måned. Med Flyt får bedriften forutsigbare kostnader og fornøyde ansatte. Det gir god flyt i arbeidshverdagen.

Som medlem av MEF har du spesielt gode betingelser hos Telenor. Kontakt oss i dag på tlf 09000.

Scandia Maskin

Hos oss har vi stort utvalg av lagerført slitegods!

Vi har maskiner på lager

- 1000 MAXTRAK
- METROTRAK
- PREMIERTRAK R300
- PREMIERTRAK R400X
- TRAKPACTOR 550SR HC
- CHIEFTAIN 1700
- WARRIOR 1200
- LL75

Ta kontakt med oss i dag

32 21 00 50

post@scandiamaskin.no

Scandia Maskin AS
Svelvikveien 87b
3039 Drammen

2020 Park & Anlegg AS 2020

Great Place to Work!

Park & Anlegg AS - en spennende og kompetansefylt virksomhet å jobbe i. Vi er opptatt av effektiv produksjon, trivsel og sikker jobbutførelse.

Ønsker du å bli vår kollega?

Se stillinger på:
www.park-anlegg.no

Park & Anlegg AS er en del av LUVA Gruppen, og har viktige samfunnsoppdrag innen Grunn, VA, Utemiljø og Betong, for bl.a Bane Nor, kommuner i Østfold og Follo, Statens Vegvesen og andre offentlige og private virksomheter.

Våre 240 dyktige medarbeidere skaper varige verdier for våre kunder. Vi omsetter for 720 mill kr i 2019, og skaper høy aktivitet for våre leverandører i prosjektene. Park & Anlegg AS er miljø- og ISO-sertifisert, og er stor lærlingebedrift i vår bransje i regionen.

ÅRETS BEDRIFT
Park & Anlegg AS

Park & Anlegg AS **LUVA**

Forretningsadresse:
Gamle Kongevei 101, 1712 Grålum
Besøks- og postadresse:
Sundløkkaveien 73, 1659 Torp
Tlf: 69 13 03 90 - post@park-anlegg.no
www.park-anlegg.no

Ny ei-forsyning og fundament for ny Gang & Sykkelvei til Hvaler

JANUAR

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
1			1	2	3	4	5
2	6	7	8	9	10	11	12
3	13	14	15	16	17	18	19
4	20	21	22	23	24	25	26
5	27	28	29	30	31		

Flinke folk i samhandling for ny rundkjøring RV111/Sevelen, Sarpsborg

APRIL

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
14			1	2	3	4	5
15	6	7	8	9	10	11	12
16	13	14	15	16	17	18	19
17	20	21	22	23	24	25	26
18	27	28	29	30			

Teamwork i Skjeberg - Vi støtter idrett og kultur i Sarpsborg

JULI

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
27			1	2	3	4	5
28	6	7	8	9	10	11	12
29	13	14	15	16	17	18	19
30	20	21	22	23	24	25	26
31	27	28	29	30	31		

Magasinparken boligprosjekt, Ski, for Solid og Solon Elendom

OKTOBER

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
40				1	2	3	4
41	5	6	7	8	9	10	11
42	12	13	14	15	16	17	18
43	19	20	21	22	23	24	25
44	26	27	28	29	30	31	

Moss Næringspark begynner å ta form

FEBRUAR

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
5						1	2
6	3	4	5	6	7	8	9
7	10	11	12	13	14	15	16
8	17	18	19	20	21	22	23
9	24	25	26	27	28	29	

Follabane-prosjektet, Ski stasjon

MAI

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
18					1	2	3
19	4	5	6	7	8	9	10
20	11	12	13	14	15	16	17
21	18	19	20	21	22	23	24
22	25	26	27	28	29	30	31

Familiedag for store og små i Park & Anlegg AS

AUGUST

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
31						1	2
32	3	4	5	6	7	8	9
33	10	11	12	13	14	15	16
34	17	18	19	20	21	22	23
35	24	25	26	27	28	29	30
36	31						

Teamwork er viktig i alle Park & Anleggs prosjekter

NOVEMBER

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
44							1
45	2	3	4	5	6	7	8
46	9	10	11	12	13	14	15
47	16	17	18	19	20	21	22
48	23	24	25	26	27	28	29
49	30						

Vi fornyer vann og avløp på prosjektet VA Næringsrød i Halden

MARS

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
9							1
10	2	3	4	5	6	7	8
11	9	10	11	12	13	14	15
12	16	17	18	19	20	21	22
13	23	24	25	26	27	28	29
14	30	31					

Nordby Trafo, AS: Effektiv produksjon i fagområdet Konstruksjoner & Betong

JUNI

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
23	1	2	3	4	5	6	7
24	8	9	10	11	12	13	14
25	15	16	17	18	19	20	21
26	22	23	24	25	26	27	28
27	29	30					

Park & Anlegg AS ISO-sertifisert i 2020, som første maskinentreprenør i Østfold

SEPTEMBER

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
36	1	2	3	4	5	6	
37	7	8	9	10	11	12	13
38	14	15	16	17	18	19	20
39	21	22	23	24	25	26	27
40	28	29	30				

Sentrumsveien Vestby med alle våre fagområder involvert

DESEMBER

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
49		1	2	3	4	5	6
50	7	8	9	10	11	12	13
51	14	15	16	17	18	19	20
52	21	22	23	24	25	26	27
53	28	29	30	31			

Vi skaper varige verdier

www.park-anlegg.no